

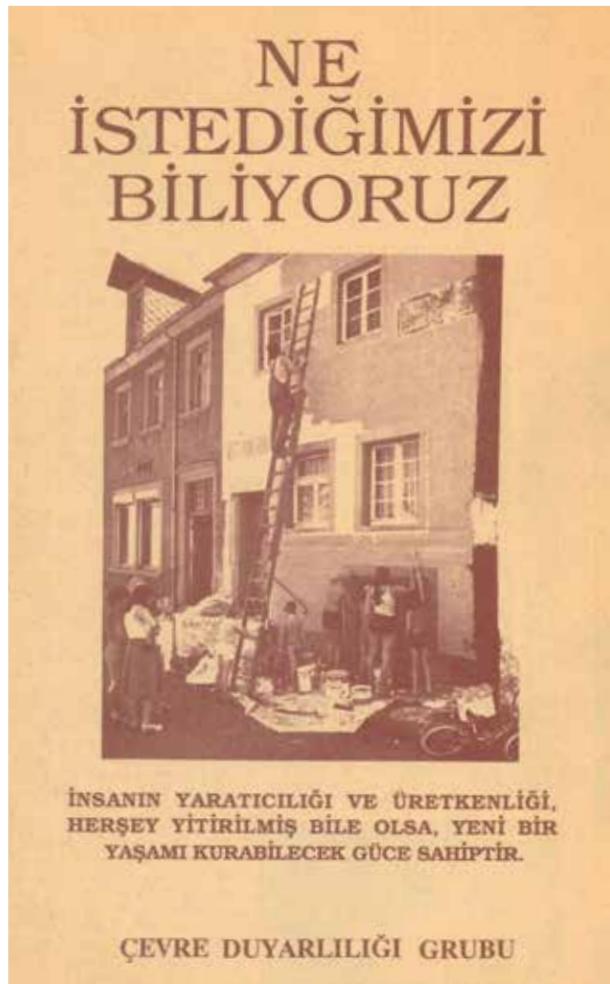
ne istediğimizi biliyoruz!

İNSANIN YARATICILIĞI VE ÜRETKENLİĞİ HER ŞEY YİTİRİLMİŞ BİLE OLSA, YENİ BİR YAŞAMI KURABİLECEK GÜCE SAHİPTİR

Manşetimizi, bundan yaklaşık 35 yıl önce Çevre Duyarlılığı Grubunun bastığı ve Yüksel Caddesinde 25 Kuruşa dağıttığı fanzinin kapağında aldık. Aradan geçen zamanda sorunlarımız değişse de hissiyatımız, motivasyonumuz aynı.

Kasım ayından bu yana süren Solfasol Yerel Yönetim Forumları kentler ve özellikle Ankara bir seçime doğru giderken, bu seçimi bizlerin nasıl ve neye göre yapacağımızı, beklentilerimizin neler olduğunu, nasıl ifade edebileceğimizi belirlemeyi, yurttaşlar/hemşeriler arasındaki konuşmaları ve tartışmaları artırmayı amaçlıyordu. Böylece, Ankara'da yaşayanların talepleri ve geleceğe yönelik beklentilerinin-isteklerinin neler olduğu, daha net ve düzenli bir biçimde ortaya çıkartılabilecekti. Bir anlamda, seçim öncesinde, yurttaş taleplerinden ve beklentilerinden oluşan bir "yerel politikalar" önerisi, aşağıdan yukarıya doğru örülebilecek, bina edilecekti...

Gerek forumda ortaya çıkan düşünceler, özlemler ve talepler, gerek katılımcıların kağıtlara, daha önceden hazırlanmış sorular çerçevesinde yazdıkları, birlikte değerlendirildiğinde, ifade edilmiş olan düşüncelerin ve özlemlerin,



bazı temel başlıklar çerçevesinde nasıl toplanabileceğinin ana-yapısına dair bir denemeyi unuyoruz sizlere.

Yerel yönetimler forumları, yaklaşık olarak toplumun, Ankaralı hemşerilerin, nasıl bir kentte yaşamak istediklerine dair bir program önerisinin, aşağıdan yukarıya doğru, katılımcı bir demokrasiye dayanarak yerel bir program geliştirilmesi için yapılmış bir deneme olarak düşünülebilir.

Solfasol ve yerel yönetim forumları, bundan sonra yapılacak tartışmalar, bu tür sorulara yanıt aramaya devam edecek. Belli ki, bu soruların hiçbirinin, kolay bir yanıtı yok. Ancak bu yanıtın aranması, daha iyi bir dünya, kent ve Ankara için arayışımızın sürüyor/tazeleniyor ve hiçbir zaman canlılığını kaybetmiyor olması, önemli. Yerel Yönetim Forumlarını adayları değil Ankara'yı tartışarak, birlikte olmanın umut verici duygusu ile arkamızda bıraktık. 31 Mart'ta yerel seçimleri kim kazanırsa kazansın yeni forumlara ve tartışmalara yelken açmanın zamanıdır...

Yeni Ankara baharını her fırsatta bir arada karşılamak lazım... >> s. 2-10

Ayşen Gruda: "Samimiyetle yapılan her şey güzel oluyor"

Ayşegül Çelik Şahin >> s. 11

SALT Direktörü Meriç Öner ile Söyleşi

Mehmet Onur Yılmaz >> s. 12

Öykü: Adem'den Sonra

Mustafa Bilgücü >> s. 16

Çorba: Teneke Çorbası (ya da Teneke Çorba)

İrçik Kuyan >> s. 17

Ankara'da Görülmeyen Yoksulluk: Çöpün Pazarı

Hale Gönültaş >> s. 18-19

Hatırda Kalanlar: Yalan Satıcısı Üzerine...

Pınar Özdemir >> s. 22-23

Mülteci Krizi Entegrasyon Toplumsal Kabul

Levent Ayaşlıoğlu >> s. 23

Fotokolektif'ten "Kimlik" Sergisi:

Tuna Otel'de Tam Pansiyon Sanat

Bülent Atamer >> s. 26 -27

Ankara Üzerine Yeni Bilgiler, Yeni Yayınlar, Yeni Tartışmalar

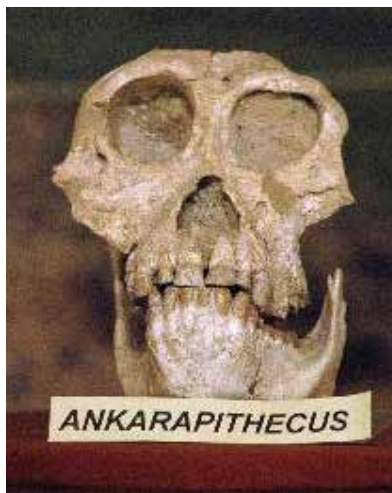
Akın Atauz >> s. 28-29

Keçiler gibi, Tavşanları da Kaçırılmışız

Önder Şenyapılı >> s. 30

AJANDA: Ankara'nın Sanat Gündemi

Pınar Özdemir >> s. 32-33 ve 35



ANKARALI MAYMUN BÜYÜĞÜMÜZ

ANKARAPİTHECUS METEAI

O bizim meşhuremiz, bir kenti tanıtan araç ya da pazarlanacak bir nesne değildir, o kendi zamanının öznesidir.

Deniz Nazlım >> s. 2-10



MAHATMA GANDİ 150 YAŞINDA VE ANKARA'DA

Hindistan Büyükelçiliği tarafından düzenlenen kültür sanat günleri kapsamında ünlü kuklacı Dadi Pudumjee'nin Ishara Kukla Tiyatrosu Mahatma Gandhi'nin şiddetsiz ve şiddet-dışı direniş (Satyagraha) mesajlarını sözsüz bir performans ile izleyicilere anlatacak. Kukla tiyatrosu 18 Nisan'da Akün Sahnesinde, 19 Nisan'da Bilkent Üniversitesinde. >> s. 36



Kaydedilen Çocuk Atölyesi Başlıyor...

"Kaydedilen Çocuk", kameranın icadı ile başlayan yüz yıllık sinema tarihinde çocukları merkeze alan filmlerde çocuğun bir birey olarak varoluşunu tartışan çocuğun insan hakları ve sinema atölyesidir. Çocuğun insan haklarına ve sinemaya ilgi duyan herkesin katkısına açık atölyelerle sinemada çocuğun hak sahibi eşit bir birey olarak varoluşunu çocuklarla birlikte savunmayı amaçlıyoruz.

Alper Şen >> s. 24-25





Nasıl Bir Ankara?

Solfasol Yerel Yönetim Forumları kentler ve özellikle Ankara bir seçime doğru giderken, bu seçimi bizlerin nasıl ve neye göre yapacağımızı, beklentilerimizin neler olduğunu, nasıl ifade edebileceğimizi belirlemeyi, yurttaşlar/ hemşeriler arasındaki konuşmaları ve tartışmaları artırmayı amaçlıyordu. Böylece, Ankara'da yaşayanların talepleri ve geleceğe yönelik beklentilerinin- isteklerinin neler olduğu, daha net ve düzenli bir biçimde ortaya çıkartılabilecekti. Bir anlamda, seçim öncesinde, yurttaş taleplerinden ve beklentilerinden oluşan bir "yerel politikalar" önerisi, aşağıdan yukarıya doğru örülebilecek, bina edilecekti...

Gerek forumda ortaya çıkan düşünceler, özelemler ve talepler, gerek katılımcıların kağıtlara, daha önceden hazırlanmış sorular çerçevesinde yazdıkları, birlikte değerlendirildiğinde, ifade edilmiş olan düşüncelerin ve özelemlerin, bazı temel başlıklar çerçevesinde nasıl toplanabileceğinin ana-yapısına dair bir deneme, aşağıda yer alıyor. Daha çok Kasım 2018'deki birinci forum üzerinden yapılan bu değerlendirmenin sonraki forumlarda çıkan görüşlere bakıldığında geçerli bir çerçeve olduğu söylenebilir.

Kentsel Politika ve politik özneler olabilme, katılım ile ilgili düşünceler ve belki bunun alt başlıkları olabilecek

- Eşitlik ve özgürlüklerle ilgili talepler,
- Şiddet, baskı ve kontrolden uzaklaşmak ve daha özgür yaşam
- Gündelik yaşamın taşıdığı çeşitlilik ve canlılığını artırmak
- Planlama ve plansızlık

Sosyal sorunlar ve belki bunun alt başlığı olabilecek

- Coğrafi ve sosyal olarak parçalanma ve bütünleşme
- Kültür, sanat ve kentlilik değerleri

Ekoloji,

- Ekolojik sorunlar ve
- Yeşil alanlar konusundaki beklentiler

Ulaşım,

- Yayalık ve
- Toplutaşım-özel otomobil karşıtlığı

Çeşitli konular, karışık sorunlar

Yerel politikayı yapmak

Eğer yukarıdaki gibi bir düzenleme kabul edilebilirse, yerel yönetimler forumundan çıkan düşünceleri, genel bir bakışla değerlendirmek söz konusu olabilir. Yukarıdaki sınıflama çerçevesinde, forumun en çok üzerinde durulan konunun, yerel politikanın nasıl yapılacağı, yaşadığımız kent ve daha küçük çevremiz hakkında kararların nasıl alınacağı ve alınması gerektiği üzerine yapılan tartışmalar ve öneriler, forumda ortaya çıkan düşüncelerin önemli bir bölümünü oluşturuyor, diyebiliriz.

Katılımcılar açıkça, kararların daha demokratik ve katılımcı, daha yerelleşmiş ve sesimizi duyurabileceğimiz yerel platformlardan doğru yükselmesi ve etkili olabilmesi gerektiğini belirttiler:

"Tüm semtleriyle, her türlü farklılığı içeren, çoğulcu, bütünlüklü politikaların yer aldığı..."

"Halk temelli, katılımın her unsuruyla ve tüm ölçeklerde gerçekleştiği, demokratik..."

"Politik aktör olabildiğimiz..."

Yerel kolektiviteye öncelik verildiği için, kentlerde, yerelleşen bir politikanın yapılması, daha çok beraberlik, birlikte öğrenme olanakları, daha çok tanışma ve dayanışmanın yapılabilmesi, ihtiyaçlarımızın takas edilebilmesi isteniyordu:

"Her mahallede kentlilerin katılımını örgütlemek için bir dernek ve bir kooperatifin olduğu..."

"Çocukların kendilerini ifade edip geliştirecekleri, ücretsiz olarak kullanabilecekleri mekanları olan..."

"Üreticilerle tüketicilerin buluşturulduğu semt pazarlarına yeni işlevlerin (mahallelilerin el emeklerini satabileceği, takas yapabileceği, sanatsal aktivitelerin gerçekleştiği..."

Kentsel kolektiviteye verilen değerle ilgili düşünceler, duvarlara asılan kağıtlarda da, "Ankara'da en çok sevilen" olarak: "birikmiş olan anılar ve bunların vesilesi olan mekanların: evler/kahveler/cafe'ler/meyhaneler/ okullar..."ın bulunması, yani kentin sunduğu bir araya gelme fırsatları olarak belirtilirken, "olmazsa olmaz" şey olarak da, "Semt meclisleri kurulabilmesi, semtte yaşayanlar yaşadıkları yerle ilgili konularda doğrudan karar alabilmesi/ söz sahibi olabilmesi", "mahalle muhtarlıklarının daha işlevsel hale getirilmesi" gibi ifadeler yer alıyordu.

Kentin daha demokratik bir ortama sahip olabilmesi ve böyle bir ortamda yapılacak politikanın önkoşulları olduğunu düşünebileceğimiz alt başlıklar da, şöyle özetlenebilir:

Eşitlik ve özgürlükler

Yerel politikayı yapabilmeyenin en önemli koşulları, kuşkusuz, eşitlik, özgürlük ve cinsel özgürlükler konusunda kentin sunduğu fırsatların, daha ileri bir standartta olması ve genişlemesiyle ilgiliydi. Buradaki temel vurgu, kadın-erkek ve bütün cinsel kimlikler için toplumsal cinsiyet eşitliği, sokaklarda özgürce yürüyebilmek ve geceleri kadınların da kenti erkekler kadar kullanabilmesi, aydınlatmanın bunu sağlayabilecek kadar iyi olması gereği gibi konular üzerineydi.

Kağıtlarda da, Ulus'ta, Yenışehir'de sokaklarda yürümek, "en sevilenler" arasındaydı ve "yaşadığımızı dair söz hakkı yoksunluğu" da, "en fazla zorlayan" şeyler arasındaydı. Bu nedenle, "Yeşil alanlar, parklar, gece aydınlık sokaklar ve insana saygı" vb. de, "olmazsa-olmazları" oluşturuyordu.

Şiddet, baskıdan ve kontrolden uzaklaşmak ve daha özgür yaşam

Baskı en çok, kadınlar, LGBT bireyler ve cinsellikle ilgili konular üzerinden dile geldi. Kağıtlarda da, polisler, bekçilerle uygulanan denetimler, Ankara'daki yaşamı en fazla zorlayan konular arasındaydı.

Gündelik yaşamın taşıdığı çeşitlilik ve canlılığını artırmak

Bazıları doğrudan, bazıları da dolaylı biçimde, kentteki insanların birbirini ve insan çeşitliliğini görmesi, eşitlikçi ve dostane ilişkinin, yüz yüze bakabilmenin ve birlikte yaşamının birbirimize verdiği keyfi tadabileceğimiz ifadeler yer alıyordu. Gündelik yaşamdaki canlı ve renkli fırsatların, hem istenirliği, hem de azlığı-yokluğunun sıkıntısı, oldukça sık dile getirilen düşünceler arasındaydı. Kağıtlarda,

"Meydanlarında insanların toplanıp, etkileştiği; sanat ve kültür etkinlikleriyle gece-gündüz canlı, yaşayan..."

"Kamusal alanların, park ve bahçelerin özellikle kadınların, çocukların, yaşlıların, engellilerin güvenliğini gözeterek geceleri daha iyi aydınlatıldığı..." türü ifadeler vardı:





Planlama ve plansızlık

Bir anlamda bir politikasızlık olan, ya da kentsel politikaları sürekli esneterek, manipüle edilmesini sürekli kılmak için, Ankara'da ciddi biçimde planlanma yapılmaması, kağıtlarda, yaşamı zorlaştıran bir öge olarak ifade edildi. Kentteki mekanların, binaların, parkların vb. geleceğini bilememek, bakımsız bırakılan ve çökmeye/köhenmeye terk edilen, doğal yaşam olanakları yok edilen vb. kent parçalarının varlığı, bütün kent halkını tedirgin etmekte... Kentin, plansız ve öngörüsüz, keyfi kararlara ya da çıkarlara göre yönetilmesinin, kar hırsıyla binaların sürekli yıkılıp-yapılmasının, inşaatların, inşaatçıların kentliler üzerinde uyguladığı bitmek bilmez düzensizliklerin oluşturduğu baskı ve bir anlamdaki kentsel şiddetin getirdiği bıkkınlık, kağıtlarda ifade ediliyordu:

"Yöneticilerin bizle (şehirçilik anlamında) dalga geçmesi..."

"Kent planlamasını bilmeyen belediyeçilik anlayışı..."

Sosyal konular

Kentin politik konularına, yani kendi çevresiyle, mekanlarla, kentinin geleceğiyle ilgili kararlara dahil olmanın yanı sıra, ikinci önemli bir konu başlığı da, kentin toplumsal durumu ve yarattığı güçlüklerle ilgiliydi. Kentlilerin üstünde durduğu en önemli konulardan biri, başta bütün kadınlara ve kurulmuş olan çeşitli biçimlerdeki sosyal hiyerarşiye göre aşağıda olanlara, azınlıkta kalanlara karşı ayrımcılıklar ve bu nedenle kentte oluşan parçalanmalar ve bütünleşme sorunlarıydı. "Kültürel" diyebileceğimiz başlık altındaki düşünceler de, önemsenen konulardı.

Coğrafi ve sosyal olarak parçalanma ve bütünleşme

"Gündelik yaşamın taşıdığı çeşitlilik ve canlılığını artırmak" başlığı altında da dile gelen konular, bütünleşme konusunda, bir geri-plan olarak düşünülebilir. Kentin içinde kuzey-güney biçimindeki mekansal ikilik ya da semtlere göre parçalara ayrılmış olmak, bu parçalarının neredeyse birbirini tanımaması, forumda ve kağıtlarda, sosyal bütünleşme sorunlarının arkasındaki ögeler olarak değerlendirildi:

"Kentlilerin kentin farklı bölgeleriyle ilişkilenebileceği olanakların olması..."

"Bir semtinden öbür semtine arada yüz yıllık bir zaman varmış gibi olması..."

"Mülteci hemşerilerimizin görmezden gelinmesi..."

"İnsanı temel alan bir çevre düzenlemesinin olması..."

Kültür, sanat ve kentsel kimlik,

kentlilik değerleri

Katılımcılar kentin kültürel varlığını önemsediklerini ve Ankara ile kurdukları bağda, kültürel kimliğin, etkinliklerin varlığının ya da eksikliğinin, önemli olduğunu belirttiler.

"Kültür-sanat-tarih eserleriyle dolu ve var olanların korunduğu..."

Kağıtlarda, kent kültürüyle ya da kentin kültürel etkinlikleriyle ilgili daha çok ifade belirtilmişti. Kentin kimliğinin bir ifadesi olarak, tarihsel mekanlar ve tarihsel kimliğin korunması ya da tahrip edilmesi konuları önemliydi.

"Eski Ankara..."

"Eski Ankaralıların izini sürmek..."

Ancak ortak alanlar, kültür merkezleri, kentteki kültür-sanat etkinlikleri, hatta semtlere kadar uzanan etkileşim, kafeler vb. Ankara açısından önemsenen konulardı: "ortak alanlar, kültür sanat etkinlikleri...", "Kültür merkezleri...", "Film festivalleri...", "Sanat, meydanlar...", "(Semtimiz için) Sosyal kültürel etkinliklerin olması, semtte kafelerin yoğun olması..."

Kentli kültürü, ya da Ankaralıların birbirleriyle ilişkilerindeki arkadaşça tavır, ya da nezaket veya bunların eksikliği, "herkesin ortak bir kaderle, göçle gelip, bu şehirde kesişmesi", temel insan değerlerinden yoksun olma, kentleşmemiş Ankaralıların varlığı vb. de, dile gelen konulardı: "İnsana verilmeyen değer", "Kentlilerin olmaması".

Ekoloji

Daha özel olarak oldukça geniş bir biçimde ele alınan ve tartışılan konular, ekoloji ve ulaşım başlıklarıyla özetlenebilir. Ekolojik durum, biraz sorunlar bakımından ve oldukça sık rastlanan biçimiyle de, yeşil alanların parkların durumuyla ilgiliydi.

Ekolojik sorunlar

Ekoloji, Ankaralıların, forumda en çok vurguladıkları konular arasındaydı. İklim değişikliğine duyarlı olunması, ekolojik konularda kentin daha atılımcı ve aktif olması istekleri belirtiliyordu:

"İklim değişikliğine duyarlı..."

"Yenilenebilir enerji ile ilgili teknik donanım ve bilgiyi yaygın biçimde kullanabilen..."

Su, hava, gürültü kirlilikleri, atık yönetimindeki yetersizlik, enerji vb. gibi konular, sıkça dile getirilen konular arasındaydı:

"Eski doğal derelerin yeniden pırl pırl aktığının görüldüğü..."

"Havası temiz, gürültüsüz, yürüme mesafesinde yeşil alanların olduğu, olanların korunduğu..."

"Kendi atığını çağdaş yöntemlerle yönetebilen..."

Yeşil alanlar konusundaki beklentiler

Hem forumda, hem de kağıtlarda önemsenen diğer konu, ağaçlarla ve kentte bitki varlığıyla, kentsel tarımla ilgiliydi. Daha çok yeşil alan ve park, rekreasyon alanı ve bu açık alanların, aynı zamanda kültürel etkinliklerle, spor etkinlikleriyle birleştirilmesiyle ilgiliydi:

"Daha yeşil ve daha fazla rekreasyon alanı (örneğin, elçiliklerin bahçeleri o ülkelerin kültür merkezi biçiminde düzenlenerek halka açılabilir) olması..."; "Yeşillikler içinde ve düz alanlarda yürüyüş parkurlarının olmaması..."; "Düz ve geniş parklar..."

Kentsel tarım ve kentin kendi beslenme olanaklarını geliştirmesi gibi konularda: "Kendi gıdasını kendisi üreten...", "Apartman-semt-site bostanları olan...", "Mahalledeki ortak alanların (terasların, arka bahçelerin, avluların vb.) birlikte kullanıldığı, korunduğu, geliştirildiği..." gibi düşünceler, öneriler dile getirildi. Yeni tekniklerle ve yeni bir yaklaşımla, kentin hem ekolojik konularla başka türlü bir ilişki kurması, hem de, kentin kendi beslenmesinin, en azından bir bölümünü, sağlıklı bir biçimde kendi sağlaması gibi konular, yeni gelişmelere yol açabilecek önerilerdi.

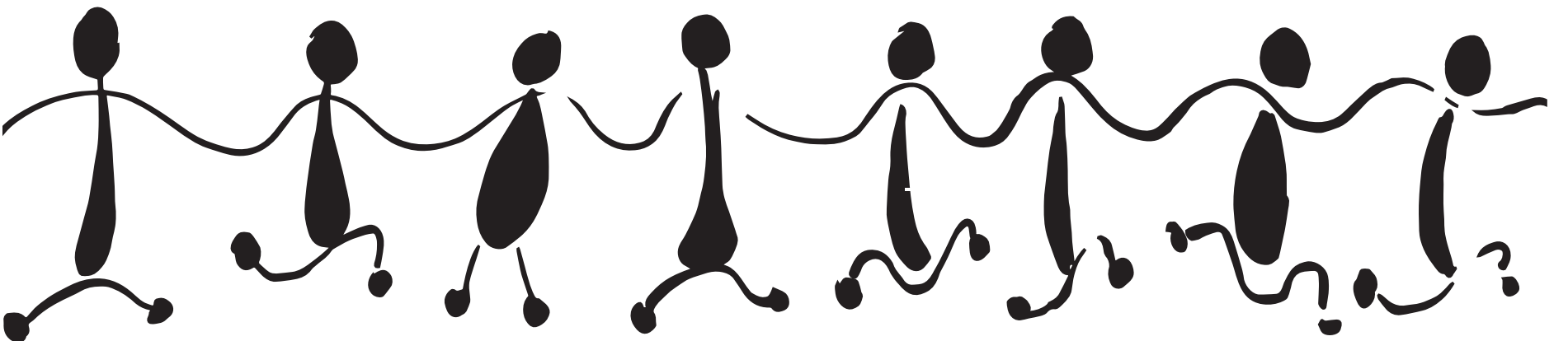
Ulaşım

Kentin ulaşım ile ilgili sorunları, aşağıda, ağırlıklı olarak yayaların sorunları ile toplu taşıma sisteminin yaygınlaştırılması, bisiklet yolları gibi alt başlıklarla ele alındı. Kentteki özel ve resmi otomobil çokluğu ve bu araçların kendi üstünlüklerini hiyerarşik bir biçimde bastırması, kentte yayalık halinin giderek zorlaşması ve mevcut işleyişteki aksaklıklar da, forum ve kağıtlardaki maddelerin önemli bir bölümünü oluşturuyordu.

Yayalık ve kentte yürüyen/ yürümek isteyen kadınlar ve erkekler

Ankara'da bir yere yürüyerek ulaşmak, ya da ulaşımının bir bölümünü yaya ve bisikletli olarak yapabilmek ve özellikle konut alanlarından veya kitlesel ulaşım talebi olan yerlerden (kampüsler, vb. gibi) kentin merkezi yerlerine iyi işleyen bir toplu taşıma sistemini kullanarak gelebilmenin önemi, forum tartışmalarında ve kağıtlarda önemli bir yer tutuyordu:

"Yaya trafiği..."; "Yaya öncelikli, engelsiz ulaşım..."; "Dış mekanların arabalardan arınıp yayalara verilmesi..."; "Çok kaygan ve çok şuursuzca yapılan (engelli) sarı yollar..."; "Alt-üst geçitler, betonlaşma..."





Toplulaşım ve özel otomobilin, karşıt kavramlar olarak belirtilmesi

Yayalılık isteğine güçlü bir biçimde karşı olan, kent içi ulaşım altyapısının özel araç trafiğine göre biçimlenmiş olması ve kent içinde özel araç trafiği hızını artırmak için, alt yapının yaya aleyhine geliştirilmesi ve yayalığı sürekli zorlaştırarak ve toplulaşıma sistemini geliştirmeyerek, herkesi ulaşım sorununu özel araçla çözmeye yönlendiren/özendiren politikaların açmazı, bu alandaki güçlüklerin ana eksenini oluşturuyordu:

"Toplu ulaşım sızlık, araç sahipliğinin özendirilmesi..."; "Metro..."; "Metro sisteminin yaygınlaştırıldığı, toplu taşıma sisteminin entegre edildiği ve toplu taşımanın ücretsiz olduğu (bir Ankara)..."; "Kent ulaşımının yetersizliği- özellikle şehrin merkezinden çevreye ulaşımın imkansızlığı (Metro, tren vs. yokluğu)..."; "Şehir merkezinden geçen otobanlar..."; "Halk otobüslerindeki düzensizlik..."; "Makam araçlarıyla dolu hiyerarşik bir kent hali..."

Çeşitli konular

Şimdilik sınıflandırılmadığı için, bu tür başlık altında yer alan düşünce ve önerilerin sayısı çok fazla değil ve sınıflandırma ve program düşüncesi geliştikçe, bu düşünceler de, sistematik içinde yer alacaktır. Forumda ve kağıtlardaki bu önerileri, aşağıda olduğu gibi iletiyoruz:

Sağlık

"Sağlığa erişimin desteklendiği, kolaylaştırıldığı..."

Tüketici hakkı

"Tüketici haklarının gözetildiği..."

İşaret sistemi, nötr bilgilendirme

"Sokak ve bina numaralama-tabelalama düzeninin adres bulmayı kolaylaştırır nitelikte okunur ve anlaşılır olduğu..."

Hiyerarşi, sınır çizgileri, kapalı alanlar

"Aşırı güvenlik politikalarının terk edildiği; güvenlik duvarlarının, tel örgülerin kaldırıldığı ve makam araçlarının azaltıldığı..."

Hayvan hakları

"Hayvanların yaşam hakkına saygı duyan ve kentteki yaşamlarını sürdürebilmelerini örgütleyen..."

Yaşamın temposu ve ulaşım hızı

"(İstanbul'dan taşınmış biri olarak) hayatın daha yavaş akması ve daha az yorucu olması..."

Çocuk haklarının uygulanması, eğitim

"Sokakta çöp toplayan 8-10-12 yaşlarındaki çocukların okula gitmelerini, ailelerinin bunu engellememesi..."

Son sözler

Yerel yönetimler forumları, yaklaşık olarak toplumun, Ankaralı hemşerilerin, nasıl bir kentte yaşamak istediklerine dair bir program önerisinin, aşağıdan yukarıya doğru, katılımcı bir demokrasiye dayanarak yerel bir program geliştirilmesi için yapılmış bir deneme olarak düşünülebilir.

Yukarıdaki program taslağı, ya da program için ilk eskizler, katılımcı bir yaklaşımla elde edildi. Hemşerilerin nasıl bir kent ve kent yönetimi istedikleri, Ankara'nın gelecekte nereye doğru evrilmesinin beklendiği ya da kentin mevcut durumundan hangi yöne doğru bir gelişme istendiği ile ilgili ilk belirlemeler, böylece ortaya konulmaya başlandı.

Yukarıda ilk taslakları oluşmaya başlayan bu aşağıdan yukarı örülen demokratik program denemesinin bazı eksik başlıkları ve konuları olabilir. Ya da, sistematığı yeteri kadar elverişli bir biçimde kurulmamış, ilkeleri netleştirilmemiş ve eksik, öngörülmesi gereken konuları, kaynaklarından nihai tüketicisine ulaşana kadar, yeterince sürekli izleyemeyen bu nedenle bazı karışıklıkları ve çelişkileri olan bir plan da olabilir. Ancak bir kent, toplumu için yaşayan ve organik bir nesnedir. Sürekli olarak geliştirilebilir, iç tutarlılığı sağlanabilir, toplumdaki ve teknolojiye göre yeniden biçimlenebilir.

Zaten plan, geleceğe yönelik eylemler ve davranışlar bakımından bir kılavuz gibidir, ancak mutlak bir kalıp değildir. Geleceği kalıplamak yerine, bugünden görebileceğimiz kadar ilerisini, çeşitli erimler bakımından, uzak erimlerden yakın geleceğe kadar değişen netliklerde ve belirginlikte, ilkesel ya da henüz tam olarak tanımlanmamış boyutlarıyla birlikte bir sistematik

ana-çerçeve ("outline") olarak görülmelidir.

Buradaki başlangıcın, gerçek ve işleyen bir programa dönüşebilmesi ve işlevsel bir anlam kazanabilmesi için, bu önerilerin/isteklerin nasıl gerçekleşebileceği/gerçekleştirilebileceği üzerinde, daha fazla tartışmaya ihtiyaç olacaktır.

Program, bu aşamadan sonra, iki farklı biçimde geliştirilebilir:

- *Seçimlere katılan siyasi partilerin nasıl bir programa sahip olmalarının beklendiğine dair, oldukça ideal ve somut bir program elde etme çabası (Özne: politika yapanlar, politik partiler), ya da,*
- *Kentlilerin doğrudan ve kendi örgütlenmeleriyle ve örgütlenebildikleri kadarıyla yapmaya başlayacakları ve kendi gündelik yaşamlarında kolektif biçimde yapmayı öngördükleri değişikliklerin programı (genel planda bildiğimiz kent yaşarken, onun içinde, bir çeşit küçük cepler halinde ütopyalar yaratma çabası ya da sadece, bireysel "doğruların" uygulanması) (Özne: kentli yurttaşlar ve/veya onların sivil toplumu, kolektifler).*

Program geliştirilirken, diyelim, "yerel politikayı daha demokratik ve katılımcı bir biçimde yapmak"la ilgili başlangıç beklentilerinin neler olduğu, yukarıdaki maddelerde yazılmış bulunuyor. Ancak "bunu nasıl yapacağız, bu istekler nasıl canlanacak ve gündelik kent yaşamının bir parçası haline getirilecek?" sorusu, henüz yanıtlanmış değil. Aslında en zor yanıt da, düşüncelerimizin nasıl uygulanabilir hale geleceği ile ilgili...

Solfasol ve yerel yönetim forumları, bundan sonra yapılacak tartışmalar, bu tür sorulara yanıt aramaya devam edecek. Belli ki, bu soruların hiçbirinin, kolay bir yanıtı yok. Ancak bu yanıtın aranması, daha iyi bir dünya, kent ve Ankara için arayışımızın sürüyor/tazeleniyor ve hiçbir zaman canlılığını kaybetmiyor olması, önemli.

Yeni forumlara ve tartışmalara yelken açmanın zamanıdır...

1. FORUM: Nasıl Bir Ankara?

Ankara'da en çok sevdiğiniz şey ne?

- (Semtimiz için) Sosyal kültürel etkinliklerin olması, semtte kafelerin yoğun olması
- (İstanbul'dan taşınmış biri olarak) hayatın daha yavaş akması ve daha az yorucu olması
- Ulus'ta (sokaklarda) yürümek
- Anılarım, 70'li yılları Yenişehir'inde özgürce bulvarlarda dolaşmak... Filiz Kerestecioğlu
- Kuğulupark, ÇSM-Leyla Tatar
- Birikmiş olan anılar ve bunların vesilesi olan mekanlar: evler/kahveler/cafe'ler/meyhaneler/okullar
- Eski Ankaralıların izini sürmek
- Eski Ankara
- Dostluklar
- Konur'da gaz yemek
- Anılarım ve arkadaşlıklarım
- Herkesin ortak bir kaderle, göçle gelip, bu şehirde kesişmesi
- Film festivalleri
- Kolektif girişimleri/yapıları
- Merkezler çok az olduğu için durmadan tanıdıklarımızla karşılaşabilmemiz (ör: Konur)
- İtfaiye meydanı
- İstanbul'dan dönüşü
- Suluhan'ın arka avlusundaki çay bahçesi
- Sonbaharda Atatürk Bulvarından aşağı yürümek
- Sokaktaki Kedileri

Sizce Ankara'da yaşamı en fazla zorlayan şey ne?

- İnsanı temel alan bir çevre düzenlemesinin olması, bir semtinden öbür semtine arada yüz yıllık bir zaman varmış gibi olması
- Parkların azlığı parkların içinde kafelerin olması
- Yeşillikler içinde ve düz alanlarda yürüyüş parkurlarının olmaması (tek gidebildiğimiz yer Eymir Gölü)
- Beton lobisi, kentliye güvenmeyen ve dayatmacı yöneticiler
- Kent planlamasını bilmeyen belediyeçilik anlayışı
- Kentsel dönüşüm yüzünden ağaçların kesilip yerlerine çirkin binaların yapılması
- Kentlilerin olmaması (kentli değerleri olamayan toplum kesimleri, sosyal kültür azlığı)
- Alt-üst geçitler, betonlaşma ve makam araçlarıyla dolu hiyerarşik bir kent hali (Filiz K.)
- Kent ulaşımının yetersizliği- özellikle şehrin merkezinden çevreye ulaşmanın imkansızlığı (Metro, tren vs. yokluğu (Leyla Tatar)
- Yaşadığımızı dair söz hakkı yoksunluğu
- Halk otobüsleri

İlk forum Halil Yetiş'in yönetmenliğini yaptığı 1457 Ankara adlı filmin gösterimi ile başladı. Ardından gerçekleşen panelde Ankaralı gazeteciler Nergis Demirkaya, Özlem Akarsu Çelik ve Faruk Bildirici kente dair gözlemlerini ve "Nasıl bir Ankara?" sorumuza cevaplarını aktardılar katılımcılara. Panelin ardından gerçekleşen forumda yönelttiğimiz üç soruya cevap aradık. Sorularımız ve katılımcılardan gelen cevaplar şöyleydi:



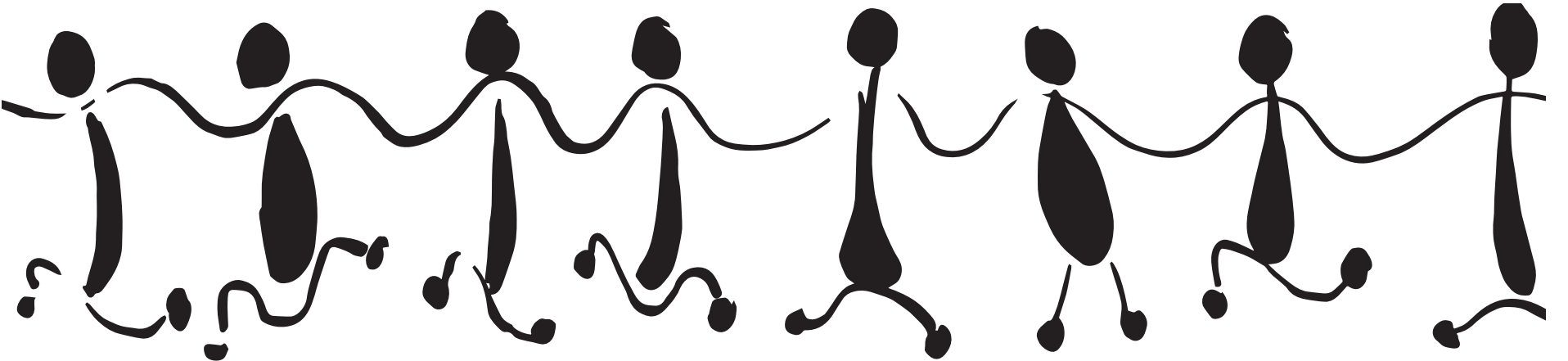
Serhat Şatır

- Yaya trafiği, yayalıktaki zorluk
- Polisler
- İnsana verilmeyen değer
- Yöneticilerin bizle dalga geçmesi (şehircilik anlamında)
- Toplu ulaşımsızlık, araç sahipliğinin özendirilmesi
- Şehir merkezinden geçen otopanlar
- Şehir aydınlatmasının çok kötü ve yetersiz olması
- Bir şehir meydanının olmaması
- Bekçiler
- Çok kaygan ve çok şuursuzca yapılan "engelli" sarı yollar
- Valinin saçma sapan LGBTİ etkinlik yasağı
- Genelevlerin kapatılması, orada çalışan insanlara yüksek ücretli iş istihdam sağlanmaması
- Seks işçilerine polislerin kafasına göre ceza yazmaları

Sizce Ankara'nın (sokağınızın/ mahallenizin/ semtinizin/ kentinizin) daha yaşanılır hale gelmesi için "olmazsa-olmaz" ne?

- Semt meclisleri kurulabilir, semtte yaşayanlar yaşadıkları yerle ilgili konularda doğrudan karar alabilir, söz sahibi olabilirler.
- Mahalle muhtarlıklarının daha işlevsel hale getirilmesi.
- Düz ve geniş parklar

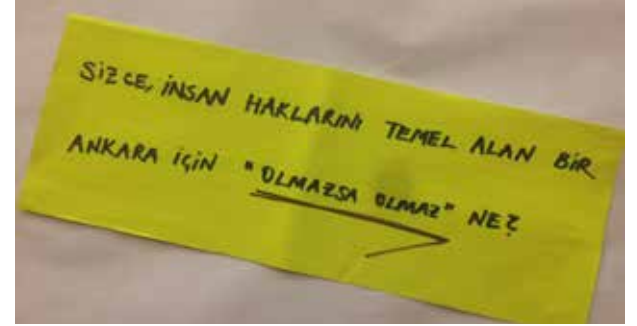
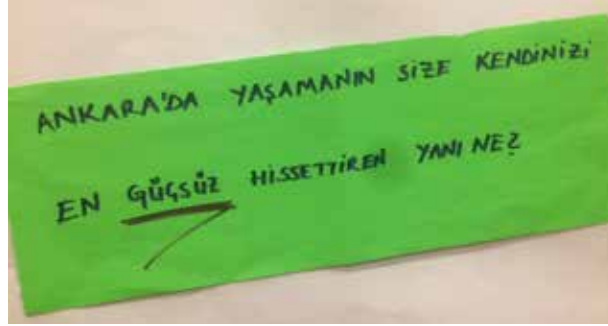
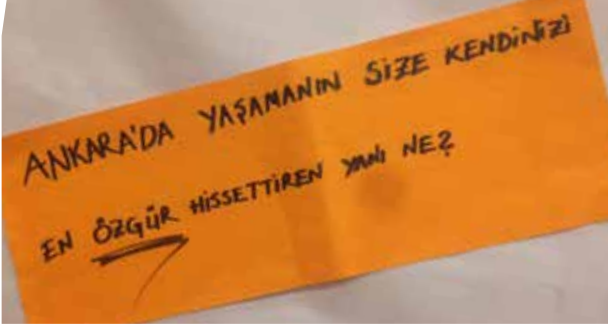
- Ortak alanlar, kültür sanat etkinlikleri
- Kültür merkezleri
- Yeşil alanlar, parklar, gece aydınlık sokaklar ve insana saygı (Filiz K.)
- Ulaşım-kent-estetikliği yeşil alanlar ve çöp soru çevre ve sorununun çözülmesi (Leyla Tatar)
- Kornasız ve araçsız sokaklar (gürültü, özel araç/otomobil azaltılması, ekoloji)
- Oraya dair karar süreçleri
- Metro
- Nargile kafesiz, AVM'siz Ankara
- Meydanlarında polis yerine insanların serbestçe dalaştığı Ankara
- Doğru düzgün asfaltsız, kaldırımsız, bekçisiz parklar
- Saçma sapan, bitmek bilmeyen bina inşaatları olmadan
- Ulaşılabilir yeşil alanlar
- Her semtte, o bölge sakinlerinin dolanabileceği parklar
- Sanat, meydanlar
- Dış mekanların arabalardan arınıp yayalara verilmesi (özel araç/otomobil azaltılması, yayalığın özendirilmesi)
- Sokakta çöp toplayan 8-10-12 yaşlarındaki çocukların okula gitmelerini, ailelerinin bunu engellememesini istiyorum. (çocukların korunması, eğitilmesi, çocuk haklarının uygulanması)





2. FORUM: Kent ve İnsan Hakları

23 Aralık 2018 tarihli üçüncü panel-forumun teması şehir ve insan hakları idi. Panel kısmında Feyzan Erkip "kentsel uygarlık" kavramı üzerinde durdu. Emine Onaran İncirlioğlu insan hakları gibi evrensel, soyut değerler ve kavramların yerel somut uygulamalara yansıtılmasındaki zıtlık ve güçlükten bahsetti. Mehmet Can Çağlayan insan hakları alanının bir aktivisti olarak mülteciler ve insani yardım konularındaki saha deneyimlerinden bahsetti; kentte yaşanan barınma hakkı sorunu üzerinde durdu. Gazeteci İrfan Aktan Ankara'nın "güçlüye, zengine göre" tasarlanmış ve işleyen bir kent olduğuna değindi. Güvenlikten, huzurdan, refahtan bahsederken "bunlar kimin için?" sorusunun da birlikte düşünülmesi gerektiğini vurguladı. Bu konular etrafında şekillenen forumda katılımcılar şu taleplerde bulundular:



Ankara'da yaşamının size kendinizi en özgür hissettiren yanı ne?

- Bildik, tanıdık ve aşina bir kent
- Ankara'nın anonimliği ve mahremiyet alanları sağlayıcı özelliği
- Her yerde tanıdık bir yer ve yüzün olması
- Kültürel ve sanatsal alandaki etkinliklerin tatmin edici olması
- Kenti biliyor ve öngörüyor olmak güçlendirici bir özellik
- Kentlerin kolektifliği insanı güçlendiren bir şey

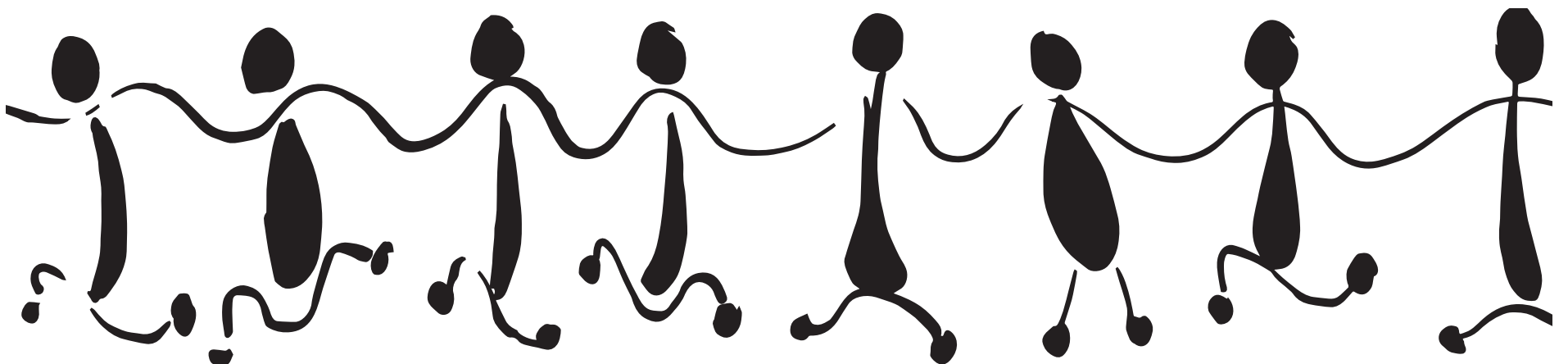
Ankara'da yaşamının size kendinizi en güçsüz hissettiren yanı ne?

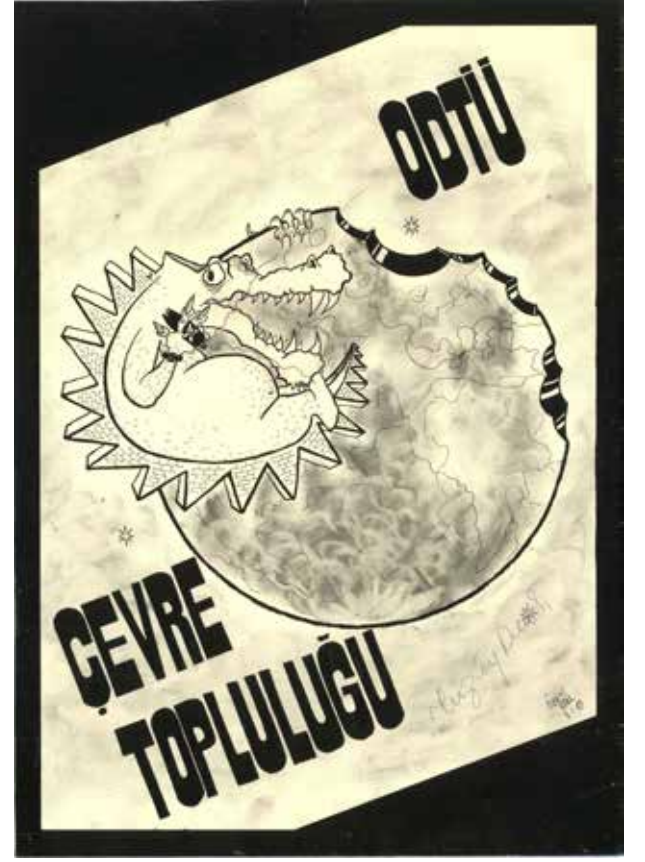
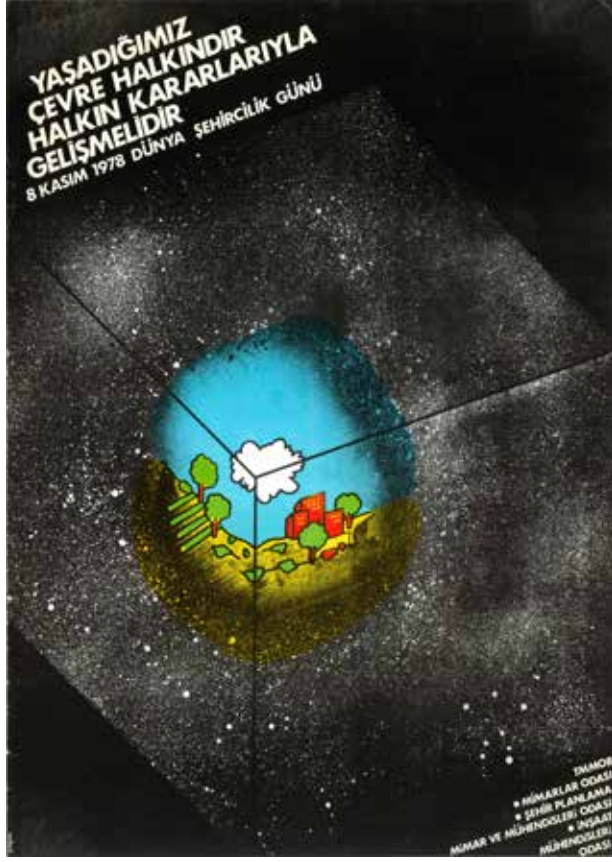
- Kentte hızın artıyor olmasından dolayı yayaların yaşadığı güvenlik sorunu / Yayaların trafikteki görünürlüğü
- Karşıdan karşıya geçmek için kullanılan alanlarda araçlara ve yayalara getirilen alternatiflerin orantısızlığı (sağlık ve güvenlik düşünülmeden ayarlanması)
- Kent hafızasının yer yer ve kontrolsüz bir şekilde yok ediliyor olması
- Sadece yayalara ayrılmış olan yolların da niteliksiz ve uygun şekilde yapılmamış ve karanlık olması
- Binaların yüksek olması
- Yapı ölçeğinin insanı ezen boyutlara ulaşması
- İnsanların yarattığı kirliliğin rahatsız edici olması
- Kamusal alanda kolluk kuvvetlerince yaşatılan kontrol tacizinin getirdiği tedirginlik/polis, bekçi vs.

- Şehirle ilgili alınan kararlarda hiçbir söz hakkımızın olmaması
- Seyyar-kalıcı karakolların verdiği rahatsızlık
- Hakkında mücadele verdiğimiz konuların bizden bağımsız olarak ortadan kaldırılıyor olması
- Kamusal alanda ahlaki-estetik yargıyı ve kuralları belirleyen belli bir grubun ve ağırlıkla sermaye sahibinin olması
- Toplu taşıma araçlarının sürücülerinin öfke kontrol sorunu olması, araçları kötü kullanıyor olmaları ve yeterli eğitimlerinin olmaması/taşeron işçi
- Görme engelliler için yapılan sesli uyarı sinyalizasyon sisteminin az ve işler olmaması
- Halk otobüslerinin ve dolmuş şoförlerinin tek amaçlarının kâr olması yolculara kötü muamelede bulunması
- Aşırı güvenlikçi durum / güvenlik politikalarının kentte yaşamayı zorlaştırması
- Hemen her yatırımın önceliğinin arabalar olması / insanlara değil araçlara önem veren bir kentin güçsüz hissettirmesi
- Sizi görmezden gelen bir kent
- Başkent olmanın ağırlığı / protokol tacizi, trafiğe bunun yansması
- Görme engelliler için hazırlanan yolların tamir edilmemesinin yanı sıra varlık şekilleri de problem / kaygan bir maddeden olması ve uygun olmaması
- Alt ve üst geçitlerin getirdiği ürperti, karanlık ve loş bir şehrin rahatsızlığı, güvenlik kaygısı duyulmayan bir kent

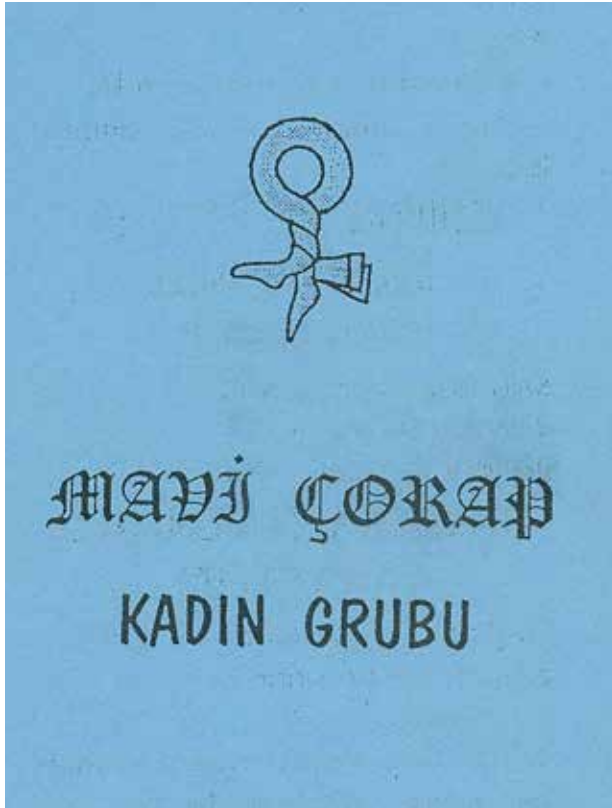
Sizce, insan haklarını temel alan bir Ankara için "olmazsa-olmaz" ne?

- Bisikletin daha fazla kullanıldığı ve bunun yardımıyla trafik sorununun üstesinden gelmek, bisiklet kullanıcılarının artması ve yerel yönetimlerin bunun alt yapısını oluşturması
- Daha fazla metronun, trenin, toplu taşımanın kullanıldığı bir kent
- Kent merkezinde hızlı, özel araçların değil kontrollü olarak yavaşlatılmış trafiğin organize edildiği bir Ankara
- Kızılay'ın özel araç trafiğinden arındırılmış bir kent merkezi haline gelmesi
- Gökyüzünü görebildiğim bir Ankara
- Kentte ulaşım ve nüfusa ilişkin planlama yapılması
- Herkesin, her saatte kendini güvende hissettiği bir Ankara
- Kent bütün insanlar için olmalı ve kimseyi dışarda bırakmamalı
- Herkese ait olan, satılamayan, bedeli olmayan mekânların, parkların olması ve geliştirilmesi
- Yaşam alanında herkesin / her şeyin söz hakkının olabileceği
- En temel ihtiyaçlardan su ve havanın temiz ve bunun ulaşılabilir - bilinebilir olması
- Kentte değişimin olmasını istiyorsak mücadele etmenin gerekliliği / sivil örgütlenmenin önemi
- Bölgesel, katlı otoparkların gerekliliği / bu sayede yayaların daha özgür olması sağlanabilir
- Yürüyen merdivenlerin yürümesi ve asansörlerin inip çıkmasını istiyoruz
- Kentsel mobilyaların ihtiyaçlara ve haklara uygun olmaması





- Kentle ilgili alınan kararların imar değişikliği, maliyeti vs.den haberdar olmak ve bilgi alabilmek, görüş alınmaması ve anlaşılma zıtlığının önüne geçmek
- Musluktan güvenle su içiyor olabilmeliyiz
- Üniversitelerin, kampüslerin halka açık olmasının gerekliliği
- Sokakta ücretsiz olarak içilebilen temiz suyun olması
- Tuvaletler ücretsiz-temiz olmalı
- Hemşerilerine değer veren bir Ankara
- Reklam panoları vs. ayrılan bütçenin diğer başlıklara da ayrılmasının gerekliliği
- Yurttaşın var olan projelere görüş verebildiği, katılabildiği, kent konseyinin belirgin ve işler vaziyette olduğu, herkesin kentte olan bitene vakıf olduğu bir kent
- Meydanı olan bir kent
- Toplu taşımanın alternatifli olması
- Merkeze ulaşmak için aktarmasız toplu taşımanın gerekliliği
- Çocukların sokakta oynayabilecekleri, güvenli,



- iyi düzenlenmiş alanlar istiyoruz.
- Kentte yaşayanlara yönelik hizmetlerin ulaşılabilir olması ve bu sayede kentsel iletişimin daha derin olması
- Özgür akan dereler
- Kentteki güvenlik algısının sadece insanlar için değil diğer canlılar için de gözetildiği bir Ankara
- Güvenlik sağlamak için kullanılan yöntemler değiştirilmeli, yerel yönetimler inisiyatif alabilmeli
- Evsizlerin kışın barınabilecekleri yerler artsın ve daha fazla aş evi olsun
- Ankara ve çok kültürlülüğün simgesi olan pek çok alanın özel olarak korunmasının gerekliliği (Kale, Sümerbank, Yahudi mahallesi, Konservatuvar vs.)
- Gıda güvenliği ve buna ilişkin bilgi sahibi olmak, nitelikli gıdaya ulaşma hakkı.





3. FORUM: Birlikte Yaşam Mümkün!

Sınıfsal, kadın-erkek (kentler, erkek kentler), mezhep ve inançlar arası ayrışmalar olduğuna; ne yazık ki bu ayrışmaların, birbirini olumlu etkilemek yerine çatışmalı ilişkiler yarattığına değindi. Sevinç Ünal, ayrımcılık dilinden, istihdamdan ve istatistiki oranlardan bahsetti. Levent Ayaşlıoğlu, mülteci krizinin Suriye ile belirlediğini fakat öncesinde de var olduğunu çeşitli örneklerle aktardı. Ötekileştirilen her kesimin benzer sorunlarla yüz yüze kaldığını, sadece özneyi değiştirmenin yeterli olacağını ve temel problemin de bu olduğunu vurguladı. Panel, izleyicilerin katılımı ile devam etti. Katılımcılardan Mustafa Altıntaş birlikte yaşamın zorluklarından bahsetti. Kente gelenlerin hemşerilerinin yakınına taşındıklarının, gettolaşmanın var olduğunu ve bunun kentleşmenin önünde engel olduğundan bahsetti. Bir başka katılımcı ise çalışmaya erinen bir halk varken çalışan Suriyelilere saldıranın oldukça yanlış olduğunu anlattı. MSYD'den gelen Erdem Ayçiçek pek çok il dışında göçmenlerle çalışan biri olarak, şu anda Ankara'da Önder Mahallesi'nde ve Tuzluca'yır bölgesinde Suriyelilerle ve yerelle çalışmalarına ilişkin gözlemlerini aktardı.

Forum kısmında şu üç soru yanıtlandı.

Sizce, Ankara'nın herkesi gözeten bir birlikte yaşamı destekleyen en sevdiğiniz yanı ne?

- Erişilebilir mekanlar olması
- Eğlence ve kültür merkezleri
- Ortak alanlar
- Yürünebilir bir şehir olması
- A.O.Ç. idi artık yok!
- Kentin üzerine çökmüş karanlığı yırtacak kardelenler gibi yeşeren bir UMUT!
- 2013 Haziran'ı sonrası Kuşulu Park (Gezi Ruhu)
- Aydınlik zihinlerin hâlâ birbirine kolayca erişebilmeleri

Sizce, Ankara'da herkesi gözeten bir birlikte yaşamın önündeki en önemli engel ne?

- Çıkarıcı yöneticiler
- Yerel yönetimlerin eşit davranmaması
- Siyasi eşitsizlik
- Fırsatçı yerel idareciler

Üçüncü panel-forum "birlikte yaşam mümkün" başlığı etrafında şekillendi. Enver Arcak'ın Hermiana filmi izledik. Akın Atauz filme ilişkin soruları yanıtladı. Ardından yurtdışından bağlantılar oldu. Sine Çelik, Hollanda'dan ve Ekin Sakın Yeni Zelanda'dan katıldı. Oradaki birarada yaşama deneyimlerini aktardılar. Akın ise kentte çoğulculuk, çok kültürlülük ve farklılıkların beraberliği temasına odaklanan bir konuşma yaptı. Farklılıklar, çeşitlilik, farklı toplumsal gruplar arasındaki yarılmalar, ötekileştirme ve ayrımcılık gibi kavram ve terimler üzerinde durdu. Ayrıca, Türkiye'de kentlerdeki çeşitliliğin tarih içindeki değişimine odaklandı.



- Betonlaşma
- Ortak üretim alanları/imkanları olmaması (sanat, tarım, felsefe vs.)
- Tüm organları ile devlet mekanizması

Sizce, Ankara'da (sokağınızda, mahallenizde, semtinizde, kentinizde) herkesi gözeten bir birlikte yaşamın "olmazsa olmaz"ı ne?

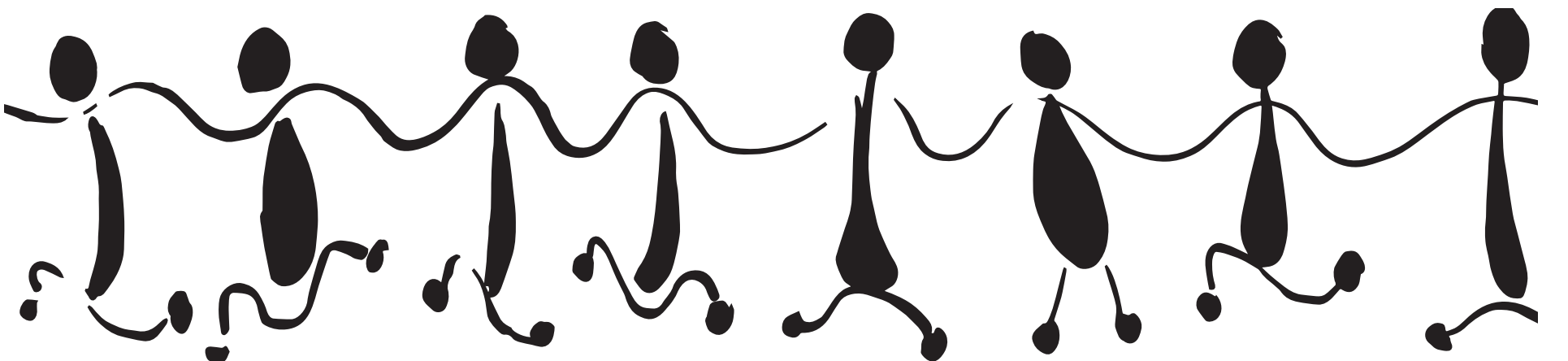
- Park, kitaplık, pazar
- Komşuluk, dayanışma
- Ortak yaşam alanları
- Anadolu'nun kadim şenlik kültürü
- Semt pazarları

Dördüncü forum ise "kentte biz neler yapabiliriz" sorusu etrafında şekillenirken ilk olarak iyi bir örnek olan İki Yıl Sonra belgesel filmi gösterildi. Ardından inisiyatiflerden, kooperatiflerden, dayanışma ağlarından katılımcılar deneyimlerini aktardılar. 100. Yıl İniyatifi'nden gelen Nilgün, Gezi Direnişi ile başlayan dayanışmanın bugün hâlâ sürdüğünden ve buldukları alanda yapılan değişimlerden (benzin istasyonu, yol yapımı vs.) bu sayede haberdar olup birlikte reaksiyon gösterebildiklerinden ve bunun öneminden bahsetti.

Topal Karınca Tüketim Topluluğu'ndan gelen Esmâ ise kapitalizmin dayattığı yoksunluk ve yalnızlıkla başa çıkma yollarından biri olarak kooperatifleşmeyi gördüğünü, bunun işleyişinden bahsetti.

KHK'larla ihraç edilen akademisyenlerin bir araya gelerek oluşturduğu Ankara Dayanışma Akademisi adına Ülkü Doğanay konuştu. Dayanışma ADA Eğitim Kooperatifine dönüşmesinden ve akademisyenlerin yayımlamak istedikleri kitapların, araştırmaların, vermek istedikleri derslerin bu sayede kolaylaştığından bahsetti. Güncel örneklerin yanı sıra katılımcıların verdiği geçmişten örnekler de mücadele ve dayanışmanın önemini ortaya koyduğu için oldukça anlamlıydı. Akın Atauz'un verdiği örnekle kendisinin de içinde bulunduğu

Güvenpark Otopark Olmasın platformu o günden bugüne küçük de olsa atılan her adımın ne kadar kıymetli olduğunu anlamak açısından son derece anlamlı oldu.



4. FORUM: Kenti Birlikte Değiştirebiliriz!

16 Şubat 2019 Cumartesi günü Solfasol Yerel Yönetim Forumları'nın dördüncüsü "Yerel İnişyatifler Kentin Nesi Olur?" sorusu ile bir araya geldi. Güne Ankaralı yerel inişyatiflere cesaret verecek bir deneyimin değerlendirilmesi olarak özetleyebileceğimiz bir belgeselle başladık. 2015 yılı belediye seçimlerinde Barcelona'yı Kazanalım sloganı ve platform ismi ile yola çıkarak, en yüksek oyu alan Müşterek Barcelona hareketinin öyküsünü anlatan İki Yıl Sonra filmi, foruma katılanlar arasında AKP dışında bir partiden belediye başkanı görmemiş kişilerin bulunduğu biz Ankaralılar için hem şaşırtıcı hem ümit verici...



Film sonrası foruma katılan gruplar kendilerinden bahsettiler, örgütlenme biçimlerini, temel dertlerini diğer katılımcılar ile paylaştılar. Yerel inişyatifler kentleri değiştiriyor? Ne yapabiliriz? Nasıl yapabiliriz sorularına bir çeşit yanıt olan bu paylaşımları mümkün olduğunca kendi ifadeleri ile aktarmaya çalışalım:

100. Yıl İnişyatifi 2013 yılında Gezi direnişi ile bir araya gelen 100. Yıl İşçi Blokları Mahallesi sakinlerinin oluşturduğu bir grup. 19 Haziran 2013'te kalabalık bir forum ile başlayan örgütlenme 3-4 ay kadar her gün sürmüş, şimdilerde ise her Çarşamba toplanılıyor. Mahalleyi ortadan bölen ODTÜ yoluna karşı direniş ve benzinlik yapılmasına karşı eylemler lokasyon olarak inşaat şirketlerinin iştahını kabartan ve kentsel dönüşüme işaret eden bir mahallenin hatırımsızdaki mücadele pratiklerinden. Üç yıl önce kurulan mahalle atölyesi için önceleri yaz aylarında mahalledeki parklar kullanılmış, şimdi ise kış aylarında da kullanılabilir bir mekan var. 2014 yılında Berkin

Elvan anısına kolektif olarak ekilip biçilmeye başlanılan 100. Yıl Berkin Elvan Bostanı'nda çocuklar için şenlikler düzenliyoruz. Farklı yaşlardan mahalleler bostanda bir araya geliyor. 100. Yıl İnişyatifi adına söz alan Nilgün Kılıç 2-3 Mart'ta ODTÜ Mezunları Derneği'nde yapılacak Kentte Ortak Yaşam Çalıştayı'nı duyurdu.

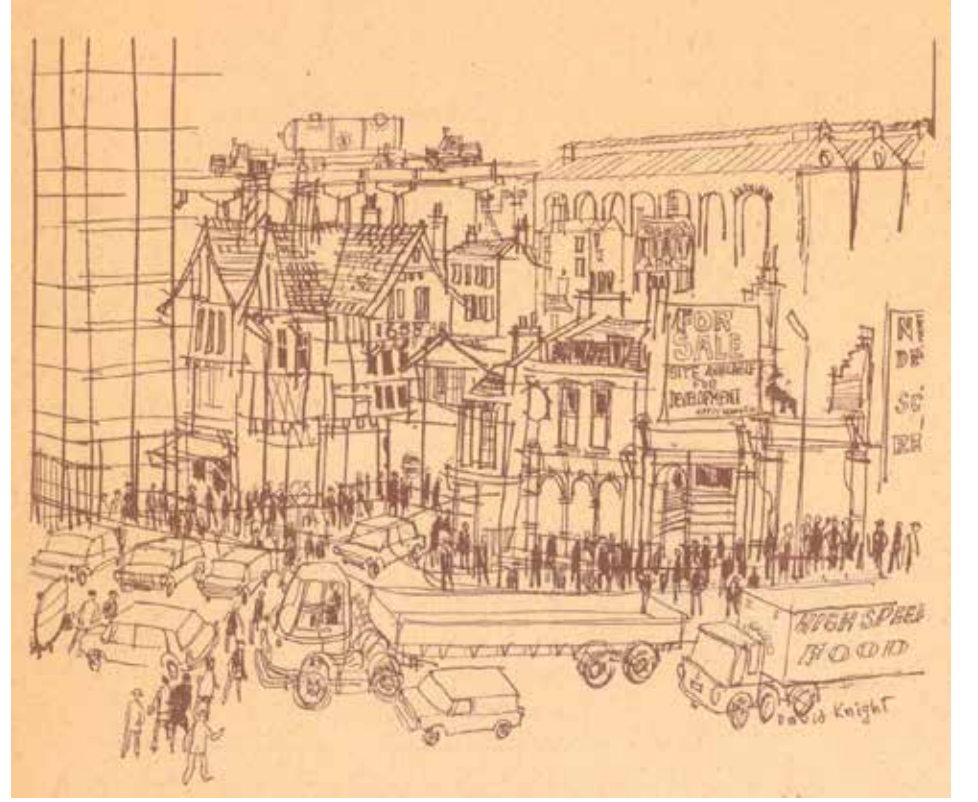
Benzer gruplarla çok ilişki kurulamamış olmasını, küçük küçük irili ufaklı gruplar olmasına rağmen gruplar arasında bir dayanışma ağı olmamasını önemli bir eksiklik ve bu konuda çalışmayı bir ihtiyaç olarak tarif etti.

Esmâ, Topal Karınca Tüketim Kooperatifi adına söz aldı. Kurulalı yaklaşık bir yıl olsa da son 6 aydır aktif olan bir grup. Kentte yaşayanların kırla ilişkisinin giderek azalması, kentte yaşayanların giderek yoksullaşması, alım gücünün azalması üstelik bu dertlerle beraber kent insanının yalnızlaşması kooperatifi kuruluşunda öne çıkan ihtiyaçlar. Esmâ, kooperatiflerin bu iki sorunun önüne geçmesine yarayabileceğini söyledi.

"Kapitalist sisteme karşı yeni bir kültür oluşturabiliriz diye düşündük. Ani bir köklü değişim değil beklentimiz. Bizim motivasyonumuz iletişim ağlarını güçlendirmektir. Ürünleri almaya gelen kişilerle üreticiler arasında bağ sağlamak."

Forumla katılan inişyatiflerden bir diğeri Bardacık Gıda Topluluğu'ydü. Özgür Yalın Bardacık Gıda Topluluğu'nun başlangıcı olan, 2009'da kurulan Doğal Bilinçli Beslenme Topluluğu'nu kısaca şöyle tarif etti:

"Üreticilerimiz ve tüketicilerimiz var, biz buna tüketici demiyoruz çünkü tüketiciler tüketicilerden farklı olarak satın aldığı ürünün nasıl üretildiğini, çevreye etkisini önemseyen üretim ve ekonomik değişim sürecinin hakkaniyetli olduğundan emin olmak isteyen kişilerdir. Üretici ve tüketicileri bu koşulların gerçekleşmesini gözleyip yönlendirme sağlamaya çalışıyoruz. Pek çok yerden üreticimiz var. Tüketiciler önceden Ankara'daydı. Şimdi



yayılmış durumda. DBB'nin merkezi bir yapısı yok moderatörleri haricinde. Bir mail grubumuz var ve buradan işliyor sistem. Şimdi semtlerde küçük gruplar oluşturarak toplu kargo olanağını sağlıyoruz. Herkesin en çok şikayet ettiği nokta kargo. Bireysel olunca da pahalı oluyor. Şimdilerde Bardacık Sokak'taki mekânı tutarak Bardacık Gıda Topluluğu kurulmuş oldu. Burada atölyeler oluyor, etkinlikler oluyor. Bir araya gelip tanışma ve satış oluyor. Ayrıca Bardacık Gıda Topluluğu için bir blog oluşturuldu. Toplulukla ilgili bilgi almak, buluşmalar ve satışlardan haberdar olmak için bu yolla iletişim kurulabilir."

Üniversitelerden ihraçlara karşı Ocak 2017'de Ankara Dayanışma Akademisi adı ile kurulan, ADA Eğitim Kooperatifini Ülkü Doğanay kısaca şöyle tanıttı:

"ADA'da, 2017'de bazısı tek oturumluk, bazısı 4, 8 ya da 12 oturumluk 60'ın üzerinde ders açıldı. Öğrenci olmayı gerektirmeyen bir paylaşım alanı oldu. Öğrencilik dışında başka bir deneyim alanı oldu. Alışkanlıklarımız değişti. İrene Kültür Evi'nde, Mithatpaşa Eğitimsen 5 no'lu Şube'de, Mülkiyeliler'de, Felsefeciler Derneği'nde, Ataç 2 Sokak'ta bir dairede, Mimarlar Odası'nda vs. seminerler, dersler, atölyeler yaptık. 2018 yılında başka bir adım atıldı, Ada Kitaplığı ortaya çıktı. Artık birer kitap oluşturacak dersler planlamaya başladık. Ada Eğitim Kooperatifi, Işığın kirli yüzü: Işık Kirliliği Bülent Aslan hocanın kitabı ücretsiz olarak temin edilecek şekilde yayımlandı. Melda Yalman ve Özgür Öztürk'ün kitabı Metallerin Kerameti İletişim'den çıktı. İletişimle bir anlaşma yapıldı. ADA Kooperatifi son zamanlarda kitap çalışmalarının yanı sıra araştırma faaliyetlerinin YÖK'e devredilmesi ile oluşan baskı denetim ve engellemeyi bertaraf edecek yollar üzerine çalışmalar yapıyor."

Tabii Ankara'nın yerel inisiyatifleri bugüne mahsus değil. Hatta izlerini bulmak bazen zorlu olsa da önceki deneyimler, direnişler, dayanışma birikimleri açıktan ya da dolaylı, karmaşık yollardan bugünün ortaklıklarının mayasını oluşturuyor. Solfasol'den Akın Atauz kenti bir belediye teknokratı gibi ele almak istemeyen bir şehir plancısının 80'li yıllardaki yerler dayanışma deneyimlerinden bahsetti. 80'li yılların ortasında Güvenpark'ın otopark olmaması için hiçbir destek almadan direniş gösterilmiş ve Akın'ın ifadesi ile "tesadüfen" başarılı olmuş! Akın ekliyor: Her zaman böyle olmuyor...

"Ama şart da değil başarı. Direnmenin fırsatını yaratmak önemli. Bunun için uğraşmak gerekiyor. Bu uğraş çok nankör."

Ne İstedığımızı Biliyoruz Hareketi önce yapılabilir küçük şeyler bulmaya çalışmış, kendi sorunlarıyla ilgili daha iyi çözümler yaratmaya çalışmış. Çözüm önerilerini bir araya getirip, listelemişler ve bu listeleri 25 kuruşa satmışlar. Aynı dönemde yaya olarak haklarımız nelerdir arayışına girilmiş, İHD destek sağlamış bu harekete.

"50 yıldır Ankara'nın daha iyi bir yer olması için uğraşıyoruz. Ankara kötüye gidiyor. Fakat bu her zaman böyledir. Biz daha zayıfız. Belediyenin araçları, resmi kurumları, güçleri vs. var. Bizim buna karşı direnişimiz son derece küçük, güçsüz gibi görünüyor, örneğin bir kiraz ağacının korunması. Başarı mı diyorsanız evet o ağaç için başarı. Sivil toplum ancak bunu yapabilir. Başaramazsak ölürüz. Önemli olan bu direnç ve bu direnç ruhunu korumak. Ben de bunu yapmaya çalışıyorum"

Yerel inisiyatiflerin paylaşımlarının ardından forumun son etkinliği internet çağının yeni sosyal, siyasal, ekonomik ilişkilene biçimlerinin, yerel inisiyatifler için barındırdığı olanak ve tehditlerin

konusulduğu panel-forum idi. Onur Mat paneli internet çağının yönetim biçimlerine yönelik ortaya çıkan olanakları gündeme getirerek açtı. Gerekliğinde kararları doğrudan katılımı sağlayabilecek yerimize oy kullanacak vekillere ihtiyacımız kalacak mı? Ardından ağ üzerinden iletişim ve değiş-tokuş yapılabilen günümüzde yerelin tanımının da değişip bir nevi sınırsız hale geldiği koşullar tartışıldı. Dijital ekonomi danışmanı Özgür Kurtuluş da ağ üzerinden üretici ve tüketicileri buluşturan, kooperatif olarak örgütlenmiş birliklerin yeni bir biçimi olan platform kooperatifçiliği modelini anlattı. Gelen sorular ağırlıklı olarak bu modelin pratik uygulamaları ve geleneksel kooperatifçilikten farkları üzerine oldu.

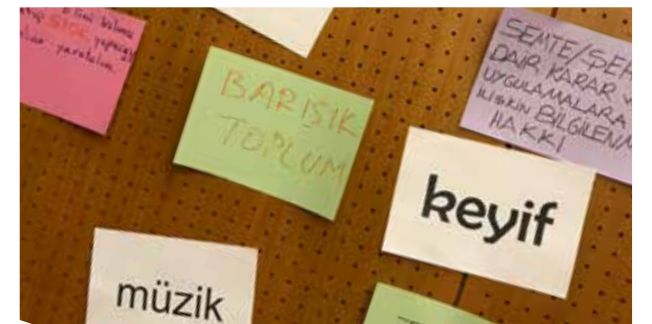
Çağdaş Sanatlar Merkezi'nin giriş kat salonu duvarlarında 20-30 yıl önceki Ankara'nın dayanışma ve direniş gruplarının afişlerinin yanında 16 Şubat 2019'da yapılan forumun katılımcılarının Ankara için olmazsa olmazları, en acil ihtiyaçları, talepleri yazdıkları notlarla donatılmıştı.

Yerel Yönetim Forumları'nın dördüncüsünü yine adayları değil Ankara'yı tartışarak, birlikte olmanın umut verici duygusu ile arkamızda bıraktık.

Yeni Ankara baharını her fırsatta bir arada karşılamak lazım...

SOLFASOL YEREL YÖNETİM FORUMLARIYLA İLGİLİ BU SAYIDAKİ İÇERİĞİN DERLENMESİNE KATKI VERENLER:

Akın Atauz, Alanur Çavlin, Bülent Atamer, Linda Nihan Lafcı, Onur Mat, Sema Alpan Atamer, Mehmet Onur Yılmaz, Zişan Kürüm



Ayşen Gruda: "Samimiyetle yapılan her şey güzel oluyor"

Ayşegül Çelik Şahin

1940'ların İstanbul'unda, o zamanlar bile eski olan bir köşkte; üç kız çocuk dünyaya geldi. Ayten, Ayşen, ve Ayben... En büyükleri Ayten, Avni Dilligil Tiyatrosunda oyuncu oldu. En küçük kardeşleri de oyunculuğa meraklıydı ama ortanca kız Ayşen, mukallitin tekiydi. Çitlembik ağaçlarının tepesinden inmeyen bu şen şakrak çocuk kendi kafasında meslek seçimini yapmıştı; avukat olacaktı o. Fakat hayat... Makinist olan babalarının ölümüyle birden bütün düzen değişti. Artık evdeki herkes çalışmak zorundaydı. Avukat olmak isteyen Ayşen de, tiyatro oyuncusu ablasının bulunduğu ilk işe girip sahneye atıldı. 1962 yılıydı, henüz 18 yaşındaki Ayşen sahnede büyüyecekti.

Başladığı tiyatro, Tevfik Bilge'nin turne tiyatrosuydu, "Kongre Eğleniyor" vodvilinde hizmetçi rolüyle sahneye çıktı. Daha ilk repliğinde alkış alınca da çok şaşırıldı. Oradan kazandığı ilk parayla Nacar marka bir kol saati aldı. Oysa kardeşleriyle birlikte kazandıkları her kuruşu annelerine veriyorlardı. Fakat bu saat için paraya kıydı. 74 yaşında hayata veda ederken, o saati hala saklıyordu.

İŞTE AŞK; MÜJDAT GEZEN

1963'te, sahnede tanıştılar, bir sene aynı oyunda oynadılar, sonra Müjdat askere gitti. İzinli geldiği günün akşamı Saraçhane'de dolaşırken Ayşen'i gördü uzaktan, seslenmeye başladı, "Deli, delii" Ayşen döndü, baktı. Böylece flört etmeye başladılar. Müjdat askere döndü, oradan Ayşen'in deyimiyle "kiloyla mektup yazdı". Ayşen de cevapladı bunları, hatta bikinili bir fotoğrafını yolladı bir defasında, jest kabilinden. Bu coşkulu aşk, 1965'te, "Yasak Sokaklar" filminin setinde sona erdi. Müjdat Gezen'i, rol arkadaşı Pervin Par'ın kirpiğini takıp kıyafetini giyip taklitler yaparken gören Ayşen, büyük bir kıskançlık krizine kapıldı. Uzun uzun ağladı, Müjdat'la devam edemeyeceğine inanmıştı. Bir mektup yazdı, "bu iş bitsin" diyor ve ekliyordu, "ben evleniyorum." Müjdat Gezen mektubu okuyunca ne yapacağını şaşırıldı. Çünkü bir yüzük almıştı Ayşen'e vermek için, nişanlanmaya hazırlanıyordu. Mektubu bir kez daha okudu ve yüzüğü tuvalete atıp gitti.

Sahiden evlendi Ayşen, yıl hâlâ 1965. Damat Ankara Meydan Sahnesinde tanıştığı Yılmaz Gruda'ydı. Bir de kızları oldu. Bu sürede sahneye ara veren Ayşen Gruda, epey sonra eşinden boşandı. Fakat soyadını bırakmak istemedi, yıllar sonra, "adamın hiçbir şeyini kullanamadım, bari soyadını kullanayım" diyecekti.

Müjdat Gezen'e gelince... İlginçtir, bunca fırtına, kıyamet, arkadaşlıklarına dokunmadı. Aşk bitirdiler fakat müthiş yakın ve sağlam bir dostluk kuruldu aralarında. Yıllarca aynı sahneleri, setleri, öğrencileri, paylaştılar ve her zaman çok yakın arkadaş olarak kaldılar.

VE ERTEM EĞİLMEZ.. SİNEMA!

Ayşen Gruda'nın yeniden çalışmaya başladığı dönem, Ertem Eğilmez filmlerinin çekirdek kadrosuna girdiği yılların başlangıcı olacaktı. Onu Eğilmez'in setine götüren ise apartmandaki üst kat komşusu Adile Naşit'ten başkası değildi.

Ertem Eğilmez'e, bir öğretmen gibi yaklaştı Ayşen. Onun seti diğerlerine benzemiyordu. Eğilmez, set işçilerini bile her gün traş olmuş, mis gibi kolonya kokar vaziyette istiyordu. Ayşen Gruda işte bu sette, sinemanın ta kendisiyle tanıştı.

"İlk Hababam setine gittim, 25 gün öyle oturdum orada. Hiçbir şey sormadım; oynayacak mıyım, para alacak mıyım.. Hiç. Oturdum bekledim.

Sonra bir gün minicik bir rol geldi; yarışmayı idare eden öğretmen, onu oynadım. İyi ki de bir şey sormamışım, çünkü önce mutfağa bakardı Ertem Eğilmez. Hırlı mıyım, hırsız mıyım, ne yapıyorum, uyumum ne? Uyumlu olmayanı istemezdi. Baktı ki, ekibe uygunum, arkadaşlıklarım güzel. Bunları görünce bana rol verdi, çekirdek kadroya girdim."

Kadro da kadro ama; Münir Özkul, Adile Naşit, Kemal Sunal, Şener Şen, Halit Akçatepe, Yavuz Turgul, Metin Akpınar, Zeki Alasya, sonradan İlyas Salman" Tüm ekip bir arada çalışıyordu, senaryo birlikte tartışılıyor, yazılıp çiziliyordu. Son söz Eğilmez'indi fakat sette herkes hem işini yapıyordu, hem de nasıl denir, mutluymdu.

1977'de, canlandırdığı Domates Güzeli karakteriyle de ismini herkes duydu. "Mum Söndü", "Devekuşu Kabare", "Yedi Kocalı Hürmüz" gibi bugün Türkiye'nin tiyatro tarihinde köşe taşı sayılabilecek müzikallerde ve sayısız oyunda yer aldı. Buna, Tosun Paşaları, Hababam Sınıfı filmlerini, Gırgıriyeleri ekleyince normal bir memlekette böyle bir aktristin ciddi bir telif geliri olmalı diye düşünülebilir. Tabii ki, bizde böyle değil. Sayısız kanalda dönüp duran filmlerden aktörler tek kuruş para almıyor. Hatta Müjdat Gezen yazarı olduğu Gırgıriye'den bile para almıyor. Ayşen Gruda bir röportajında "Kanalların bana trilyonlarca borcu var. Ama bizim yüreğimiz zengin" demiş ve eklemiştir, "Çok ayıp ediyorlar ayrıca. İnsan bir tane gül gönderir. Her gün kaç tane filmimiz yayınlanıyor. Birkaç gül gelmesi lazım eve en azından!"

Ayşen Gruda; küresel ısınma, su ve göçmenlik krizi gibi, Amerika başkanının bile üstünde iki laf edemediği bir çok konuda hem bilgili, meraklı hem de cesur bir kadındı. Cüretkâr repliklerle dolu bir interaktif sohbet olan "Delikadın"da, günümüzün politikacılarına kimsenin söyleyemediklerini söylüyordu ama sahne dışında da durumu farklı değildi. Kadınlar sussun diyen Bülent Arınç'a "Bir erkek olarak sen sus! Otur oturduğun yerde! Ağlamaya devam et. Tam ağlanacak zaman zaten." demişti. 2013 Haziran'ında da dönemin başbakanı Tayyip Erdoğan'a seslenmişti Halk TV'den; "Oğlum demeye de yaşımız tutmuyor. Yeğenim diyeceğim ona. Bu ülkeyi bölmek çok kolay, bir arada tutmak çok zor. İstersen hiç kimseye haber vermeden seninle görüşürüm. Seni yanıltan birileri var. İnsanları birbirine kırdırma. Empati yap. Ben sana empati yapmayı öğretirim yeğenim. Yeğenim n'olursun, seni yanıltıyorlar. Ben 56 senelik oyuncuyum, bir tane evim var. Senin nelerin var, insan mezara çoraplarını bile götüremiyor. Bir sakın ol. Sen bu ülkenin başbakanısın." Geçen yıl bu vakitlerde de, "Türkiye'de baskı yok, herkes fazlasıyla özgür" diyen Hülya Koçyiğit'i cevaplamıştı: "Sevgili Hülya, daha ne yapınlar pardon, kamçıyla mı dövsünler bizi? Hülya hanım bu hülyalardan bir an evvel uyansın." Muhalefet olmaktan ödün vermek istemiyordu. "İyi bir şey



yapılıyorsa alkışlamayı bilirim ama sanatçının işi muhalefettir. Bakın iyi bir muhalefet partimiz yok diye ne durumdayız! Güçlü bir muhalefet partimiz olsa herşey farklı olabilirdi."

Son günlerine kadar her yıl başka bir oyunla seyirciyle buluştu Ayşen Gruda, "Biz insanların beynine beynine vurmadan, dostça, eğlendirerek bir şeyler anlatabildik. Bizden insanlara bir çok anı kaldı, gülüşler kaldı, sözler kaldı. Bunu bilmek bana hoşnutluk veriyor" diyordu. Aktif sahne hayatını sürdürürken, öğrencileriyle sahne alırken aramızdan ayrıldı Ayşen Gruda. Tiyatroda gelenektir, eski bir oyuncuya mutlaka Dümbüllü'nün kavuğu kime verilmeli diye sorarlar. Ayşen Gruda'ya da soran olmuş, sizin adayınız kim demişler, cevap açık; "Ben kavuğu kendime bekliyorum! Bir erkeğin kavuğunu bir kadın takamaz mı? Kadına yakışmaz mı?"

Engin Cezzar ve Gülriz Sururi'nin sessizce gömülmek isteği gibi, Ayşen Gruda da, beklenmedik bir vasiyetle çıktı ortaya "bu halk beni nasıl gömeceğine kendisi karar verecek".

Adile Naşit'in "Ayşo" su, Müjdat Gezen'in "Deli"si, 7 kuşak İstanbullu, akıllı, fikirli, dilinin altı iğnelerle dolu bir kadındı Ayşen Gruda, 56. sanat yılını kutlamıştı; "İnsanlar 30-35 yılda yaptığı işten emekli oluyor, 56 sene yarım asır. Bana kattığı en büyük şey halk" diyerek.

Geçen ay SOLFASOL için Gülriz Sururi'yi yazıyordum; Engin Cezzar'ı, Haldun Taner'i anarak, ne acı. Yaprak gibi, yıldızlar gibi teker teker dökülüyor, kayıp gidiyorlar. Savaş Dinçel, Kemal Sunal, Zeki Alasya, Tarık Akan, Halit Akçatepe, Münir Özkul... Şu bizim 3-5 kuşak çok ama çok şanslı onları kimsenin bize anlatmasına gerek olmadığı için. Belki bizim kuşakların yalnızlığını da açıklıyordur, yani böyle teker teker hepsinin gitmesi...



SALT Araştırma ve Programlar Direktörü Meriç Öner ile SALT'ın Ankara'daki varlığı ve 1932'den 1973'e Gazi Resim-İş Sergisi Üzerine

Söyleşi: Mehmet Onur Yılmaz - **Fotoğraflar:** Cemil Batur Gökçeer

SALT bundan 7 yıl önce Ankara'da ilk olarak SALT Ulus adıyla açtı kapılarını. Bundan iki sene önce ise bir tarz değişikliği ile sabit sergi mekanını kapatıp kurumsal işbirlikleriyle, farklı kültür sanat mekanlarını kullanma yoluna gitti. Mart ayı başında Çağdaş Sanatlar Merkezi'ne İDEALİST MEKTEP, ÜRETKEN ATÖLYE 1932'DEN 1973'E GAZİ RESİM-İŞ SERGİSİ açılışı için Ankara'ya gelen SALT Araştırma ve Programlar Direktörü Meriç Öner ile SALT'ın Ankara'daki varlığı ve sergi üzerine konuştuk.

Solfasol: Merhaba Ankara'ya hoş geldiniz. SALT'ın Ankara'ya geliş hikayesini bize anlatır mısınız? SALT İstanbul'da kurulan bir yapı. Neden Ankara'ya geldi?

Meriç Öner: SALT'ın çalıştığı en geniş dönemi 20. yy. Hem ekonomi tarihi hem sosyal tarih, sanat, hem yakın çevre, tasarıma uzanan konularında araştırmalar yapıyor. İstanbul'daki mekanında sergi salonları var. Ama aynı zamanda bir özel kütüphanesi ve bunun yanında çevrimiçinde erişime açık olan bir de arşivi var, 20. yy. modernizmi ile ilgili çalışırken Ankara'dan uzak olmak olmazdı.

Ankara'da, SALT Ulus'la Ankara'da başlayan macerada asıl amacımız Ankara'dan ne öğrenebileceğimizdi. Dolayısıyla İstanbul'da olan bir mekanı tekrarlamaktan çok daha çok örtüşen, kesişen konuları Ankara'da da tartışabilmektir. SALT'ı Ankara'da kurduğumuz Ulus'taki ilk mekanımıza biraz ölçeğinden biraz konumundan ötürü dikkat çekmek çok da kolay olmadı. Ankara'nın normal rotasında sizin de söylediğiniz gibi biraz sapa kalan bir yerdi açıkçası. Bizim için değerli olan içerik, dolayısıyla Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi'nden başlayarak, kurumsal işbirlikleri ile ortamları birleştirmeye başladık.

Şu an çeşitli atölyeleri ve çok küçük programları vs. yapabileceğimiz bir ofisimiz var. Ama şimdiye kadar Çağdaş Sanatlar Merkezi başta olmak üzere hem film gösterimleri hem konuşmalar hem atölye çalışmaları hem de sergiler, uzun süreli çalışmalar bağlamında farklı ve çok sayıda mekanla işbirliğimiz kabul gördü, destek gördü.

Mimarlar Odasında da film gösterimi yaptık. K Atölyede programlar yaptık. Her zaman da böyle hareketli olmaya devam edeceğiz. Ankara'dan beslenecek bir ortam yaratmaya çalışıyoruz.

S: SALT'ın Ankara'ya gelişinin kentin farklı mekanlarını canlandıran ve İstanbul ile Ankara'daki entelektüel üretimleri birbiriyle buluşturan bir etkisi oldu. Bunun bir sonraki aşamasında tekrar, SALT Ulus'taki gibi sabit ama daha doğru seçilmiş bir mekan kazandırmayı düşünüyor musunuz, Ankara'ya?

M.Ö.: Çok kısa vadede öyle bir planımız yok. SALT Ankara'yı bir mekânın ötesinde, bütünü bir alışveriş, bir öğrenme yeri olarak düşündüğümüzde iş birlikleri çok daha verimli sonuçlar doğurdu şimdiye kadar. Biraz da bunları izleyerek tabii ki her zaman başka yönlere dönmek mümkün. Ama SALT Ankara'nın kendisi bir programlanma biçimi olarak bize daha konsantre, daha belirli programlar yapma imkânı tanıdı. O yüzden de bu haliyle örnek bir proje olduğunu düşünüyorum. Genel anlamda aslında iletişim kurmak istiyorsanız, temas etmek istiyorsanız, mekândan bağımsız olmanın bir



Bir kritik dönem var, Gazi Resim-İş'in yatılı öğrencileri kabul ettiği. 20. yy'ın başından itibaren Türkiye'de modernleşen bir ülkede, teknik olarak iş ve sanatın iş eğitiminde birleştirilmesi ve bunun nasıl kurgulanacağı sorgulanıyor. Gazi Resim-İş bu sorgulamanın bir sonucu,

dezavantaj olmadığını düşünüyoruz.

S: SALT'ın yaptığı işlerden önemli bir tanesi de araştırma programı ve bu kapsamda verdiğiniz destekler. Solfasol içinden bir arkadaşımız destek alanlar arasında ve desteğin iz güzel bir iş çıkmasına vesile oldu. Araştırma destek programınız nasıl devam edecek?

M.Ö.: Şimdiye kadar Ankara'dan iki araştırmacı Enver Arcak ve Ege Berensel destek aldılar çalışmalarını için. Çok da başarılı sonuçlar aldılar. Bu programın amacı öncelik olarak saydığımız alanlarda bireysel araştırmalara, inisiyatiflere biraz da olsa katkı sağlayabilmektir.

Bu yıl için ön başvuru sürecimiz yakın zaman önce tamamlandı. Her yıl olduğu gibi bu yıl da 6 projeye destek vereceğiz. Her sene, senede bir defa başvuru oluyor. İki aşamalı başvuru sürecinden sonra seçici kurul (iki senede bir değişen bir kurul bu) projeleri değerlendiriyorlar. Seçici kurul ekonomi tarihinden, mimarlık tarihinden, sanat tarihinden akademisyenleri barındırıyor. Sonunda altı kişiye ya da projeye destek veriliyor. Bu desteklerle yine bir öğrenme modeli ve yeni tartışma imkanları sağlıyoruz.

S: Son yıllarda hem siyasal hem ekonomik koşulların baskısıyla hayatın her alanı gibi kültür-sanat alanı da daraldı. SALT bu süreçte nasıl baş ediyor?

M.Ö.: Aslında sürecin kendi başına baştan sona değiştiğine katılmıyorum. Ancak yapılan işler

özellikle SALT'ın bünyesinde yapılan işler uzun vadede kendini var etmek amacı güdüyor ve bu bakışla değerlendirilmeli.

SALT'ın tek sergiler, tek adımda dünyayı değiştirmek gibi bir niyeti yok. Disiplinler bütünü ve disiplinler aracılığı düşünürsek SALT'ın bünyesinde duran ve biriken bilginin uzun vadede dönüştürücü bir gücü olduğunu düşünüyorum, kişisel olarak. SALT'ın hem bu alışverişin olacağı mekanların ve ortamların sürmesi adına hem bir alt yapı olma iddiası var. Demin sorduğunuz üzere SALT araştırma fonları da bunun bir parçasıdır. Arşivin dijital olması ve herkesin erişebilmesi de bunun bir parçasıdır.

S: Biraz da burada sizinle buluşmamıza vesile olan sergiden bahsedelim. Gazi Resim-İş Sergisi Ankara'yla ilgili, Ankara'da olan biteni anlatan bir sergi.

İlk olarak geçen sene İstanbul'da açıldı, bu sene buraya geldi, iyi ki de geldi. Öncelikle şunu soracağım: Nasıl çıktı bu fikir?

M.Ö.: SALT yazılmış ve ezberlenmiş sanat tarihinin içinde gerçekçi örneklerin, yakın dönemin mirasını tutmaya çalışıyor.

Özellikle 70'ler 80'lerin kültür sanat ortamını birbirine bağlayarak arşivler oluşturmaya özen gösteriyor. Sanatçıların arşivleri, nerede ne zaman, kim neler konuşuyor, onları takip edebilmek için önem oluşturuyor.



Bu bakış açısıyla Gazi Resim-İş'in süreç ve etkilerinin konuşulması gereken ama hiç konuşulmamış olduğunu gördük ve bu tartışmayı başlatacak bir sergi fikri olarak ortaya çıktı İdealist Mektep, Üretken Atölye 1932'den 1973'e Gazi Resim-İş Sergisi

S: Gazi Resim-İş amacı ve işlevi o olmasa da Türkiye'nin kültür sanat hayatına etkileri temel alındığında bir "ekol" olarak değerlendirilebilir mi?

M.Ö.: Öyle değerlendirmek çok doğru mu bilemiyorum. Gazi Resim-İş'ten çıkan sanatçıların yaklaşımlarının nihayetinde Gazi Resim-İş'te kendilerine sunulan imkanları kullanmaktan çok beslendiğini söylemek mümkün. Buradan çıkan herkesin büyük sanatçılar olduklarını iddia etmek doğru değil. Bir kritik dönem var, Gazi Resim-İş'in yatılı öğrencileri kabul ettiği. 20. yy'ın başından itibaren Türkiye'de modernleşen bir ülkede, teknik olarak iş ve sanatın iş eğitiminde birleştirilmesi ve bunun nasıl kurgulanacağı sorgulanıyor. Gazi Resim-İş bu sorgulamanın bir sonucu, bu sorgulamanın bir başka uzantısında halk evleri ve köy enstitülerini düşünmek lazım. Serginin odaklandığı 1932-1973 dönemi öğrencilerin okula yatılı olarak kabul edildiği bir dönem. Bu dönemde çok yoğun bir atölye yapısı ortaya konuyor. Sanatçı-öğretmen yetiştirmek modern bir topluma hızlı bir dönüşümün çözümü olarak öneriliyor. Bütün bunları bir araya getirdiğimizde çok farklı kesitleri gösteriyor olmak mümkün. Çeşitli atölyelerin, bu atölyelerde işlenen konuların birbirlerini beslediği ortamlar bunlar. Hocalardan öğrencilere farklı işler var.

Sergi önce İstanbul'da açıldı ama burada açılması sergide eksik olan, üzerine eklendiğinde bir

şeyleri anlamayı, işleri ayrıca kolaylaştıracak kaynaklara, kişilere ulaşmayı da hedefliyor.

Kabarık bir destek listesi var serginin arka planında.. Ciddi bir araştırma soruşturma işi var. Çok kişi destek oldu ve umarız ki güzel bir sergi oldu.

İDEALİST MEKTEP, ÜRETKEN ATÖLYE 1932'DEN 1973'E GAZİ RESİM-İŞ SERGİSİ

Araştırmacılar: Onur Yıldız, Sezin Romi (SALT)

Katkıda bulunanlar: Dilan Ece Yıldız, Gencay Altay, Martina Becker, Niyazi Altunya

Tasarım: Emirhan Altuner, Özgür Şahin (SALT)

Çeviri: Michael D. Sheridan

Teşekkürler: Adem Genç, Ahmet Özol, Ali Cengizkan, Ayşe Önder, Bursa Kent Müzesi, BüroSarigedik, Eda Derala, Engin Özendes, Ergun Barutçu, Erkan Kıymıcı, Gazi Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Hasan Pekmezci, IMOGA / İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi, İpek Yada, Keskinok Sanat Vakfı, Merinos Tekstil Sanayi Müzesi, Murat Aksel, Mustafa Ayaz, Müge Cengizkan, Nancy Atakan, Nihat Kahraman, Nuri Aksel, Osman Aziz Yeşil, Samed Karagöz, Tolga Şinoforoğlu, Tuluğ Topçak, Veysel Günay

Solfasol olarak, sergi açılışında tanıştığımız, Gazi Resim-İş'in 1965 mezunlarından Gülsen Akın'la sergiyi birlikte gezdik. Kendisiyle Gazi Resim-İş'te gördüğü öğrenim ve öğrenim gördüğü yıllar üzerine konuştuk.

Serginin videosuna gazesolfasol.com'dan ya da yandaki karekodla ulaşabilirsiniz.:

1932'DEN 1973'E GAZİ RESİM-İŞ
İDEALİST MEKTEP, ÜRETKEN ATÖLYE
4 Mart - 10 Nisan
Çankaya Belediyesi
Çağdaş Sanatlar Merkezi

SALT Kurucu Garanti Bankası
saltonline.org
Giriş ücretsiz

SALT ANKARA

20 YIL
Çankaya Belediyesi

Gülsen Akın'la
Söyleşi: Zişan Kürüm

Kamera:
Kaan Can Bircan,
Mehmet Onur Yılmaz

Kurgu:
Kaan Can Bircan





Dünyadan Güzel(?) Şeyler

Sine Çelik

2018 yılında açıklanan Döngüsel Ekonomi paketi ile Avrupa Komisyonu, sürdürülebilir politikaları aktif olarak uygulamaya geçirmek üzere bir dizi geç kalınmış karar aldı. Bunlardan en çarpıcı olanı, 2030 yılına kadar Avrupa'nın geri dönüştürülemeyen plastiklerden arındırılması kararı. Bu kararın ve döngüsel ekonomiye geçişin plastik sorunu ile başlamasının ana sebebinin, dünya üzerinde denizleri saran plastik kirliliği ve bu durumun canlılar için yarattığı tehlike olduğu söylenebilir. Öte yandan, Avrupa'da çevreci örgütlenmelerin geçtiğimiz üç sene içerisinde göz ardı edilemez seviyeye ulaşması ve gittikçe büyüyen kitlesel bir bilinç kazanılmasıyla işin içine giren politik boyut da, bu kararların alınmasında etkili. Avrupa Birliği'nin, iklim değişikliği yönetiminde yetersiz kalması, fark yaratan politikalar üretmiyor olması, hatta hala çevreyi kirleten enerji üreticileri için fon ayırması, her geçen gün daha fazla aktivisti ayaklandırıyor. Dizinin bu bölümünde, plastik atık başta olmak üzere, dünyayı tehdit eden çevresel sorunların Avrupa'da nasıl ele alındığından ve bu doğrultuda gelişen inisiyatiflerden bahsedeceğim.



Bölüm 4

Temiz Denizlerin Sürdürülebilirliği

Gazeteci Craig Leeson, az bulunan bir balina türünün peşinde Hint Okyanusu'na açıldığında, karşısına umduğu sonsuz maviliklerden bambaşka bir şey çıkmış: uçsuz bucaksız bir plastik kirliliği. Bir şeyler yapması gerektiğini düşünen Leeson, dalgıç Tanya Streeter ile bu durumu belgelemek üzere, 2016 yapımı *A Plastic Ocean* (Plastik bir Okyanus) belgeselini çekmiş. Filmde çöpler üzerinde yapılan tarım, kilometrelerce derine çökmüş atıklar ve o sosyal medyada hep karşımıza çıkan, mideleri plastik parçalarıyla dolu kuşlar, balıklar anlatılıyor. Rekor ise, 90 günlük kuş yavrusunun vücudundan çıkardıkları 276 parça plastiğe ait!

2050'de denizlerde balıktan çok plastik olacak

A Plastic Ocean belgeseli, insanlığı derhal tek kullanımlık plastiği bırakmaya ve şirketleri geri dönüşüm konusunda sorumluluk almaya davet ediyor; aksi takdirde, 2050 yılında denizlerde balıktan çok plastik olacağı hesaplanmış. Dünyanın en büyük çevreci hareketlerinden Earth Day'in 2018 yılında yaptığı bir açıklamaya göre, denizlere her yıl 12 milyon tonun üzerinde plastik atılıyor. Bunlar içinde tanınabilir objeler halinde atılan plastikler de var, gözle görülemeyecek küçüklükte parçalar da. Ulaştıkları okyanuslar üzerinde akıntılara göre hareket eden bu atıklar, belirli bölgelerde dev plastik yataklarına dönüşerek sürükleniyor.

Hollandalı araştırmacı Michiel Roscam Abbing, 2018 yılında yayınlanan *Plastic Soup Atlas van de Wereld* (Dünyanın Plastik Çorba Atlası) isimli kitabı için bu dev atık gruplarını haritalandırmış. Dünyanın en büyük 'plastik çorbası' Pasifik Okyanusunda bulunuyor ve yüzölçümü yaklaşık 15 milyon kilometrekare civarında, yani neredeyse Rusya kadar!



Plastik atığın canlılar için yarattığı dehşetin boyutu (Fotoğraf plasticbytez.blogspot.com 'dan alınmıştır)

Lise öğrencisinin dev projesi

27 yaşındaki Hollandalı girişimci Boyan Slat'ın henüz lisedeyken okyanus üzerindeki plastikleri temizlemek için geliştirdiği *The Ocean Cleanup* (Okyanus Temizliği) adlı bir projesi var. Kitlesel fonla gerçekleştirilen ve kar amacı gütmeyen bu sistem, kısaca, akıntıya göre okyanusu dolaşarak suyu filtreleyerek plastik topluyor ve bunları geri dönüştürülmek üzere karaya taşıyor. İlk prototipin başarılı olması üzerine, çok yakında sistem Pasifik Okyanusu'nda temizlik görevine başlayacak.

Döngüsel ekonomiye geçiş

Döngüsel ekonomi, klasik ekonominin al-yap-at lineerliğini kırarak, daha verimli süreçler tasarlamayı, tekrar kullanma, tamir etme ve geri dönüşüm yoluyla atık oluşumunu engellemeyi, dolayısıyla daha az kaynak kullanmayı hedefler. Avrupa Birliği'nin 2018'de yürürlüğe koyduğu döngüsel ekonomi paketi, öncelikle plastik

The Ocean Cleanup Projesinin prototipi (Fotoğraf www.theoceancleanup.com sitesinden alınmıştır)

ürünlerin tasarım, üretim ve tüketimi konusuna katı kurallar koyuyor ve hem 2030 yılı itibarıyla, geri dönüştürülmeyecek plastik kullanımını yasaklıyor, hem de, gemilerden atılacak plastikler için yeni bir takip sistemi sunuyor. Bunun yanı sıra, ülkelerin atık yönetimi konusunda bilgi paylaşımında bulunacağı bir platformdan bahsediliyor ve döngüsel ekonomiye geçiş konusunda ilerlemelerini izleyen bir dizi monitör geliştiriliyor. Öte yandan, küçük ölçekli üreticiden büyük beklentileri olan bu paketlerin, çokuluslu şirketlere ve yatırımcılara nasıl bir yaptırımı olacağını ve bunun nasıl takip edileceğinin belirsizliği, endişe verici.

Döngüsel tasarım için mesleki gelişim

Son dört yıldır Avrupa Birliği araştırma bütçesinin en az %40'ı sürdürülebilirlik çalışmalarına ayrılmış. Özellikle ülkelerarası akademik işbirliklerine önem veriliyor.

Örneğin, parçası olduğum *Circular Design: Learning for Innovative Design for Sustainability* (Döngüsel Tasarım: Sürdürülebilirlik için Yenilikçi Tasarım Öğrenme) projesinde, dört Avrupa ülkesinden araştırmacılarla birlikte, döngüsel prensiplere geçiş yapmak isteyen, sürdürülebilirlik odaklı bir gelecek amaçlayan, fakat nereden başlayacağını bilemeyen tasarım pratikleri için metodolojik bir çalıştay dizisi ve buna eşlik eden bir rehber kitap oluşturuyoruz. Yakında, geliştirdiğimiz bu mesleki eğitim sistemini, İrlanda orijinli şirketler üzerinden, pilot proje olarak uygulayacağız.

Sadece Avrupa'da, yılda 25 milyon ton plastik atılıyor. Bunlardan %30'u geri dönüştürülürken, %39'u yakılıyor ve kalan %31'i, gezegenin herhangi bir yerinde çöp dağları yaratmaya devam ediyor.



Hollandada tipik bir sebze reyonu
(www.petities.nl sitesinden alınmıştır)

Hollandalı şirketlerin döngüsel ekonomi politikaları

Hollanda'da 2020 yılında uygulamaya girecek bir yasa, bu tür profesyonel gelişim kurslarına olan ilginin artmasına sebep oldu. Yeni yasaya göre, Hollanda'da üretim yapan her şirket, ürettiği malın satıldıktan sonra başına ne geleceğini bilmekle ve onarım, yeniden kullanım ve geri dönüşüm senaryolarını şirket politikasına aktif olarak dahil etmekle yükümlü.

Örneğin, şirketiniz kaldırım taşları üretiyorsa, kırılan, değişmesi gereken ve kullanıcının işine yarayamayacak olan tüm kaldırım taşlarının, nasıl birer atık haline gelmeyeceği konusu, 2020 itibarıyla şirket modelinizin bir parçası olmak zorunda.

Sadece birlikte atılan adımlar anlamlı

Bu yasaya hayatları değişecek olan üreticiler,

Pasifik Okyanusundaki Plastik Kirliliği (Fotoğraf blueocean.net sitesinden alınmıştır)

döngüsel ekonomi prensiplerini öğrenmek ve şirket politikalarını gözden geçirmek üzere, çalışmaya başlamış. Son zamanlarda katıldığım atölyelerden birinde, ilham verici örnekler gördüm. Bunlardan biri, sadece birlikte atılan adımların anlamlı olduğunu erkenden fark eden bir cam üreticisinin, çalıştığı plastik doğrama üreticisiyle birlikte, takım halinde, atölyeye katılmış olmasıydı. Değişen şartlara, eski ürünleri atıp baştan üretmek zorunda olmadan nasıl ayak uydurabilecekleri konusunda, bir strateji geliştirmeye gelmişler.

Bir diğer mobilya üreticisi, döngüsel ekonomiye bütüncül yaklaşmış ve hem Avrupa'da yükselen ırkçılığa tepki olarak, sadece mülteciler ile çalışma kararı almış, hem de, şirket içerisindeki en yüksek maaşın en düşük maaşın beş katından fazla olmaması için işleyiş modelini değiştirmek üzere çalışmaya katılmış.

Bir vatandaş ise, ailesinden kalan şehir merkezindeki evini, yerel girişimcilerin ve akademinin sürdürülebilirlik ile ilişkili projelerini test edebileceği, kentlilere açık bir laboratuvara dönüştürme projesini tartışmak için gelmiş.

Hollanda'da atıksız yaşam

Sadece Avrupa'da, yılda 25 milyon ton plastik atılıyor. Bunlardan %30'u geri dönüştürülürken, %39'u yakılıyor ve kalan %31'i, gezegenin herhangi bir yerinde çöp dağları yaratmaya devam ediyor.

Kısaca, kullandığımız plastiğin %70'inin, gezegenin toprağına, havasına ve en çok da suyuna, direk olarak zararı dokunuyor. 2019



Döngüsel Ekonomi Modeli (Görsel www.muhandishane.com sitesinden alınmıştır)

Yılına başlarken aldığım en radikal karar, tamamen plastiksiz bir hayata geçmekti. İlk ay içerisinde gördüm ki, bu bir yolculuk ve her yolculuk gibi, zaman ayırmayı, keşfetmeyi ve fedakârlık yapmayı gerektiriyor.

Maalesef Hollanda'da da günlük hayatımızda kullandığımız bir çok şey, plastik ambalajda satılıyor ve çoğunun alternatifi yok. Bütün bunlar, beni tüketim alışkanlıklarımı çok ciddi bir şekilde gözden geçirmeye itti.

Gelecek bölümde, hem plastiksiz yaşam maceram ile hem de döngüsel ekonomi ile doğrudan bağlantılı olan, yeryüzündeki ayak izimizin azalması için büyük potansiyel taşıyan 'paylaşım ekonomisi' inisiyatiflerini anlatacağım.



Adem'den Sonra

Mustafa Bilgücü

Adımın Adem olduğunu biliyorum. Babam insan olduğum, bazı öncelikleri bünyemde barındırabileceğime inandığı, ilklerin arkasında ve adımın önünde bulunabileceğimi bildiği için bana bu ismi vermiş. Hayatım kısa bir film şeridinin, sinema salonunda, doksan dakika boyunca uyuyan bileti seyircilerin kapalı gözlerinin arkasında ansızın akıvermesi kadar hızlı geçti. Burada nasıl yaşadığımı, kiminle evlendiğimi, ne iş yaptığımı, tahsil durumumu falan anlatmayacağım; çünkü kısıklık ve azlık, bir bakıma yeterli saydığımız her şeyin geride bırakılmasını sağlıyor. Ne fark eder ki? Yani gerçekten Amerikan vatandaşı, bir doksanlık bir top modelle sevişmek, Dünya Kupası finalinde gol yiyen takımın kalecisinin arkasında küfür etmek, en yüksek gökdelenin haberleşme kulesinin tepesine çıkıp ayaklar altına aldığımız insan kalabalığının üzerine tükürmek neye yarar ki? Bunlar neyi değiştirir? En azından yazdıklarım da bir değişime neden olmaz.

Yazmak istediğim şey bazılarının aklınıza bile getirmek istemediği, dehşet verici bir şey. Kendi ölümümü yazacağım. Şu ana kadar düşündüklerim içinde somut gerçeklikten kaçındığım için nasıl öldüğüm hakkında yazıp yazmamak konusunda kaldığım kararsızlık da var. Nasıl öldüğümü yazsam mı? Değişen ne olacak? Bazılarınız ölüm şeklimden inançlı mı, zengin mi, yaşlı mı olduğum şeklinde binlerce yargıya varacak ve bazılarınız da akıllı mı deli mi, bilge mi cahil mi, önsezili mi yoksa bakar kör mü olduğumun sonucuna varacak. Bilmiyorum. Bunların hepsi de hiçbirini de olabilirim. Sonuçta öldüm. Hem de basbayağı öldüm. Ölümüm öyle böyle bir olay değildi.

Önce bendeki değişimlerden bahsetmek istiyorum. Üzerinde yaşadıkları dünyanın rutinine güvenen insanları anlamaya çalıştım. Yapamadım. Dünyanın bir anlığına durması, kıyamet denilen sahnenin perdelenmesi, birden göklerin kararması ve yıldızların atılması, yerin ortasından yırtılarak dağların yürümesi vs... Bunun gibi şeyleri düşündüm. Böyle bir son, hazırda bekletilirken insan nasıl komşu kadınla dedikodu edebiliyordu, yan evdeki kızın memurluk sınavını kazanması hakkında iki lafın belini kırabiliyordu ya da yemek hazırlayabiliyordu?

Durmamın nedeni işte buydu. Tam anlamıyla durdum. Durmamla ölmem bir oldu. Korku duygum beynimde bir yerlerde ateşlendi, bedenimi kapladı, gözlerim ışığa kapandı. Sanki birileri bedenimle gerçeklik arasındaki boşluğu arttırmak için debriyaj pedalına basmıştı. Koptum. Kimse beni tanııyordu. Seslerin arkamda yarattığı yoğunluk onların öncüsü olduğumu düşündürdü bana. Ayrılp gitmeleri için ne yapabileceğimi bilmiyordum. Tam anlamıyla düşmüş gibiydim. Kendisini birden yerde bulan, acısı burnundan, sızısı incinmiş ve berelenmiş bacaklarından çıkan, o boşlukta olan biteni düşünmek bile istemeyen, sadece yasının ve kaybının derdine düşmüş biri gibi, geride bıraktığı her şeyi bir kenarda saklı tutan adamdım ben. Birden kopmuştum. Ve birden bitmişti.

Ölmeden önce neler düşündüğümü aklıma getirdim ve çok edici dehşetimin beni önceden uyarı sistemi olan bu duruma hazırlamak için bir şekilde dürttüğünü gördüm. Yanımdan bir insan geçmişti. Herkesin oruçlu olduğu bir ramazan gününde, dört tarafında dört musluk olan bir hayrat çeşmeden su içiyordum. Doktorum oruçlu olmamamı, sıcak ve bunaltıcı havada dışarıya çıkmamamı, aşırı efor gerektiren hareketlerden uzak durmamı istemişti. Bunu yapamıyordum. Kendimi ayın on dördünde, saat bir buçukta dışarı attım ve ağzım mühürlü olmamasına rağmen o hayrat çeşmesinden su içtim, bez mendilimi yıkadım ve başımı meshettim. O arada biri daha yanaştı. Arkamda durdu ve çimenliğe dizleri

üzerine uzanıp orta parmağını ağzına sokabildiği kadar batırıp kusmaya çalıştı. Toprağa dökülen sıvının çıkardığı sesleri saklamak için dört başlı çeşmenin ondan en uzakta olan musluğuna kaçmayı denedim ama bu sarhoş, kulaklarımı tirmalamak için elinden geleni yapıyordu.

Onun ölmesini işte başımı musluğun altına sokup mendilimi dörde katlayamadan önce istedim. Ölmesini isteme nedenim dini sorumluluklarını yerine getirmemesi, kuma seslerini duyurmak adına insan bolluğu içindeki bir mekânda parmağını ağzına sokması ya da sarhoşlukla gelen aldırmazlığı benim üzerimde denemesi değildi. Dikkatlice baktığımda onun balkonumu plastik doğrama ile kaplattığı şirketteki usta olduğunu görmüştüm. İşi eline yüzüne bulaştırmıştı. Pencere tam anlamıyla yerine oturmuyordu, kolu zar zor dönüyor ve kilitlendiğinde ve açılması için uğraşıldığında yağ gibi kaymak yerine insan bir güç harcamak zorunda kalıyordu. Bu yüzden ölmesini istemiştım.

Ve ben birden öldüm. Durduğumda boşluktaydım, düşerken hareket etmiyordum. Falezin denize açılan yüksek kapısını kapatmayı unutmuşlardı, dengemi kaybetmişim. Akdeniz, içine çektiği iki ayaklı bir insanı, bir zamanlar sudan toprağa tükürdüğü, evrimleşmiş ve ayaklanmış deniz canlılarına yaptığı gibi, ama bu kez tersten, geri çağırıyordu. Düşerken bir şey anlamadım. Düşüğümü bile bilmiyordum. Sadece ayağımın takıldığını, bir adım sonra yarım metre altındaki kaya zemine ineceğimi sanıyordum. Ama olmadı. Arada neler olduğunu yazabilirim. Yaşam ile ölüm arasındaki farkındalığı kelimelelere dökmek isteyen şairler bu durumu birçok şeye benzetmişlerdir. Bense bunu henüz tarif edemiyorum. Sadece şunu söylemek istiyorum. Daha fazla dünyaya bağlılık, kafa yorucu işlere olan yoğun ilgi, maddeyle son raddede haşır neşir olma durumu, az da olsa insanın ölüme yaklaştığı andaki karanlığı ışıklandırabiliyor. Plastik doğrama işlerini yaptırmaya çalışmam, basit bir ustaya küfretmem, mühürlü ağızların arasında tok dolaşmam, sürekli sarhoş ve kiralık insanlarla karşılaşmam bana bunu öğretti. Daha da fazlasını istedim. Güpegündüz insan düz yolda yürürken nasıl olur da önündeki boşluğu görmez. Bilerek atlamadım aşağı, hayata garezim de yoktu, kimseye kızıp kendimi cezalandırmak da istemedim. Tek yaptığım kendi halimde yürümek ve düşünmekti. Onun ölmesini isterken de, bir adım sonra öleceğimi düşünmeden o dar taş sıra üzerinde yürürken de, aklımın ucundan geçmezdi ölüm.

Bazı insanlar kavram eksiltten medeniyetlerin insanı daha mutlu ettiğini düşünerek uzay uçuşuna kesilen biletleriyle uyuyorlar, o kadar mutlular ki, koyun koyuna yattıkları o kâğıt parçasını kendisine büyük ikramiye isabet etmiş bir piyango bileti gibi yanlarından ayırmıyorlar. Kavramlar, kelimeler ve durumlar olmasa ne değişir? Ne değişir? Yok, olmayacaklar mı? Yok olma durumuna çiçeklenmek, boyanmak, yedirmek yahut kısılmak dense ne yazar? Kavramların ve kelimelerin olguları karşılamayı insanı sadece zihnen mutlu edebilir. Ben bilmiyorum muydum oralara göç etmeyi. O gezegenlerde sınırlı sayıdaki kavramla kolaya kaçarak kendimi bir şekilde kısıtlamak benim de işime gelmez miydi? Oralarda ölmenin olmadığını söylüyorlar. Peki, ne var orada? Yukarıda saydıklarım var. Neyi değiştirir üçe beş demek, çiçeğe böcek demek, artıya eksi demek? Değişmeyen olgunun kendisi değilse, oradaki dönüşmüş zihinlerin yeniden adlandırma çabaları bir fayda verir mi?

Ölmüyorlarmış. Düşüyorlarmış. Ezilmiyorlarmış. Bir falezden aşağı atladıklarında yok olmuyorlarmış. Önemli olan zihinmiş. Korkuyu akıldan silmek için onu düşünmemek gerekmiş. Gerisini bilim adamlarına bırakmalıymışız. Zihinden ölüm kelimesiyle birlikte doğmuş tüm kavramları, olayları, durumları, soyut ya da somut algıları attığımızda, geriye kalanla yeni bir gerçeklik inşa edebilirmişiz. Tanrı vergisi bir şeymiş bu. İnsan tanrıya erişip ulaşmayı istedikçe bilim alanında açılan yeni kapılar onun imkânsız sınırlarını zorlamasına olanak sağlıyormuş. Tanrı insanı öldükten sonra nasıl diriltiyorsa, şimdi de kendisine ulaşmaya

çalışan yaratıkların, bazı imkânlarla, bilimin izin verdiği ölçüde, insan zihninin ölüm kavramından arındırılması için çalışmasına izin veriyormuş. Peki, bu nasıl oluyormuş? 22 Ocak 2115 tarihli Pandoral (Pandora ile Pastoral kelimelerinin bir birleşimi) Gerçeklik adlı gazetede ki şu makaleden aldığım özet bunu açıklamama yardımcı olacaktır:

Olaylar hakkında hangi hükümlere varabiliriz? Büyük savaşlar niçin çıkmıştır? O savaşlara sebep olan güzel kadınlar niçin denk durmamışlardır? Yine o savaşlara sebep olan teröristler niçin intikam alınmasını gerektiren eylemlere kalkışmışlardır? Olaylar mı kelimelerin başlığıdır yoksa dille aramızdaki bağ mı bizi harekete sürükler? Bilim adamlarımız zihnimizdeki hastalığın tedavisi için yeni bir reçete hazırladılar. Onlar bir zamanlar üç kelime, basit kaynaklı, özne, nesne ve yüklemden oluşan cümlelerle konuşmamızı istemişlerdi bizden. Böyle konuşursak hayatımızın daha basitleşeceğini ve işin içinden çıkılmaz durumlarla daha az karşılaşacağımızı öne sürmüşlerdi. Şimdi de ölüm gibi olumsuz, itici gelen, kaçmak istediğimiz durumlardan kurtulmak için zihnimizi yeniden biçimlendirmeye karar verdiler. Ölüm, sakatlık, acı, işsizlik, keder gibi bize kötü gibi gelen ve aslında da kaçınılması gereken kelimelerin zihnimizden atılmasıyla geriye dönük işleyen bir saati devreye sokan bilim adamları, insanın yaratılış evrimini geriye çevirerek onun bu olumsuzluklara karşı durmasının yolunu açabileceklerini iddia ediyorlar. Yani durum şundan ibaret sevgili Pandoral Gerçeklik okurları. Bu kelimeler aklınızdayken, zihniniz onların varlığını yok saymadan işliyor. Onlar varsa, buna göre bir işleyiş planı uyguluyor. Peki, bu nasıl olacak? İş isten geçtikten, insan bu kelimelerin gerçekliğini canlı bir şekilde karşısında gördükten ve tadın acısını aldıktan sonra saatimiz geriye dönük olarak işlemeye nasıl başlayacak? Hiç ölmemiş mi olacağız? Yoksa ölüme başka anlamlar mı yükleyeceğiz? İkisi de mi yoksa hiçbirini de değil mi? Bilim adamlarımız aslında ölenin biz olmadığımızı söylüyorlar. 'Ölen zihninizdeki ölüm kelimesidir,' diyorlar. Artık ondan kurtuldunuz. Zaten hayatınız boyunca ondan kurtulmak istediniz. Bunun için, ölümden kaçmak için yollar aradınız. Bu durum balığın ağzına takılan olta iğnesinin zavallı hayvana verdiği acıya benzetilebilir. Ya da bir ayağınıza batan kıymığın verdiği acıya da benzetilebilir. Araştırmalarımıza göre, evlatlar babaları hakkında bu türden yaklaşımlar içinde bulunuyorlar. Babalarının ölümü onları korkutuyor, ama ölmelerini de istiyorlar. Çünkü buldukları durum ağızlarına olta iğnesi ya da ellerine kıymık batmış bir hayvan yahut insanın durumuna benziyor. Ya kurtulmak ya da kurtuluşun olmayacağını söyleyemiyorlar. Ama ne çare ki bunun bir yolu yok. İnsan, içindeki ölüm kelimesini öldürmek için kendinden geçmek zorunda kalıyor. Siz öldüğünüzde içinizdeki ölüm kavramı ve onun çağrıştırdıkları, geride bıraktıkları, biriktirdikleri de ortadan kalkıyor. Ölümün ortadan kalktığı bir yerde hayat da olamaz. İnsan ölmüşken bir daha niçin ölüm kelimesiyle kendisini yorar? Yormaz. Bir ölümlük lügatinde ölüm kelimesini aramak alçak bir teröristin evinde Kuran aramaya benzer. Kısaca özetlemek gerekirse öldüğünüzde aslında ortadan kaybolan siz olmazsınız. Bir şey olduğunda, bir durum gerçekleştiğinde o şey yine olmaz mı? Acıktınız, doydunuz. Yine acıkır ve yine doyersiniz. Acıktığınızda ve doydüğünüzde bu kelimeler belli süreliğine yok olurlar. Bu şekilde olduğu gibi ve aynen, öldüğünüzde kısa bir süreliğine ölürsünüz, tabii buradaki kısa bir süreliğine, görecedir. Yine öleceksinizdir. Ölen sadece içinizden çıkan bu kıymık veyahut olta iğnesidir. Korkmanıza gerek yok. Zamanı dert etmeyin. Acıkmak yahut doymak kadar kısa süre içinde olmasa da bir zaman sonra yeniden ölmek isteyeceksiniz. Bilim adamlarımız bunu başarmış durumdadır. İçinizde ölen kelimenin yeniden zihninizi esir alması için çalışmalara başlandı.

Bazıları "benden sonra tufan" diyor. Bense Adem'den sonra olanları merak etmiyorum. Geriye dönmek istemiyorum. Yeniden doğmak istemiyorum. Kemiklerimin yeniden bitiştilmesini, dokularımın toplanmasını, kaslarımın kutsal bir iple bir kere daha dikilmesini, iç organlarımın ait oldukları boşluğa düşmelerini hiç istemiyorum artık.

ÇORBA

-Teneke Çorbası (ya da Tenekedeki Çorba)-

* İrçik Kuyan *

Çorbayı konserveleyip kutulara koyma fikri Napolyon Bonapart'a dayanıyor. Bu adamın bir araya getirdiği ordu, o zamana dek olan tüm kara ordularının boyunu kat kat aşınca; silah tutanları besleme görevi daha da bir önem kazanıyor. "Bir ordu midesi üzerinde ilerler. Askeri, asker yapan çorbadır" diyen Napolyon Efendi doğal olarak kolay taşınan ve uzun süre dayanan çorba için dünyaları satıyor.

Fotoğrafta tenekeler içine saklanmış envaiçeşit çorba görülmektedir. Tenekelerin boyları üç aşağı beş yukarı aynıdır. Kimyasal analizleri elimizde olmamakla birlikte yapıldıkları metalik malzemelerin birbirleriyle özdeş oldukları söylenebilir. Tenekelerin dış yüzeyleri renkli kâğıtlarla sarıdır ve içerik hakkında bilgi vermektedir. Kâğıtların selülozik özelliklerinin aynı oldukları söylenebilir. Tenekelerin yatay ya da dikey konumda olmaları herhangi bir anlam içermemektedir.

Fotoğrafın merkezinde yer alan ve İkinci Dünya Savaşı sonrası tüketim kültürünün simgesinin tasarımı da herhangi bir anlam içermemektedir; iki tanesi 3 Amerikan Doları'ndan satılmaktadır, Pasifik Okyanusu'nun ortasında yer alan bir adada. Çorbalar envaiçeşit ülkenin esintilerini içerse de çorbaların tenekelere aktığı mekânın aynı yer olduğu kesindir.

Yazıya aktarılan ve su uçurma yöntemi ile yapılan ilk seyyar çorba tarifi erken on yedinci yüzyıl tarihli sanırız. Sör Hugh Plat, kemikleri, jelatin kendini dışarı atana kadar kaynatıyor ve geriye kalan et suyunun, su kısmını da buharlaştırıyor. Geriye kalan yoğun sıvımsıyı sığ bir kalıba döküp bekletiyor.

Daha sonra küp küp kesip keten kumaş üzerinde kurumaya bırakıyor. İyice kuruyan çorba kalıplarını yine kumaşa sarıp saklıyor. İngiliz Donanması, 1757 tarihinden itibaren bu yöntemin en sıkı takipçilerinden. Bu sayede iki yıldan fazla süren Doğu Hindistan "seyahatleri" artık daha bir 'keyifli' hal alıyor.



"Bir ordu midesi üzerinde ilerler. Askeri, asker yapan çorbadır" diyen Napolyon Efendi doğal olarak kolay taşınan ve uzun süre dayanan çorba için dünyaları satıyor.

1804-1806 tarihlerinde Lewis ve Clark Amerika'nın Pasifik sahillerini karadan "keşfe" çıktığı zaman yine bu çorba kalıplarını istifliyorlar. Hatta öyle ki seyyar çorbanın masrafı keşif aletlerinin, silahların ve cephanenin masraflarını çokça geçiyor. Çok mu yemişler, az mı insan öldürmüşler? Çok mu insan öldürmüşler, daha mı çok yemişler?

Kurularak çorba yapma fikrini Kırım Savaşı sırasında Alexis Soyer ortaya atıyor ve bu fikri ile kendini göklere çıkartıyor, ününe ün katıyor ve tarihteki yerini alıyor. O sıralarda tarhana çorbası kaynıyor tabii Anadolu'nun köy evlerinde kim bilir kaç yüzyıldır. Neydi o Afrika atasözü? "Aslanlar kendi tarihlerini yazmadıkça avcılık hikayeleri avcıları yüceltmeye devam edecektir." Bunu da biz ekleyelim mi ama? "Zebralar kendi tarihlerini yazmadıkça aslanların hikayeleri, aslanları yüceltmeye devam edecektir." Göçebe Macarlar da çoktandır kuru malzemelerden çorba yapanlardan. On dördüncü yüzyıl tarihli bir kayıt kurutulup öğütülmüş eti keselerinde taşıyanlardan bahsediyor.

Çorbayı konserveleyip kutulara koyma fikri Napolyon Bonapart'a dayanıyor. Bu adamın bir araya getirdiği ordu, o zamana dek olan tüm kara ordularının boyunu kat kat aşınca; silah tutanları besleme görevi daha da bir önem kazanıyor. "Bir ordu midesi üzerinde ilerler. Askeri, asker yapan çorbadır" diyen Napolyon Efendi doğal olarak kolay taşınan ve uzun süre dayanan çorba için dünyaları satıyor.

Ufak bir kasabanın kaymakamı olan ve cam şişelerde çorba kavanozlamayı başaran Nicolas Appert, Napolyon'un küçük ödülünü 1810 yılında kapıyor. Ama bu işin patentini birkaç ay sonra İngiltere'den Peter Durand alıyor.

FESTİVALDE BU YIL 11 FİLM YARIŞACAK

30. Ankara Uluslararası Film Festivali'nde yarışacak filmler belirlendi. Yarışmaya katılacak filmler, başvurular arasından Ali Karadoğan, İrfan Demirkol ve Zeynep Ünal'dan oluşan ön seçici kurul tarafından seçildi.

Filmler 18-28 Nisan tarihleri arasında Kızılay Büyüğü Fener Sineması'nda gerçekleştirilecek gösterimlerde izleyicisiyle buluşacak. Yönetmen Tolga Karaçelik'in başkanlığında, gazeteci ve yayıncı Cem Erciyes, senarist ve fotoğraf sanatçısı Ebru Ceylan, oyuncular Tolga Tekin ve Tülin Özen'den oluşan seçiciler kurulu, filmleri Festival sırasında seyirciyle birlikte izleyecek. Yarışma filmlerinin oyuncu, yönetmen ve film ekipleri gösterimler sonrasında yapılacak söyleşilere katılacak.

30. Ankara Uluslararası Film Festivali kapsamında En İyi Film Ödülünü alan filmin yapımcısına 50.000 TL, ilk

filmlere verilen Mahmut Tali Öngören Özel Ödülünü kazanan filmin yönetmenine ise 10.000 TL ödül verilecek.

Ön seçici kurulun değerlendirmesinden sonra belirlenen filmlerin alfabetik sırası şöyle:

1. Babamın Kemikleri, Yönetmen: Özkan Çelik
2. Görülmüştür, Yönetmen: Serhat Karaaslan
3. Güven, Yönetmen: Sefa Öztürk
4. Güvercin Hırsızları, Yönetmen: Osman Nail Doğan
5. İçerdekiler, Yönetmen: Hüseyin Karabey
6. Kardeşler, Yönetmen: Ömür Atay
7. Nebula, Yönetmen: Tarık Aktaş
8. Saf, Yönetmen: Ali Vatansever
9. Son Çıkış, Yönetmen: Ramin Matin
10. Suç Unsuru, Yönetmen: Süleyman Arda Eminçe
11. Yuva, Yönetmen: Emre Yeksan



30. ANKARA
ULUSLARARASI
FİLM FESTİVALİ
18 - 28 NİSAN / APRİL 2019



Ankara'da Görülmeyen Yoksulluk ÇÖPÜN PAZARI

Hale Gönültaş



2011 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından kentsel dönüşüm projesi kapsamında alınan İskitler Oto Sanayi Sitesi zamanla tamamen boşaltılınca, geri kalan metruk dükkânlar zorunlu göç mağduru Kürtlerin ve Suriyeli mültecilerin yaşam alanı haline geldi. Her hafta burada kurulan pazarda çöpten toplanan eşyalar satılıyor. Hale Gönültaş'ın "çöp pazarı" izlenimleri...

Ankara'nın Altındağ ilçesindeki İskitler bölgesinde her hafta sonu kurulan çöp pazarına uğramadan önce harabe mekânlarda yaşayan Suriyeli ve Türkiyelilerin yaşam koşullarını aktarmak için ara sokaklara yöneliyorum. Önce torunlarını kapı önünde dolaştıran H. Ronak'la (56) sohbet ediyoruz. Ronak ailesi, 2014 yılında IŞİD'in Rakka'yı ele geçirmesinden sonra Türkiye'ye sığınmış.

Boşaltılmadan önce oto yıkama merkezi olan bir mekânda üç oğlu, gelinleri ve torunlarıyla yaşıyor. H. Ronak'la kapı önünde başlayan sohbetimiz, evlerinde çay eşliğinde devam ediyor:

En küçük torunu sekiz aylık Bazin'in "beyninde su toplanması" nedeniyle ameliyat olması gerektiğini söylüyor. Ekonomik zorlukların yanısıra mültecilerin sağlığa erişiminin önündeki engeller tedaviyi zorlu kılıyor. Oğulları Şiyar ve Peyman Türkiyeli Kürtlerin desteğiyle Ankara sokaklarında kâğıt toplayıcılığına başlamış.

Kaldıkları "evin" ısıtma sistemi yok, kırık camlar naylon brandalarla kaplanmış. Ronak, geçen kış torunlarından birinin zatürre geçirdiğini anlatıyor. Bu kışa hazırlıklı girmek için haftasonları çöp pazarından halı, battaniye ve yünlülük çocuk kıyafetlerini bol bol almaya çalıştıklarını söylüyor. Pazarda çöpten ayrıştırılmış bir battaniyenin fiyatı 10 ila 20 lira arasında değişiyor. Çöp pazarından satın aldıkları eşyaları gelinlerinin defalarca yıkadığını anlatırken H. Ronak'ın sesi titriyor: "Torunlarımın üzerine çöpten çıkan battaniyeleri kat kat sereceğim aklımın ucundan geçmezdi."

"Çöp pazarından satın aldıkları eşyaları gelinlerinin defalarca yıkadığını anlatırken H. Ronak'ın sesi titriyor: "Torunlarımın üzerine çöpten çıkan battaniyeleri kat kat sereceğim aklımın ucundan geçmezdi"

Çöpten işe yarar ne çıkarsa

Çöp pazarında satılacak mallar Ankara'daki çöplüklerden, çöp konteynırlarından toplanarak pazarcılara satılıyor. Pazarcılar da bu malları, 2011 yılında kentsel dönüşümüne sokulan İskitler'deki Oto Sanayi Sitesi'nde, toprak alana serilen brandaların üzerine serip satışa arz ediyor.

Sanayi sitesi kentsel dönüşümüne sokulunca Ankara Büyükşehir Belediyesi'nce dükkân sahiplerine geçici olarak yeni yerler verilmiş, haliyle buralar kısa süre içinde metruk mekânlara dönüşmüş. 1990'lı yıllarda köyleri yakıldığı için Ankara'ya gelen Kürtler, harabe haldeki bu mekânları cüzi paralar karşılığında kiralamış. 2011'de patlak veren Suriye savaşından sonra gelen mülteciler de, Ronak ailesi gibi, buraları mesken edinmiş.

Her ne kadar çoğunlukla Suriyeli mülteciler eski Oto Sanayi Sitesi'ne kurulan bu pazardan temel gereksinimlerini karşılarsa da, buradan alışveriş yapan devlet memurlarına, emeklilere rastlamak da mümkün.

Tezgâhlarda giyecekten oyuncuğa, elektronik eşyadan battaniyeye, çarşaftan halıya, çöpten işe yarar ne çıkmışsa var. Son kullanma tarihi geçtiği için çöpe atılan gıdalar da çoğunluğu Suriyeli mülteciler üzere yoksullar tarafından 50 kuruş ila 1 lira arasında satın alınıyor.

H. Ronak'la evlerinden çıkıp etrafı hafriyat atıkları ve çöp balyalarıyla çevrilmiş yolu beraber yürüyoruz. Sokağın başında boşaltılmış bir mekân şimdi bir grup Suriyeli mülteci gencin ortak yaşam alanı. Ronak, pencereden bakan gençlere aşağıya inmeleri için sesleniyor. Gençlerden

biri aşağı iniyor, ama gelecek duygusundan boşanmış gözlerle birkaç cümle kurmakla yetiniyor. Omuzlarını silkip "konuşmanın, hikâye anlatmanın" gereksiz olduğunu söylüyor ve metruk binaya yöneliyor.

Pazarın genel bir fotoğrafını çekmek için makinemi çıkarttığımı gören Türkiyeli pazarcılardan bir grup seslerini yükselterek pazarda çekim yapmanın "kesinlikle yasak" olduğunu söylüyor. Tepkilerinin nedenini sorduğumda, satıcılardan biri yanıt vermek yerine elimdeki makineyi almak için sert bir hamle yapıyor. Gerilimin artmaması için "sakin olmalarını" telkin ederek fotoğraf makinesi ve ses kayıt cihazını çantama atıyor, Ronak'la birlikte pazarın içinde dolaşmaya devam ediyorum. Suriyeli mültecilerle Ronak'ın çevirmenliği ve muhitteki tanınırlığı sayesinde sohbet ediyoruz.

İç içe geçmeyen lego, kolsuz Barbie

Pazarda alışveriş yapan Suriyeli mültecilerden Xanê 28 yaşında. Hikâyesine dair ayrıntı vermek bir yana, konuşmaya da pek yanaşmıyor. Ronak'ın telkinleri sayesinde Türkiye'ye geldiklerinde üç yıl Mersin'de yaşadıklarını, geçen yıl da Ankara'daki akrabalarının yanına geçtiklerini söylüyor.

Siteler'deki bir mobilya atölyesinde haftalığı 200 liraya çalışıyor. Kuzeninin ailesiyle aynı evi paylaşıyorlar. Çöp pazarına çocuklarına oyuncak almak için gelmiş Xanê. Eğilip birbirinden bağımsız, iç içe geçmeyen farklı renk ve boyutta legoları seçiyor. Yaklaşık 25-30 parçayı bir araya getiriyor. Xanê, satıcının istediği 10 lirayı veremeyeceğini söyleyince pazarlığa girişiliyor. Legolarla birlikte kolu, bacağı, kıyafeti olmayan bir Barbie bebek, mavi ve kırmızı iki adet pastel boya ile yarısı kullanılmış üç kuru kaleme 10 lira ödeyerek yanımızdan ayrılıyor.

H. Ronak'la vedalaşıp pazarda dolaşmayı sürdürüyorum. Elektronik aletlerin olduğu tezgâh dikkatimi çekiyor. Tozdan rengi net seçilmeyen onlarca saç kurutma makinesi ve radyolar yan yana. Boran, 20'li yaşlarında bir Suriyeli. Eline aldığı



bir saç kurutma makinesini etraflıca inceleyip defalarca "kesin çalışır mı" diye soruyor, pazarcının sözüne pek güvenmiyor. Makinenin çalıştığından emin olmak istiyor, ama bunu denemenin imkânı yok. Nihayet o da 10 lira ödeyerek saç kurutma makinesini alıyor.

Boran da ailesiyle birlikte Rakka'dan gelmiş. Babasını savaş öncesi sirozdan kaybetmiş. Ailenin en büyük çocuğu. Annesi ve iki kızkardeşi Urfa'daki akrabalarının yanında kalıyor. Gündüzleri İskitler Caddesi üzerindeki bir otomotiv tamir atölyesinde yıkamacı olarak çalıştığını, geceleri de kâğıt toplayıcılığı yaptığını anlatıyor. Ayda eline geçen para 800 lira civarında. Onun da 200 lirasını kendisine ayırıp kalanını ailesine yolluyor. Bu kışı, geçen kış yine çöp pazarından aldığı bot ve kıyafetlerle geçirecek.

Sabahın ilk ışıklarında gittiğim pazarda zaman yavaş ilerliyor. Saat 9'a geldiğinde ortalık kalabalıklaşıyor, mülteci kadınların sayısı giderek artıyor. Kız çocuğuyla birlikte yere bağdaş kurarak oturmuş kadınlardan biri yarısı boş bir salça şişesini, içinde pörsümüş biber ve filizlenmiş patateslerin olduğu torbaya koyup pazardan ayrılıyor.

Suriyeli mülteci kadınlardan bazıları kıyafet yığınlarının başında. Kadın, erkek, çocuk kıyafetleri iç içe. Yıpranmamış, düzgün bir kıyafet bulmak için yığınları eşelemek gerekiyor. Yarım kollu penye tişörtler 50 kuruş, yün hırkalar 5 lira. Giyim tezgâhının sahibi kadın Çankırılı. O da yıllarca kalaycılık yaparak çocuklarına baktıktan sonra, bir süredir çöp pazarında tezgâh açıyor.

Tabii sadece mülteciler yok çöp pazarında. Pazara gelip ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan Ankaralı

bir aile, bebek puseti için hummalı bir pazarlık yapıyor. Pazarıcı, puset için 80 lirada diretiyor. Milli Eğitim Bakanlığı'nda evrak memuru olarak çalışan adam 50 liradan fazla vermeyeceğini söylüyor. Sonunda 65'te anlaşılıyorlar.

Bir süre sonra tezgâha bu sefer elinde biri maymun, diğeri kurbağa iki peluş oyuncakla ihtiyar bir adam ilişiyor. Emekli olduğunu ve ayda bir çöp pazarına geldiğini söylüyor, torunu için bisiklet almak istiyor. O da çetin bir pazarlığın ardından çöpten çıkma bir bisikleti 40 liraya alıp metruk yapıların arasında gözden kayboluyor.

Başkentte güneş yükseldikçe Esenboğa Havalimanı'ndan kalkan uçakların sayısı da artıyor. Aralarında 500 milyon dolarlık "hibe" uçak var mı, bilinmez ama, pazarcıların sesi uçaklarını bastırıyor: "Batan geminin malları bunlar..."

SOLFASOL'DA ŞEFFAFLIK

Solfasol yasal zorunluluklar sebebiyle bir ticari yapı kimliği altında çıkıyor olsa da bu kimliği onun kar odaklı olması anlamına gelmiyor. Ana gelir kaynağı abonelerinin desteği olan Solfasol olarak 2011'de, 1 Mayıs alanında Ankaralılarla bulduğumuz ilk günden bu yana elde ettiğimiz tüm geliri yine Solfasol için kullanacağımızı defalarca deklare ettik. Bir süredir de bunun gereklerinden birisi olan mali şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamak üzere aylık gelir-gider tablosu yayımlamaya başladık.

Bu tabloyu ve mali şeffaflığımızı gelecek öneriler ve isteklere göre geliştirmek istiyoruz. Bu sebeple görüş ve önerilerinizi bilgi@gazetesolfasol.com adresine göndermenizi rica ediyoruz. Solfasol'un bu hamlesinin sivil oluşumlar ve yayın organları için öncü olması umuduydu.

SOLFASOL

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi
Şubat - Mart 2019
82. Sayı
Ayda bir yayımlanır.

**Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü**
Mehmet Onur Yılmaz

Yayın İdare Merkezi
Büklüm Sokak, No: 44/4,
06680 - Kavaklıdere / ANKARA

Tel - Faks: 0 312 437 76 41
bilgi@gazetesolfasol.com
Abonelik: abone@gazetesolfasol.com
0 536 956 64 26

Basım Yeri:
Şen Matbaa
Özveren Sok. 25/B Demirtepe/Ankara
Tel: 0 312 229 64 54 - **Fax:** 229 64 54
E-Mail: senmatbaa@gmail.com *
WEB: www.senmatbaa.com

Basım Tarihi: 19.03.2019

ISSN: 1301-8655

Yerel Süreli Yayın
2.000 adet basılmıştır.

GELİR - GİDER TABLOSU

GENEL BİLGİLER (1.3.2019 itibarıyla)

Toplam abone sayısı: 927
Toplam kurumsal abone sayısı: 10

DÖNEMSEL BİLGİLER (1.1.2019- 28.2.2019)

Abonelik yenileme sayısı: 13
Yeni abone sayısı: 5
Kurumsal abonelik yenileme sayısı: 0
Yeni kurumsal abone sayısı: 1

GELİRLER (1.1.2019 - 28.2.2019)

Yeni abone ve abonelik yenileme: 2.505,00 TL
T-shirt, elden ve bayiden gazete satışı: 235,00 TL
İlan - reklam: 5.015,00 TL

GELİRLER TOPLAMI: 7.755,00 TL

GİDERLER (1.1.2019 - 28.2.2019)

Matbaa Gideri: 4.150,00TL
Postalama Gideri: 430,00 TL
Kira ve Ofis Giderleri: 2.500,00 TL
İdari Giderler: 1.230,00TL
Resmi Giderler (vergi, stopaj, harç vb.): 280,00 TL

GİDERLER TOPLAMI: 8.590,00 TL

BORÇLAR (28.2.2019 itibarıyla)

Matbaaya Borç: 8.650,00TL
Kişilere Borçlar: 39.105,00 TL
Diğer Borçlar (vergi, muhasebe, kırtasiye, kira..):
10.800,00 TL

BORÇLAR TOPLAMI: 58.555,00 TL

SOLFASOL'UN BİR UCUNDAN DA SİZ TUTUN!

* Gazete Solfasol'da yer almasını istediğiniz yazı, haber ve çizgilerinizi her ayın 25'ine kadar icerik@gazetesolfasol.com adresine gönderebilirsiniz. Abone olmak için adınızı, açık adresinizi, e-mail ve telefon numaranızı abone@gazetesolfasol.com adresine veya **0 536 9566426** nolu telefona SMS ile gönderin.

Yıllık Abonelik: 100 TL,
Yıllık Destekçi Abonelik: 200 TL
Yurtdışı Abonelik: 200 TL,
Öğrenci Aboneliği: 50 TL
Dijital Abonelik: 50 TL

Abonelik Ödemesi için Banka Hesap Bilgileri:

TÜRKİYE İŞ BANKASI - KÜÇÜKESAT ŞUBESİ
IBAN: TR83 0006 4000 0014 2080 7867 87
(Hesap Sahibi: Mehmet Onur Yılmaz SOLFASOL)



ANKARA'DAN "SURIYELİLER" MANZARALARI

Görünmeme Mücadelesi ve Ötesi

Hale Gönültaş

Ankara'da yüzlerce Suriyeli mülteci kentsel dönüşüm kapsamına alınan Yukarı Dikmen Vadisi ve Karakusunlar bölgesinde naylon çadırlarda yaşıyor. Bir yandan dondurucu soğuklara karşı tedbir almaya, bir yandan da görünmez olmaya çalışarak. Geçim ve temel ihtiyaçlar ayrı çaresizlik. Niçin ve nasıl? Hassan, Hasseme ve Sefer anlatıyor. Dikmen Vadisi'nden naklen...

Finli gazeteci Lotta Nuotio, Suriyeli stajyer Doktor Modi'nin Suriye'den başlayıp Türkiye üzerinden İsveç'e uzanan kaçış hikâyesini Milyonlardan Biri başlığıyla kitaplaştırdı (Ayrıntı, 2018). Modi, 2011'de Lazkiye'de hastaneye yaralı getirilenlere yardım etmeye çalışan bir doktor adayiken, çalıştığı hastanedeki polisler ve muhtemelen meslektaşları tarafından muhaliflere yardım ettiği gerekçesiyle rejime ihbar ediliyor ve tutuklanıyor. Kaçana kadar kaldığı farklı hücrelerde korkunç işkencelere maruz kalıyor. Nuotio, kitabın ilerleyen sayfalarında "takip edilme" hissine dayanamayan, korkunun gölgesinde yaşamayı reddeden Modi'nin önce Türkiye'ye, daha sonra İsveç'e kaçış hikâyesini ayrıntılarıyla aktarıyor.

Modi'nin bir grup mülteciyle Marmaris'te bindiği eski bir tekne, Rodos'a doğru yol alırken denizin ortasında batıyor. İyi yüzme bilen Modi açık denizde çocukları kurtarmaya çalışsa da dalgalar ve sert esen rüzgâr, onun çabalarını sonuçsuz bırakıyor. Tekne Ege'nin sularına gömülürken Modi ile birlikte az sayıda mülteci yüzerek kıyıya ulaşıyor. Modi, Suriye'deki annesini arayıp Rodos'ta batan gemiden kurtulduğunu söylüyor ve yıllar süren hayatta kalma mücadelesi nihayet İsveç'e ulaşıp mültecilik statüsüne kavuşuncaya kadar devam ediyor.

Nuotio'nun kitabının isminden de anlaşıldığı gibi, Modi "milyonlardan biri" sadece. Suriye'den çıktuktan sonra, başta Türkiye olmak üzere, bölge ülkelerine sığınan, buralardaki korkunç yaşam koşullarında hayata tutunmaya çalışan, çoğunluğu çocuk milyonlarca insanın gidecek yeri, başını sokacak evi yok.

Ankara'da yüzlerce Suriyeli mülteci naylon çadırlarda yaşıyor. Çadırda yaşayan mültecilerin yaşam mücadelesi iki yıl önce Suriyeli Said ailesinin 36 günlük bebeklerinin eksi 20 derecede donarak ölmesiyle gündeme gelmişti.

Suriye savaşının ilk yıllarında mültecileri "misafir" olarak ülkeye davet eden Türkiye ise pek öyle misafirperver görünmüyor.

Ankara'nın merkezindeki Dikmen Vadisi'ni şöyle bir dolaştığınızda, Türkiye'nin mültecilere ilişkin "misafirperverliğinin" özetini görmek mümkün.

Ankara'da maddi imkânsızlıklar nedeniyle konut kiralayamayan yüzlerce Suriyeli mülteci kentsel dönüşüm kapsamına alınan Yukarı Dikmen Vadisi ve Çiğdem Mahallesi Karakusunlar bölgesinde naylon çadırlarda yaşıyor. Çadırda yaşayan mültecilerin yaşam mücadelesi iki yıl önce Suriyeli Said ailesinin 36 günlük bebeklerinin eksi 20 derecede donarak ölmesiyle gündeme gelmişti.

Yüzlerce mülteci naylon çadırda

Suriye'de yedi yıl önce iç çatışmalarla başlayan göç dalgasıyla gelen milyonlarca mülteci, kampların yanı sıra Türkiye'nin hemen hemen her kentine akın etti. Suriyeli mültecilerin büyük bir kısmı yaşadıkları illerde ekonomik imkânsızlıklar



"Kış gününde kim ister çadırda, bu pisliğin içinde yaşamayı, çoluğu çocuğu sefil etmeyi! Halep'te bahçe içinde bir evimiz vardı. Füze vurdu, yıkıldı. Ne çok ağladım, ne çok ağladım. 12 nüfusumuz var. Nasıl ev turalım? Kim ister çadırda, bu soğukta böyle yaşamayı?"

nedeniyle kiraların düşük olduğu mahallelerde konut kiradadılar. Ankara'da, son istatistiklere göre, 86 bin 876 Suriyeli mülteci yaşıyor ve mülteci nüfusun kayda değer oranı Siteler, Örnek; İskitler, Pursaklar ve Telsizler gibi kentin kenar mahallerinde yaşamlarını sürdürüyor. Söz konusu semtler son birkaç yıldır etnik ve mezhepsel aidyetlerden kaynaklı "Şam Mahallesi" ve "Küçük Halep" isimleriyle anılıyor.

Kent merkezine uzak, bakımsız evlerin kiralari Suriyelilerin akını ile 700- 800 liraya kadar yükselmiş durumda. Yüksek kiralari karşılama imkânı olmayan Suriyelilerin büyük bir bölümü 150-200 lira kira karşılığında Yukarı Dikmen Vadisi ile Çiğdem Mahallesi Karakusunlar bölgesindeki gecekondulara kiracı olarak yerleşti. Kentsel dönüşüm kapsamına alınan bölgede ki gecekondular, hak sahiplerinin de onayıyla 2012'den itibaren Ankara Büyükşehir Belediyesi zabıta ekiplerince peyderpey yıkılmaya başlandı.

Fakat belediye, müteahhit ve bazı hak sahipleri arasındaki anlaşmazlık nedeniyle bölgede henüz yapılaşmaya gidilemedi. Daha önce gecekondulara kiracı olarak giren Suriyelilerin büyük bölümü evleri yıkılınca aynı alana çadır kurarak yaşamlarını sürdürme yoluna gitti. O bölgede halen yüzlerce Suriyeli mülteci çadırlarda yaşıyor.

Mülteciler çadırları kurarken adeta görünmez olmaya çalışmışlar. Çünkü Dikmen Vadisi'nde, yolun karşı tarafında yükselen lüks sitelerde oturanlar "görüntü kirliliği", "güvenlik kaygısı" ve "sıhhi nedenlerle" Suriyelilerin bölgeden çıkarılmasını talep ediyor.

Görünmez bedenler olmaya çalışmak

Ankara'nın dondurucu ayazında çadırda yaşamak, başlı başına bir yaşam mücadelesi gerektiriyor. Mültecilerin yaşam alanlarına gittiğimiz pazar günü, erkekler çadırları kışa hazırlamak için imece usulü çalışıyorlardı. Çadırlara ulaşmak için moloz ve çöp yığınları arasındaki dik yamaçtan, ağaç dallarına, kimi zaman kaygan toprak zemine tutunarak yan yan inmek gerekiyor. Ağaç dalları çadırların vadinin üst tarafından görünmesini engelliyor.

Mülteciler çadırları kurarken adeta görünmez olmaya çalışmışlar. Çünkü konuştuğumuzda öğreniyoruz ki, Dikmen Vadisi'nde, yolun karşı tarafında yükselen lüks sitelerde oturanlar "görüntü kirliliği", "güvenlik kaygısı" ve "sıhhi nedenlerle" Suriyelilerin bölgeden çıkarılmasını talep ediyor. Bu nedenle mülteciler vadinin üst tarafına hiçbir şekilde çıkmamaya özen gösteriyor. Türkiye'de yasal olarak "geçici koruma statüsü" ile bulunuyorlar, ancak çadırların zabıta ekiplerince kaldırılmaması için adeta görünmez olmaya çabalyorlar. Çocukların vadinin üst kısmına çıkmaları ailelerince yasaklanmış.

Suriyeli mülteci erkekler sohbet etmeye pek istekli değiller. 37 yaşındaki Hassan S. kuzenleriyle birlikte çadırlarını kışa hazırlıyor. Hassan, gözleriyle konuşanlardan. Ellerini iki yana açıp "ne diyeyim" dercesine bakıyor. Hassan'ın eşi ismini söylemiyor, ancak misafirperverlikten geri durmuyor, çay ve bisküvi ikram ediyor. Halep'ten gelmişler. Dört çocukları var. En küçüğü dokuz, en büyüğü 14 yaşında. Hassan, kâğıt ve hurda toplayıcılığı yaparak geçimini sağlıyor.



“Kim ister böyle yaşamayı?”

Hassan'ın eşiyle otururken Hasseme C. yanımıza geliyor. 56 yaşında, Türkçe'yi akıcı konuşuyor. Çevredeki yüksek lüks sitelerde oturanların Suriyelileri istemediklerini, sık sık belediyeye şikâyet ettiklerini, bu nedenle çadır alana dışarıdan gelenlerden kaygılandıklarını anlatıyor:

“Suriyeliler pis, hırsızlık yaparlar, görüntü çirkin, bu alanı boşaltsınlar diye belediyeyi arıyorlarmış. Kış gününde kim ister çadırda, bu pisliğin içinde yaşamayı, çoluğu çocuğu sefil etmeyi? Halep'te çok güzel, bahçe içinde bir evimiz vardı. Füze vurdu, yıkıldı. Ah bazen gözümün önüne geliyor. Ne çok ağladım, ne çok ağladım. 12 nüfusumuz var. Nasıl ev tutalım? Kim ister çadırda, bu soğukta böyle yaşamayı?”

Hasseme, elinin parmaklarını küçük parmağından başlayıp sağ elinin başparmağıyla tek tek kapatarak saymaya başlıyor: “Annem, babam, erkek kardeşim, kardeşimin evladı, ablamın kocası, en yakın komşularım...” Saydıkları, Halep bombalandığı sırada kaybettiği yakınları. 2013'te Halep'te oğlu, gelini ve torunlarıyla yaşadığı eve füzenin isabet etmesiyle birkaç gün içinde göç yoluna düşmüşler. İlk sekiz ay Hatay Reyhanlı'da kampta kalmışlar. Ardından İzmir, şimdi de Ankara'dalar. Ailenin geçimini hurda ve kâğıt toplayıcılığı yapan oğullar sağlıyor. Yaşları dört ila on arasında değişen torunlarının hiçbiri okula gitmiyor, gidemiyor. Hasseme, “Ekonomik olarak okula gönderme imkânımız yok. Zaten bu alanın adresi bulunmadığı için çocukları okula almıyorlar” diyor.

Çadır kamptan bin kez daha iyi

Halep'ten komşuları Sefer de kış için çadırı yeniliyor. Sefer 34 yaşında, eşi Acer altı aylık hamile. İki çocukları daha var. Bölgede yaşayan diğer çocuklar gibi, onlar da hem maddi imkânsızlıklar hem de adres sorunu nedeniyle eğitim imkânına sahip değil. Sefer'in de evini füze vurmuş. O sırada evde olan erkek kardeşi, kardeşinin eşi ve halasının kızı hayatını kaybetmiş. Hurda ve kâğıt toplayıcılığı yaparak ailenin geçimini sağlıyor.

Fotoğrafının çekilmesini de, görünür olmayı da istemiyor. En büyük korkusu Türkiye'ye ilk geldikleri sırada bir süre barındıkları kampa gönderilmek. Sefer, ayrıntılandırmak istemediği pek çok nedenden ötürü kampta yaşamayı istemediklerini söylüyor. “Derme çatma çadırda yaşamayı kampta yaşamaya bin kez tercih ederim. Çocukların üzerine kat kat battaniye sererim, sabaha kadar uyumam, ısıtırım çocukları” diyor.

Yas ve yaşam mücadelesi

Hasseme C. ile konuşurken çadırların bulunduğu bölgeden aşağı inen patikanın sonundaki düz arazide çamaşır yıkayan bir kadın ve kız çocuğu dikkatimi çekmişti. Sefer'le sohbetimiz devam ederken kadın, kız çocuğunun yardımıyla ağaç dallarına gerili ipe çamaşırını serdi. Önce kadın, arkada kız çocuğu ellerinde leğenlerle patikayı çıkararak bulunduğumuz alana geldi.

Mülteciler çadırları kurarken adeta görünmez olmaya çalışmışlar. Çünkü Dikmen Vadisi'nde, yolun karşı tarafında yükselen lüks sitelerde oturanlar "görüntü kirliliği", "güvenlik kaygısı" ve "sıhhi nedenlerle" Suriyelilerin bölgeden çıkarılmasını talep ediyor.

Leyla 36 yaşında, 16 yaşındaki kızı Elvin ve iki küçük oğluyla Halep'ten gelmiş. Hasseme, Leyla'nın halasıymış. Halep'teki çatışmalar sırasında eşi keskin nişancı tarafından vurulmuş, hemen orada ölmüş. Babasının vurulduğunu gören 13 yaşındaki oğlu o sırada babasının yanına koşunca bir kurşun da ona isabet etmiş. Çocuk bir hafta yaşadıkdan sonra yaşamını yitirmiş.

Leyla halen yasta. Başörtüsü de, kıyafetleri de tepeden tırnağa siyah. Leyla'nın konuşurken dudakları titriyor, gözyaşları döküyor. Leyla'nın halası Hasseme kulağıma eğilip “Çok ağır geliyor evlat acısı. Bunu gördükçe kendi acımı içime gömüyorum. Sorma bir şey” diyor.

Yaşam koşullarını gözlemlemek, anlatılan hikâyeleri dinlemek, akla gelebilecek bazı soruları sormayı engelliyor. Örneğin, mutfak oluşturma imkânları olmadığı için yemekler çadırın önünde ateşte pişiriliyor. Bulaşıklar bölgede bulunan çeşmeden taşınan su ile yıkanıyor. Mülteciler öz bakımları için gereksinim duydukları sıcak suyu da güğümlerle ateşte ısıtıyor. Temel fiziki ihtiyaçlarını da çadırların ilerisinde sık ağaçlık bölgede gideriyorlar. Söz konusu bölgelerde çadırda yaşayan mültecilerin en temel sorunu sağlık ve eğitim. Hasseme C, yaşadıkları ortamın steril olmamasından ötürü kadın ve çocukların sık sık hastalandığını anlatıyor.

Bombardımandan kaçıp hayatta kalmaya çalışırken geldikleri Türkiye'de karınlarını doyurmak, soğuktan donmamak için ağır bir yaşam savaşı veriyorlar.

“Vatansız” çocuklar

Türkiye'de doğan her Suriyeli çocuk gibi, Ankara'daki bu bölgede yaşayan çok sayıda çocuk da resmi olarak “vatansız”. 5901 Sayılı Vatandaşlık Kanunu ebeveynlerden biri TC vatandaşı değilse çocuğa vatandaşlık hakkı tanımıyor. Mülteci çocuklar “Geçici Koruma Kartı”na sahip olsalar da ne Türkiye ne de Suriye vatandaşı sayılıyorlar.

“Vatansız” çocukları bekleyen en ciddi sorun, pasaportları olmadığı için yasal yollardan başka bir ülkeye gidemeyecek olmaları. Bölgenin kentsel dönüşüm kapsamına alınması nedeniyle adres gösteremedikleri için eğitim imkânından da yoksunlar. Bölgede, eğitim çağında yüzlerce çocuk yaşıyor. Bombardımandan kaçıp hayatta kalmaya çalışırken geldikleri Türkiye'de karınlarını doyurmak, soğuktan donmamak için ağır bir yaşam savaşı veriyorlar.

Dikmen Vadisi yamacının başında, yolun karşısında etrafları demirlerle çevrili yüksek lüks konutlarda oturanlara görünmemek için büyük çaba gösteriyorlar. Bakkala gitmek için en dolambaçlı, en uzun yolu tercih ediyorlar. Suriyeli mülteciler Ankara'nın orta yerinde görünmez bir alanda, adeta bedenlerini de görünmez kılmaya çalışıyorlar.

Deniz mezarlığı

Daha iyi bir yaşam umudu talep eden mültecilerin bir kısmı ise bilinmeyen bir yerlerde varsaydıkları umut ışığına doğru sınırlar arasında bedenlerini deniz sularına teslim ediyor. Ölümü göze alarak Akdeniz ve Ege sularından Avrupa'ya ulaşmaya çalışanların çok azı umut ettikleri yeni yaşama ulaşabiliyor. Uluslararası Göç Örgütü (International Organization for Migration - IOM) Kayıp Göçmen Projesi verilerine göre, 2018 yılının başından 20 Kasım tarihine kadar Akdeniz'de 2.063 mülteci yeni bir yaşam umuduyla çıktığı deniz yolculuğundan sağ çıkamadı. IOM'a göre, Akdeniz kara sularında 888 kişi kurtarılmaya çalışılırken, 1.088 kişi yardım ekipleri ulaşmadan, 75 göçmen bilinmeyen nedenle, beş göçmen kalp durması, dört göçmen de hipotermi nedeniyle yaşamını yitirdi. Sahil Güvenlik Komutanlığı'na göre yılın başından 20 Kasım'a kadar toplam 740 göçmen Türkiye kara sularında boğuldu.

Ya sonra?

Rakamlarla bu kadar haşır neşir olmanın da meseleyi yeterince anlatmadığı ortada. Gerçek insan hikâyelerine bakmak, istatistikleri değil, trajediyi görünür kılmak gerekli. Burada da iş gazetecilere düşüyor. Finli gazeteci Lotta Nuotio'nun kaleme aldığı Suriyeli stajyer doktor Modi'nin hikâyesi milyonlardan sadece biri. Modi denize düştüğünde, kıyıya yüzerken küçük bir çocuğu kurtarmaya çalışıyor, ama başaramıyor. Yüzerek Rodos'a ulaştığında derin bir suçluluk duygusu içindedir: “Hemen yola çıkmayı deneyebilirdim. Ne Esad ne IŞİD beni durdurabilirdi. Ne istersem onu yapardım. Ama bir süre sonra üzgün ve ağlamaklıydım. Neden o küçük çocuk değil de ben kurtulmuştum? Bana ne olacaktı şimdi?” Modi yıllar süren hayatta kalma mücadelesinden sonra İsveç'te mülteci statüsüne kavuşabilirdi. Modi'nin “Neden o çocuk değil de ben?” diye soran suçluluk duygusunun ağırlığıyla baş edebilmesi ne kadar mümkün?

Sınırlar ve ötesi

Kış şartlarında çadırda yaşamak zorunda kalan savaş mağduru Suriyeli mülteciler, bölgedeki lüks sitelerde yaşayanların kendilerini “suçlu” gibi görmelerine anlam veremiyor. Sordukları “Kim ister böyle yaşamayı?” sorusuna nasıl bir yanıt verilebilir? Bölgede çalışan bir taksici ülkesinden sürgün edilmediği sürece bilemeyeceği bir yaşam alanını, “geçici barınma kamplarını” Suriyelilerin yüksek çıkarına uygun görüyor ve şu çözümü öneriyor: “Sersefil yaşayacaklarına kampa gitsinler. Üç öğün yemek önlerinde, karınları doyar. Bunların içlerinde de hırsız var, hırsız var. Bak abla, aç insan her şeyi yapar. Bunu unutma...”

Lüks sitelerin yüksek duvarlarını kesen yoldan ana caddeye doğru yürürken güvenlik kameraları, dev spot lambaları sınır hatlarındaki duvarları animsatiyor. Suriyeli ailelerin çevrede yaşayanların rahatsız olmamaları için çocuklarının çıkmalarını yasakladıkları vadinin üst kısmı burası. Duvarın gerisinde, yüksek güvenlikli sitede yaşayanların çocukları bisiklete biniyor. Güvenlik tehdidi, sıhhi nedenler ve görüntü kirliliği gerekçesiyle bölgeden gitmelerini istedikleri Suriyeliler ise kış koşulları için çadırlarını yenileme telaşında.

Lüks sitelerin duvarları, kamera sistemleri, AVM'lere girerken geçtiğimiz cihazlar, bütün bu güvenlik tedbirleriyle oluşturulan her steril alan aslında o sınırlar içinde hapsolmayı içermiyor mu? Hiçbir yerin aslında güvenli olmayacağını, güvenli olsa bile vicdanların sınırlarının beynimizi, ruhumuzu zorlayacağını bilerek, kendimizi, ailemizi, yakın çevremizi koruyacağımızı düşünerek, aslında “insan olmanın” sınırlarını daraltmıyor muyuz?



Hatırda Kalanlar Yalan Satıcısı Üzerine...

Pınar Özdemir

Bir mekânı tarihi, konumu, manzarası ve hiç değişmeden kalması özel kılar. Her şeyin köklü bir değişime uğradığı, anılarımızın mekânlarının birer birer tarihe karıştığı zamanlarda, kalanlara sıkı sıkı tutunuyoruz. Aslında mekânlar da giderek birbirine benziyor. Onları birbirinden ayıran gidenlerin anıları ve düşleri. Attilâ Şenkon'un "Yalan Satıcısı" romanı Ankara'nın kırk yıllık mekânında, Kıtır'da geçiyor. Kıtır, Kuğulu Park'ın yanı başındaki konumuyla, Tapas gibi, Flamingo Pastanesi gibi tarihe karışıp gitmemiş olmasıyla Ankaralıları için hâlâ çok önemli.

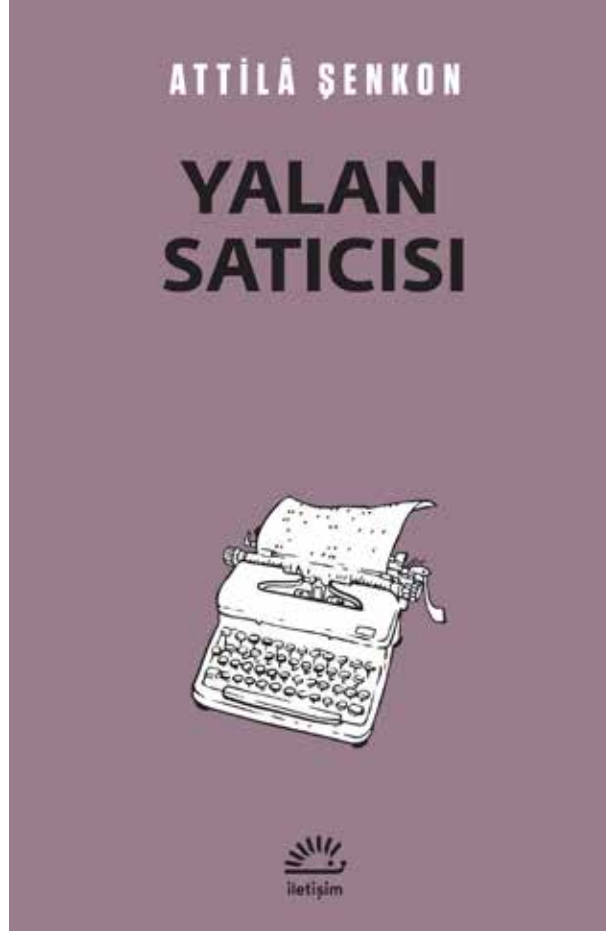
Italo Calvino'nun "Görünmez Kentler"de yazdığı gibi, "Bir kentte hayran kaldığın şey onun yedi ya da yetmiş yedi harikası değil, senin ona sorduğun bir soruya verdiği yanıtıdır." Attilâ Şenkon'un ilk öykü kitabı "Her Gün Perşembe Olsa"dan beri hikâye ve romanlarının temel mekânı Ankara. Güçlü ve köklü bir bağ Ankara ile Attilâ Şenkon arasındaki. Yazarın doğduğu, okullar bitirdiği, çalışmaya başladığı, aile kurduğu yer bu şehir. Ankara'nın mekânlarını, içindeki insanları ve siyasi gündemiyle birlikte değişimini Şenkon'un yapıtlarından izlemek mümkün.

"Tek Yüğü"nde Ankara "aşağıda uslu bir bebek gibi mışıl mışıl uyuyor, kimbilir, düş bile görüyordu belki." "Yalnızlığını Isırdığım Gece" hikâyesinin ilk satırlarında ise Atakule'nin tepesinden, "Kent, ışıklarla çizilmiş canlı bir harita gibi uzak tepelere doğru dalgalanıyor aşağıda." Çankaya sirtlarından görülen, bütün ışıltısını kuşanmış gece manzarasını bu satırlarda gözümüzde canlandırabiliriz. Ankara betimlenmesi kolay olan bir şehir değildir aslında. Manzaralarını görmek için farklı bir gözle bakmak gerekir. Seveni kadar sevmeyeni de çoktur ve sevilmemesiyle ilgili meşhur anekdot anlatılır durur.

Attilâ Şenkon "Ankara'yı sevmek" ile ilgili çok şey anlatıyor yazdıklarında. Yazarın doksanların başında anlattığı kentle bugünkü Ankara arasında elbette büyük fark var. Kuğulu Park küçülmüş; Büyük Sinema, Büyük Çarşı olmuş ve 1990'ların sonunda geçirdiği yangında Turgut Zaim'in "Çayda Çıra Oynayan Kızlar" tablosu dahil her şeyini yitirmiş; "Gökkuşağına İki Bilet" in çocuk kahramanı Işık'ın babası Ziya Bey ile havuzunun ortasındaki adacığa gidip kitap okuduğu Zafer Parkı bugünlerde yeni metro hattı çalışmasının inşaat sahası. Her kuşak bu yıkıcı dönüşümden payına düşeni alıyor.

"Yalan Satıcısı"nda ise Kıtır'ın yanı başındaki Kuğulu Park'ıyla, Tunalı Hilmi Caddesi'yle, kapanan sinemalarıyla hem eskiden beri hatırlanan hem de İstanbul'da başlayan Gezi Direnişi'nin kuvvetli yansımasıyla heyecanlı bir kalp gibi atan Ankara var. Parkta direniş, parkta heyecan, parkta coşku var. Yazarın anlattığı mekânlar toplumsal olayların da merkezinde.

Attilâ Şenkon önceki romanı "Telef"te olduğu gibi toplumsal olaylara geniş perspektifte yer veriyor. "Telef"te Cumartesi Anneleri'nin Galatasaray Meydanı'ndaki eylemlerini anlatıyordu. Cumartesi Anneleri "Yalan Satıcısı"nda da anılıyor ve



Attilâ Şenkon'un "Yalan Satıcısı" romanı Ankara'nın kırk yıllık mekânında, Kıtır'da geçiyor. Kıtır, Kuğulu Park'ın yanı başındaki konumuyla, Tapas gibi, Flamingo Pastanesi gibi tarihe karışıp gitmemiş olmasıyla Ankaralıları için hâlâ çok önemli.

Galatasaray Meydanı'nda altı yüz altmış altıncı buluşmalarını gerçekleştiriyorlar. Geldiğimiz noktada ise, yedi yüzüncü kez bir araya gelmek isteyen Cumartesi Anneleri ile onlara destek verenler polisin engellemesiyle karşı karşıya kaldılar ve o zamandan bu yana meydan, Cumartesi Anneleri'ne yasaklı.

"Yalan Satıcısı"nda da yakın tarihimizle iç içe geçiyor olay örgüsü. Gezi Direnişi, Ergenekon soruşturması, Cumhuriyet Mitingleri, TEKEL işçilerinin Abdi İpekçi Parkı'ndaki eylemleri var. Romanın kahramanlarından Hayri bu olayların dışında kalmadığı gibi içinde olmak için çaba gösteriyor. Bu noktada romanın önemli kırılma noktalarından biri de açığa çıkıyor. Romanda birbirlerinden çok farklı iki insan tipi görüyoruz. Bir yanda toplumsal olaylara duyarlı, onları kendisine dert edinen, kendi geleceğinin yanı sıra toplumun geleceği için kaygılanan, bu nedenle eylemlere katılan Hayri ile toplumsal olaylara karşı duyarsız, burjuva dünyasında, kendi gündeminde yaşayan Berna var. Bu kişiler aynı zamanda toplumda var olan iki ayrı ucu simgeliyor ve bu iki ucun bir araya gelmesinin ne denli zor olduğu vurgulanıyor.

Hayri'nin çevresi ile Berna'nın çevresinin birbirine bu denli zıt olması iki karakter arasında çatlaklar oluşturuyor, aradaki uçurum zamanla

derinleşiyor. Bu durum, romandaki en önemli çatışmalardan biri. Hiçbir şey yolunda değilken normal yaşamlarını sürdürebilen insanlar, yazarın "Her Gün Perşembe Olsa" kitabının içerisinde yer alan "Renksiz Gökkuşağı" hikâyesinin de temel izleği idi. Hikâyede, bir apartmanın su basan alt katında gerçek bir felâket yaşanırken, bir üst katında her şeyin yerli yerinde ve kupkuru olması anlatılıyordu. Bu tür zıtlıklar "Yalan Satıcısı"nda da vurgulanıyor. Son zamanlarda yaşanan en büyük toplumsal dayanışmanın bile bir araya getiremediği iki uç, romanda da bir araya gelmekte zorlanıyor. Bu da romandaki direnişi iki boyutlu kılıyor: Hayri hem toplumsal direnişin hem de küçük burjuva topluma karşı başkaldırının simgesi ve yaptığı seçim tarafını net bir şekilde ortaya koyuyor.

Son yıllarda kendi bireysel hanelerimizde yaşadığımız büyük toplumsal çelişkinin ana kaynağı da esasında bu değil mi? Büyük toplumsal mücadeleler, haksızlıklar sürerken kendi bireysel sorunlarımız anlamsızlaşıyor, küçülüyor. Ülkede büyük acılar ve değişimler yaşanırken mutlu hayatımıza, kendi dünyamıza devam etmekte zorlanmamız, içten içe hissettiğimiz bir suçluluk duygusuna dönüşüyor. Bu suçluluk duygusu romanda Hayri ve Berna'nın ilişkisinden yola çıkılarak ele alınıyor. "Yalan Satıcısı"nda geçen "Ülkem acıyla sınanırken, mutlu bir hayat kurmaya yönelik bu girişimleri kendime yakıştıramıyorum, hatta utanıyordum." cümlesi başkası adına yaşamak durumunda kaldığımız utanç duygusunu ve birileri ağlarken kendi gülüşümüzün yüzümüzde donup kalmasını anlatıyor. Romandaki iki taraf, unutup hayatına devam edebilen ve unutamayan olarak ortaya çıkıyor.

Utanç ve bellek... Unutamamanın iki olgusu. "Telef"te Çirok'un masalı "hatırladığımız kadar güçlü, unuttuğumuz kadar suçluyuz." sözleriyle sona eriyordu. Bu bağlamda "Yalan Satıcısı"sının da bellekle kuvvetli bir ilişkisi var. Bu ilkin sayılarla ortaya çıkıyor. Dokuz ay on gün, dört yıl beş ay gibi karakterlere ilişkin kimi zaman parçaları çok belirgin. Pek çok tarih ise günü ve ayıyla kesin olarak verilmiş. Bu tarihlerin hem toplumsal hafızada hem de karakterlerin yaşamında belirleyici rolü var. Toplumsal olaylar, yakın tarihimizde yaşanmış olmalarının da etkisiyle yakıcı bir biçimde hatırlanıyor.

Carlos Fuentes, "Romana Övgü" kitabında "Kurmaca gerçeği sorgulamanın bir başka yoludur, bir yalanın paradoksu aracılığıyla gerçeğe erişmeye çabaladığımız bir başka yoldur. Bu yalana düş gücü adını verebiliriz." der. Düş gücü, ya da imgelem, gerçeklikle bağlı zayıf olan ama kurmaca ile ilişkisi çok kuvvetli bir kavram. Romanın geçtiği mekânın sözlük anlamı ise "yalan": "Kıtır atmak" yani kurgu yapmak, yalan söylemek. Bu bağlamda kurmaca, ortak bir belleğe kaydetmenin, bir anlamda unutturmamanın yolu aynı zamanda. "Yalan Satıcısı"nda geçen "Hatırda kalmayan, satırda kalır." sözü, toplumsal dönüşümün yaşandığı dönemlerde edebiyatın bütün çabasının bu yönde olduğunu hatırlatıyor bir kez daha.



MÜLTECİ KRİZİ- ENTEGRASYON- TOPLUMSAL KABUL

Levent Ayaşlıoğlu

2011 yılında Suriye İç Savaşı'nın başlamasıyla, Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) 'Açık Kapı' politikası uygulayarak ilk Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye girişi başladı. 2018 Göç İdaresi verilerine göre, 155.000'i kamplarda olmak üzere 4.000.000 Suriyeli Türkiye'de yaşamakta. Yani, Türkiye nüfusunun % 5'i Suriyeli mülteci.

Başlangıçta kısa süreli (dönemin Dışişleri Bakanı 3 ay demişti.) ve geçici bir durum olarak düşünülüp, geçici koruma statüsü verilen Suriyeli mültecileri misafir olarak kabul edilirlerken hükümet günümüze kadar bu süreci acil yardım-hayır politikaları ile yürütmeye çalıştı. Suriyeli mültecilerin daha uzun süre Türkiye'de kalacakları hatta büyük kısmının ülkelerine dönmeyecekleri anlaşıldığı günümüzde, kamuoyunda yardım ve hayır politikalarının mülteci krizini çözemeyeceği artık uzun vadeli bakış açısına sahip uyum veya entegrasyon politikalarının hayata geçirilmesi gerektiği tartışılmaya başlandı.

Ağırlıklı bir kesim mülteci krizini çalışma ve gündelik yaşamda ihtiyaçların karşılanması ve Türk toplumunun güvenliği olarak tanımlamakta, mültecilerin statülerinde, çalışma haklarında, temel hizmetlere erişimlerinde çeşitli hukuki ve mevzuat düzenlemeleri yapılarak sosyal ve kültürel uyumu sağlayacak politikalar önermektedir. Bu yaklaşım krizi çözmekten öte, krizi yönetebilmeyi hedeflemektedir.

>> *Yazının devamı*

Öteki İzler

"Hatırda kalma" sadece yaşanan gerçekler için değil düşsel kahramanlar için de geçerli. Attilâ Şenkon kahramanlarını yeniden düşlemeyi bırakmayan, onları romanlarına tekrar konuk eden bir yazar. İlk romanlarından biri olan ve bundan 15 yıl önce yayımlanan "Gökkuşuğuna İki Bilet" in kahramanlarından Sağkız sanki aradan onca zaman geçmemiş gibi gelip yazarın masasına oturuyor. Yazarın masası kalabalık. "Telef" te onlara ilişkin bölümleri çıkardığı için Zinar ve Pepuk gelip "Neden çıkardın bizi?" diye yazardan hesap soruyorlar. "Unutma oyunu" oynayan eski sahne sanatçıları da masanın diğer konukları.

Attilâ Şenkon'un romanlarında ve hikâyelerinde önceki hikâyeye ve romanlarından izler hep var. Bazen bir hikâyede bahsi geçen çilek reçelli çörek bile başka bir hikâyede karşımıza çıkabiliyor. Kitaplarını düzenli okuyanlar bu izleri takip ediyor. "Yalan Satıcısı"nda olayları "Gökkuşuğuna İki Bilet" romanının diğer düşsever kahramanı Işık anlatıyor, ortak arkadaşları Orhan hikâyesiyle masadaki sohbete konu oluyor.

Buradan yola çıkarsak "Bir roman kişisi ne zaman ölür?" sorusu akla geliyor. Yazar, o karakter hakkında düşünmeyi bıraktığı zaman mı? İnsanın asıl ölümünün onu düşleyen en son kişi öldüğünde gerçekleştiği söylenir. Roman kahramanları bu yüzden ölümsüzdür. Onları

Bizler ise, Suriyeli toplumuna yönelik baskı ve şiddetin linç girişimlerine dönüştüğü ve bu girişimlerin iki toplumun birlikte yaşadığı tüm bölgelere yayıldığı, Türk toplumunun % 60'ının birlikte yaşamak istemediği yani toplumsal kriz halini almış mülteci sorununu çözecek entegrasyon politikalarının birbirine bağlı iki temel bileşenin olduğunu düşünüyoruz.

İster yerli ister sığınmacı her birey yaşadığı ülkede insan olmasından dolayı haklara sahiptir. Göçmen ya da vatandaş statüsü, güvenlik, sağlıklı ortamda barınma, anadilde eğitim, sağlık hizmetlerinden yararlanma, güvenceli çalışma, serbest dolaşım gibi. Devletin de sorumluluğu ayrımı gözetmeden bu hakları vatandaşlara ve bireylere ulaştırmaktadır. Toplum ise bu hakların her kesime ulaştırmasını kabul eder ve denetler. Suriyeli krizi de bu yüzden yani devletin hak temelli çözümler üretmemesinden ve toplumsal kabulün olmaması yüzünden toplumsal kriz halini almıştır.

1-Devlet hak temelli çözümler üretecek

2-Her insanın hakları olduğunun toplumsal kabulü sağlanacak.

Biz öncelikle toplumsal kabulü tanımlamaya çalışacağız, sonra devletin hak temelli yaklaşımları üzerine günümüz Türkiye'sindeki sıkıntıyı tanımlayacağız.

Hükümetin ortadoğu politikalarının yanlışlığı ve tıkanması, Suriyeli ve Türk topluluğunun artık gündelik yaşamda bütün alanlarda bir araya gelmeleri, Suriyeliler üzerine yanlış bilgilendirme, iftira ve karalamaların (kültürel olarak geri olmaları, pis olmaları, savaştan kaçmaları, maaş almaları, temel hizmetlere erişimde öncelikli olmaları gibi söylemler ve medyanın yanlış haberleri, kullandığı dil) toplum üzerindeki toplam etkisi sığınmacıların insandışılaştırmasına yol açıyor. Toplum tarafından sığınmacılara insandışılaştırma sığınmacıların insan haklarına sahip olmadığına ve mülteci sorununu etik

düşleyen en son kişinin ne zaman öleceği asla bilinmez. Yazarlar ve yaratılarının zamana direnme biçimi budur. Yazarı ölse bile okurları edebiyat kişilerini düşünmeyi, tartışmayı bırakmazlar. Bu durum yazarları ölümsüz kılsa da asıl ölümsüz olan roman kahramanlarıdır. Onlar kılık değiştirip insan kişiliklerinde, başka roman kahramanlarında yaşamaya devam ederler.

Bu bağlamda "Yalan Satıcısı" için yazarın yanı sıra kahramanlarının hayatlarından da otobiyografik öğeler barındıran bir roman diyebiliriz belki de. Romanda pek çok farklı tema bulmak mümkün. Bir yazarın yazma sürecini de gözlemliyoruz satırlar arasında. Romanın anlatıcısı Işık "Yazdıklarımı zor beğenirim." diyor, "İçime sinmeye görsün; bırakın bir sözcüğü, bir tümceyi, kimi zaman yazdığım sayfalar dolusu bir bölümü bile emeğime acımadan, gözümü kırpmadan silip atabilirim." Romanın bir masada geçmesi kitabın yazılma sürecini anlatmaya da yardımcı oluyor. Yazarın duygulanımları, içinden geçenlerin dışarıya yansımaları, yazmanın zorluklarıyla mücadele biçimi okurla paylaşılıyor.

Italo Calvino "Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu" romanında okumanın üç edimini; okur, yazar ve kahramanları birer roman kişisi olarak ele alıyordu. Attilâ Şenkon'un hikâyeye ve romanlarında kurmacanın üç edimi; yazma, okuma ve dinleme olarak karşımıza çıkıyor. Okuyan ile yazanın yanı sıra bir üçüncü ses, dinleyen var yazdıklarında. Yazar dinlemeyi de üçüncü bir edim olarak ele alıyor. Bunu ilkin "Ten Yüğü"ndeki "Sarıya Boyalı

alanından çıkararak güvenlik, suç ve en sonunda da linç alanlarına yönelerek toplumsal kabulü ortadan kaldırıyor. Mülteci krizinde toplumsal kabulün sağlanmasında insandışılaştırma anlayışını yıkabilmek için ne yapılacağını değil ama nasıl yapılacağını söyleyebiliriz.

1-Suriyeli mülteciler zorunlu olarak Türk yoksullarıyla bir arada yaşıyorlar. Bu yüzden her iki kesimin de sorunları yoksunluklarından dolayı aynı ve yerelde neler yapılacaksa her iki kesimin de bir arada yapabilmeleri gerekiyor.

2-Hak mücadeleleri içinde bulunan ya da hak mücadelelerine düşünsel olarak yakın duran fakat mülteci krizine kayıtsız kalan kesimlerde öncelikle toplumsal kabulünün sağlanması gerekiyor.

Modern devlet yurttaşları ile kurduğu ilişkiyi düzenlemek için hakları temel alarak sözleşme yaparken günümüzde T.C. yurttaşları ile ilişkisinde himaye ve biat etmeyi temel almaktadır. Himaye edilmek istenmeyen veya biat etmeyen kesimler insandışılaşmaktadır. Türk toplumunda en tehlikeli ve ürkütücü olan ise, bu insandışılaşmaya karşı giderek genişleyen kayıtsızlık halidir. Bu kayıtsızlık ise hak mücadelelerinde parçalanmaya ve birlikte olamamaya yol açmakta. Bu yüzden sığınmacı krizini tanımlayan sorunların bütünü Türkiye toplumunun da sorunları. Haklarını arayan ve bunun mücadelesini veren tüm kesimlerin kayıtsızlıklarını giderecek ortak bir araya geliş zemini yaratılabilir ki "Devlet" hak temelli çözümler üretmek zorunda kalsın.

Yeniden üretimin gerçekleştiği kent yalnızca olayların geliştiği yer olarak değil, toplumsal yapı üzerindeki belirli etkilerin de kaynağıdır. Bu yüzden yaşayanların kent üzerindeki hakkı, kenti yönetme hakkı vardır. Yönetme hakkını hayata geçirmeye çalışan bir kentsel praksis biraraya gelişin ortak zeminini oluşturarak hak mücadelelerindeki parçalanmayı ortadan kaldırıp birlikte mücaleyi yaratabilir

"İhanet" hikâyesini okurken duyumsamıştım. "Kendi kendine konuşan birini kim dinler?" sorusu ile "Dinleyen anlamak zorunda mıdır?" soruları aklıma gelmişti o hikâyeyi okurken. "Yalan Satıcısı"nda ise okur, yazar ve dinleyici bir masanın etrafında buluşuyor. Kıtır'da tek başına ama kafasındaki pek çok kahramanla birlikte masada oturan yazar, ona bakan ama masadakilerin çok azını görebilen yan masadakiler, gelip geçen garsonlar, tuvalete giderken ikide bir masanın yanından geçen diğer müşteriler ve anlatılanları okuyan kişinin aynı düzlemde buluşması anlatıma farklı bir akıcılık kazandırıyor.

Romanın son kahramanına gelirse büyük olmayan, hep çocuk kalan "Peter Pan" burada da var. Işık, Peter Pan kitapları koleksiyonu yapıyor ve çocukluğundaki roman kahramanı ile başını koparmıyor. Bu tutkusu hiç beklemediği anda, beklemediği güzelliklerle karşılaşmasına neden oluyor. Çocukluk kahramanlarının peşini bırakmazsa insan, çocukluk kitapları da onu bırakmıyor. Belki çocukluk düşlerinden kopmamanın en büyük sırrı bu: Bir şeyleri değiştiremeyince değişmeyen şeylere tutunmak.

Kitabın sona ermesinin ardından kahramanlar kendi yollarına gidince geriye yazarın yalnızlığı kalıyor. Ama hikâyeler okuyanda devam ediyor. Attilâ Şenkon'un anlatımında ise hem okurda hem yazarda devam ediyor. Bir sonraki yapıtında karşılaşmak üzere kahramanlara veda ediyoruz. Bir yazarı en iyi kahramanları anlar ve anlatır belki de.



Kaydedilen Çocuk Atölyesi Başlıyor... Çocuğun Beyazperdedeki Rolü

Alper Şen

Sinemada çocuğun temsiline baktığımızda, diğer tüm temsiller içerisinde çocuğun farklı bir konumda ortaya çıktığını görmekteyiz. Çocuklar, sinema tarihi boyunca -hayvanlarla birlikte- sinemada kamera arkasına geçip kendi haklarına sahip çıkamayan ve kendisi hakkındaki sorunlu tasvirlerle karşı çıkamayan, bu nedenle her koşulda sinemadaki varlığı, yetişkinlerin insafına kalmış portreler çizerler ve yetişkin hikayelerinin içinde kendilerine söz ve alan yaratmaya çalışırlar; yaşamın kendisinde olduğuna çok benzer bir şekilde.

1900'lü yılların başından bugüne sinema, bir sanat formu olmasının öncesinde, kültür endüstrisinin en önemli araçlarından biri olarak bireylerin, toplumların, düşüncelerin ve duyguların temsili olarak perdedeki ya da ekrandaki yansıması ile bizleri Walter Benjamin'in tabiriyle "büyülemeye" devam ediyor. Bu büyümenin başından beri farkında olan sinema sektörünün söz sahipleri, kendi dönemlerindeki düşüncelerin kamusal alanda kabul görmesi amacıyla sinemayı bir propaganda malzemesi olarak da kullanmışlardır. Bu nedenle sinema, başından beri bir eğlence ve sanat formu ya da aracı olmasının dışında kitleleri etkilemenin ve kitleler tarafından kabul görmenin bir yöntemi olarak da düşünülebilir.

Sinema, başından beri temsillerle kendisini oluşturan, son yüzyılın hikaye anlatıcısı olagelmıştır. Bu temsiliyet içerisinde cinsiyet, yaş, din, etnik köken gibi kimlikler sinemada yeniden yaratılırken kitleler tarafından kabul gören ya da kabul görmesi beklenen duygu ve düşünceler de doğrudan ya da dolaylı anlatımlarla sinema sektörünün karar alıcılarının seçtikleri kimliklerde vücut bulmuştur. 1900'lerin ikinci yarısından sonra dünyanın neredeyse her noktasına uzanan bir kültür aracı olan sinema, bu temsillerden ve anlatım yöntemlerinden dolayı daha çok sorgulanmaya ve tartışılmaya başlanmıştır. Sinemada kadın temsiliyetinin geçirdiği dönüşümün nedeni olarak dünyada kadın hakları mücadelesinin yaygınlaşması kadar, sinemada şimdiye dek oluşturulan kadın temsiliyetindeki sorunları ele alan ve tartışan çalışmaların da olduğunu söyleyebiliriz. Yine sinemada benzer bir dönüşümün nedenlerinden biri olarak, kuir film kuramının sinemada LGBTİ bireylerinin temsilleri üzerinden yaptığı araştırmalar da örnek verilebilir. Sinemada ötekileştirilen kimliklerin

Yetişkinlerin kurduğu bu dünya düzeninde çocuğun bir birey olarak var olması mümkün müdür?

tartışılması, incelenmesi ve sinemanın ayrımcı bir dil oluşturulmaması amacıyla yapılan çalışmalar sinema dilinin çeşitlenerek gelişmesinde önemli etkisi olduğu kadar, sinema sektörünün izleyicisi kitleler de bu değişen / dönüşen dilden etkilenmektedirler.

Sinemada çocuğun temsiline baktığımızda, diğer tüm temsiller içerisinde çocuğun farklı bir konumda ortaya çıktığını görmekteyiz. Çocuklar, sinema tarihi boyunca -hayvanlarla birlikte- sinemada kamera arkasına geçip kendi haklarına sahip çıkamayan ve kendisi hakkındaki sorunlu tasvirlerle karşı çıkamayan, bu nedenle her koşulda sinemadaki varlığı, yetişkinlerin insafına kalmış portreler çizerler ve yetişkin hikayelerinin içinde kendilerine söz ve alan yaratmaya çalışırlar; yaşamın kendisinde olduğuna çok benzer bir şekilde. Sinemada çocuğun temsilindeki fark tam burada ortaya çıkar. Yaşamın kendisinde eşit haklara sahip, eşit değerde bir birey olarak görülmeyen çocuk onun görüntülü temsiliyetinde, sinemada da ikincildir, yetişkinlere bağlı ve bağımlıdır. Yaşamda haklarının sahibi olamayan çocuk sinemada da görüntüsünün sahibi değildir. Diğer temsillere göre en büyük fark ise yaşamda olduğu gibi bu duruma müdahale araçlarından sinemada da yoksun olmasıdır.

Sinema sektörünün kitlesel kuralları, yapımcısından izleyicisine uzanan bir kültür endüstrisi hattında oluşmaya başlarken, ilk yıllarda çocuk algısının ve tasvirinin de bugünkü konumundan çok farklı bir içerikte oluştuğunu söyleyebiliriz. Endüstri devriminin ve artan nüfusun bir sonucu olarak şehirlere göçün arttığı, modernizmin idealize ettiği modern bireyin yetişkin olmadan önce alması gereken eğitimin biçimlendiği, devrimlerin, savaşların ve sömürgeciliğin dünyayı yeniden şekillendirdiği yıllarda çocuk, hem "geleceğin sahibi" hem de kentlerde ve taşrada ucuz emeğin doğal bir kaynağı olarak görülmekteydi. Bu bakışın yansıması olarak çocuk, "küçük adam / küçük kadın" gibi, yetişkinlerin taklidi olarak biçimlenirken, bireysel varoluşlarından soyutlanarak, aile kurumunun gerekçesi olarak ortaya çıkan ve yetişkinler gibi giydirilmiş -gerekirse de asker elbisesiyle- ancak bir yetişkinin haklarına herhangi bir şekilde sahip olması söz konusu olmayan, çalışması, eğitilmesi ve yetiştirilmesi gereken varlıklar olarak 20. yüzyılın ilk dönemlerindeki filmlerde ve fotoğraflarda yer almaya başlamıştı.

Bu yıllarda yetişkinlerin çocuğa bakışının en iyimser örneği olarak görebileceğimiz Charlie Chaplin'in "Yumurcak / The Kid" (1921) filmi, çocuk temsiliyetini aynı zamanda Chaplin'in çocukluğunun da dolaylı tasvirine dayandırarak, çocuğu yaşam koşullarının zor olduğu bir dünyada var ederken, merhamet duygusunun komedinin ötesine geçtiği bir anlatımla çocuk ve yetişkin ilişkisini hem çocuğun hem de yetişkinin bakışı üzerinden kurgular. Bununla birlikte yine de çocuğa dair bakıştaki hiyerarşi o yıllar için sıradan görülen ırk ayrımcılığında da ortaya çıkmaktadır. Filmde beyaz çocuğu sevindiren şey, kendisine hediye



Filmde beyaz çocuğu sevindiren şey, kendisine hediye edilen oyuncak ve meyve iken; çalışan siyah çocuğu sevindiren, kendisine verilen bahşıştir. (Yumurcak - C. Chaplin)



Ömer Kavur'un "Yusuf ile Kenan"ı (1979) çocuğa düşman kesilmiş yetişkinlerin şehrinde hayatta kalmaya çalışan çocukların verdiği mücadelenin aslında bir sınıf mücadelesi olduğunu ve çocukların da yetişkinler gibi bu mücadelenin içinde olduğunu vurgular.



Kiarostami'nin "Arkadaşımın Evi Nerede?" (1987) filminde Ahmet'in, arkadaşı Muhammed Rıza için verdiği uğraş, okulda, evde ya da yaşadığı köydeki yetişkinler dünyasında çocuğun kendi düşünceleri ve istekleri ile bir birey olarak var olma mücadelesini anlatır.



Jafar Panahi'nin "Ayna" filmindeki (1997) 9 yaşındaki Mina, rol gereği şehirde evine dönerken kaybolması gerekirken bir anda tüm film ekibinin kendisine dayattığı role isyan ederek oyunculuk yapmaktan vazgeçer ve film ekibinden ayrılarak yine kendi başına evine dönmeye çalışır

edilen oyuncak ve meyve iken; çalışan siyah çocuğu sevindiren, kendisine verilen bahşıştir.

Şehrin varoşlarında ve kötü yaşam koşullarında doğan "Yumurcak", 1921'den bugüne kadar çocuklar üzerine yapılan bir çok filmde, milyonlarca insanın çalıştığı, kapıştığı, çarpıştığı şehrin keşmekeşinde var olma mücadelesi verir. Ömer Kavur'un "Yusuf ile Kenan"ı (1979) çocuğa düşman kesilmiş yetişkinlerin şehirde hayatta kalmaya çalışan çocukların verdiği mücadelenin aslında bir sınıf mücadelesi olduğunu ve çocukların da yetişkinler gibi bu mücadelenin içinde olduğunu vurgular. Bu temsiller, her ne kadar anlatımdaki yalın ve gerçekçi üsluplarıyla bizi etkilese de Yusuf ile Kenan, film boyunca yetişkinlerin dünyasına "küçük adamlar" olarak adım atmak zorunda kalırlar.

Çocuk, şehirde ya da taşrada sadece kendisini anlatmak istiyorsa, hem temsillerle ve simgelerle oluşan sinema diline, hem de sinema dilini oluşturan yetişkinlerin kurallarına meydan okumak zorunda kalır. Jafar Panahi'nin "Ayna" filmindeki (1997) 9 yaşındaki Mina, rol gereği şehirde evine dönerken kaybolması gerekirken bir anda tüm film ekibinin kendisine dayattığı role isyan ederek oyunculuk yapmaktan vazgeçer ve film ekibinden ayrılarak yine kendi başına evine dönmeye çalışır. Kurmaca anlatımdan, Mina'nın tepkisi nedeni ile belgesele dönüşen "Ayna" böylece Mina'nın yetişkinlerin dünyasındaki varoluşunu, Mina'nın yaşayarak yazdığı bir senaryo ile izleyiciye taşır.

Bununla birlikte İran Sineması'nda Mina yalnız değildir. Kiarostami'nin "Arkadaşımın Evi Nerede?" (1987) filminde Ahmet'in, arkadaşı Muhammed Rıza için verdiği uğraş, okulda, evde ya da yaşadığı köydeki yetişkinler dünyasında çocuğun kendi düşünceleri ve istekleri ile bir birey olarak var olma mücadelesini anlatır. Filmde, yetişkinlerin tabiri ile disiplin dışına çıktığında cezalandırılması gereken varlıklar olarak betimlenen çocuklar arasında Ahmet; yetişkinlere rağmen dayanışma ve arkadaşlık duyguları ile inandığı doğrudan vazgeçmeyen bir bireydir. Bunun için de kendisi ile arkadaş olmayan yetişkinden de arkadaşlık ya da duygudaşlık beklemez. Ahmet, bu nedenle çaresiz kaldığı anlarda bile kendi başına yöntemler düşünerek yetişkinlerin dayatmalarına boyun eğmez.

Aslında İran Sineması'nda Mina ve Ahmet gibi, senaryoların merkezinde tasvir edilen birçok çocuk karakter ile karşılaşmaktayız. Özellikle 1980'lerde sinemaya getirilen ağır sansür yönetmelikleri, yönetmenlerin ve senaristlerin sansürden kaçmaları için birçok konuda simgesel anlatımlara başvurmalarına neden olmuştur. Dolayısıyla Mina ve Ahmet gibi karakterler kendi çocuk temsillerinin ötesinde baskıcı rejime karşı bir dil-söylem-mesaj-direniş kurgulamaya çalışan yetişkinleri de isteseler de istemeseler de temsil etmek durumunda kalırlar. Mina, İran'da kadınların gündelik hayatta varoluş mücadelesinin ya da Ahmet, otoriter rejime karşı boyun eğmeyen yetişkin her bireyin birer temsilcisi olarak da görülebilir. Bu nedenlerden dolayı baskıcı rejimlerle yönetilen birçok ülkenin sinemasında çocuklar, doğrudan çocuk hakkı temelinde olmamakla birlikte yetişkinlerin kendi sözlerini söyledikleri çocuklar olarak da karşımıza çıkarlar. Nikita Mikhalkov'un "Güneş Yanığı" (1993) filminde 8 yaşındaki Nadia karakteri, Stalin döneminde Rusya'daki rejimin ne kadar otoriter olduğunu anlatan bir sözcüye dönüşür.

Çocuklar yetişkinler adına konuştukları sinema filmlerinde, izleyicinin kendisini birçok nedenden dolayı ifade edemeyen ana karaktere empati duymasını kolaylaştıran bir aracı olarak karşımıza çıkarken, bu yöntemin aksine çocuğun suskunluğu ve yokluğu da sinemada yetişkinlerin dünyasındaki iletişim ve duygu kırılmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bir başka Rus filmi, "Sevgisiz"de (2016) yönetmen Andrey Zvyagintsev, yetişkinlerin gittikçe yalnızlaşan, sevgisizleşen ve nefret dolu dünyasının ilk kurbanının çocuklar olduğunu, filmin henüz başlarında kaybolan çocukları Alyoşa'nın yokluğunu iki gün sonra fark eden ebeveynlerinin yaşamları üzerinden keskin bir anlatımla betimler. Atom Egoyan'ın "Başka Bir Dünya"sı (1997) Kanada'da bir köydeki -biri hariç- tüm çocukların trafik kazası sonucu ölümleri ile yetişkinlerin dünyasındaki tüm kasveti ve boşluğu su yüzüne çıkarır. Filmdeki yetişkinler, ebeveynler, "Fareli Köyün Kavalcısı" masalındaki köylülere dönüşürler. Çocukların ölümü, yetişkinlerin dünyasında yitip giden samimiyetin ve güvenin dolaylı bir sonucu olarak izleyiciyi sarsar.

Atom Egoyan, "Başka Bir Dünya"da çocukların yok oluşlarını, masaldaki gibi "o güzel öte dünyaya giderler" cümlesiyle simgeleştirirken, William Golding'in romanından uyarlanan "Sineklerin Tanrısı" (1963/1990) çocuk temsiliyetindeki ütöpic



Nikita Mikhalkov'un "Güneş Yanığı" (1993) filminde 8 yaşındaki Nadia karakteri, Stalin döneminde Rusya'daki rejimin ne kadar otoriter olduğunu anlatan bir sözcüye dönüşür.

masumiyetin yine bir başka yetişkin kurgusu olduğunu iddia eder. Issız bir adaya düşen çocuklar, geldikleri toplumun değerlerinin ve hiyerarşisinin aynası olacak bir uygarlık kurarlar. Bu uygarlık da diğer tüm insan uygarlıkları gibi öldürerek ve korkutarak kendisini var eder. Çünkü çocuklar, bu değer yargılarıyla toplumda yetiştirilen varlıklardır. Jules Verne'in "İki Yıl Okul Tatili" (1888) romanındaki çocuklar arası dayanışma, aslında yetişkinlerin "iyi yetiştirdikleri ve gelecekte modern dünyayı yönetecek çocuklarıyla" gurur duymalarına neden olacak bir anlatım içerirken, Golding'in betimlediği modern dünyada yetişen çocuklar, iki dünya savaşının ve milyonlarca ölümün meşrulaştırdığı şiddet ile kuşatılmışlardır.

"Yetişkinlerin kurduğu bu dünya düzeninde çocuğun bir birey olarak var olması mümkün müdür?" sorusuna çocuğun durduğu yerden bakmaya çalışan bir çok yönetmen ve senarist iyimser cevaplar veremez. Çocuğun, yetişkinlerin savaşıyla, yıkımıyla, şiddetiyle ve sevgisizliğiyle mücadele edebilecek bir donanımda olmasını birçok filmde öncelikle yetişkinler istemez ya da gerçeküstü bulur. Dolayısıyla bir kabusu dönüşen çocukluk döneminde çocukların yapabileceği iki şey vardır. İlki, bir an önce büyümek ve yetişkinlerin dünyasına adım atmaktır. Diğerinde ise insanlığın kendisine miras bıraktığı tüm değerleri reddetme çabasıyla uygarlıktan kaçmaya çalışan çocuklarla karşılaşırız. "Sineklerin Tanrısı" romanının / filminin baş karakteri Ralph gibi François Truffaut'un "400 Darbe"sindeki (1959) Antoine da, Ken Loach'ın "Afil Delikanlı"sındaki (2002) Liam da, yetişkinlerin baskı, şiddet ve nefretle dolu dünyasını ardında bırakma isteği ile denize, bilinmeze, sonsuzluğa kaçarlar.

"Kaydedilen Çocuk", yukarıda betimlemeye çalıştığımız gibi, kameranın icadı ile başlayıp bugünün sinemasına uzanan yüz yıllık sinema tarihinde çocukları merkeze alan yüzlerce filmde çocuğun bir birey olarak varoluşunu arayan ya da tartışan ve bu varoluşun çoğalarak çeşitlenmesini amaçlayan bir çocuğun insan hakları ve sinema atölyesi olarak düşünölmüştür. Bu nedenle çocuğun insan haklarına ve sinemaya ilgi duyan herkesin katkısına açık atölyelerle sinemada çocuğun hak sahibi eşit bir birey olarak varoluşunu çocuklarla birlikte savunmayı amaçlıyoruz.

Birlikte, sinemayı çocuğun insan hakları ile büyülemek dileğiyle...

**Kaydedilen Çocuk
Çocuğun İnsan Hakları ve Sinema Atölyesi**

kaydedilencocuk.com

Not:

Kaydedilen Çocuk Atölyesi, farklı şehirlerde, bu yazıda belirtilen çerçeveye göre seçilmiş sinema filmlerinin gösterimleri ve gösterilen filmler üzerine kavramsal tartışmalar olarak kurgulanmıştır.

Atölyelerin Ankara ayağı Nisan 2019'dan itibaren başlayacaktır.

**Ön kayıt ve bilgi için e-mail:
kaydedilencocuk@gmail.com**



Fotokolektif'ten "Kimlik" Sergisi Tuna Otel'de Tam Pansiyon Sanat

Bülent Atamer

Fotokolektif, katılımcılarıyla fotoğraf sanatı ve felsefesi üzerine çalışmalar sürdürürken bir yandan da fotoğraf projeleri geliştiren bir atelye.

2-3 Mart tarihleri arasında düzenledikleri serginin teması, kendi anlatımlarıyla, "2017-19 yılları arasında projelendirilen, tüm sanat dalları ve tarzlarının da konusu olmuş, insanlığın varoluşuyla beraber ortaya çıkan ama esas itibarıyla modern toplumlarda tartışılmaya başlanmış kimlik konusu."

"Geleneksel dönemde kimlikler, kolektif topluluklara aidiyetine göre anlamlandırılmış, birey olgusu oluşmamıştır. Modern toplumlar ise birey olgusu üzerine inşa edilmiştir. Bu dönemde bireyler çoğul kimlik içinde yapılanmakta; bir ya da birden fazla ulusal, etnik, cinsel, dini, kültürel, mesleki vb. kimlik oluşumlarının bir araya gelmesiyle oluşan bir bütünü kimlik edinmektedirler. Postmodernizm ve kitle iletişim araçlarının egemen olduğu günümüzde ise kimlik oluşumu tüketim malları, tüketim kalıpları ve alışkanlıkları üzerinden oluşturulmaktadır. Tüketim kültürü içinde var olan kimlikler hızlı tüketilen, satın alınabilen ve modern toplumların aksine hızlı değiştirilebilen imajlar haline dönüşmektedir. Özellikle sosyal medya ortamları bu yaklaşımın önemli göstergeleri arasında yer almaktadır." "Fotokolektif Atölye konuya, hem kimlik yapılanması hem de bu yapılanma sürecine her türden iktidarın dayatması ve şekillendirmesi üzerinden bakmaya çalışmıştır."

23 sanatçı, kimlik kavramını, bambaşka açılardan ele almışlar. Her sergide farklı teknikler ve malzemeler kullanılmış. Birey kimliğinin giderek kaybolduğu, zevklerin, beğenilerin, davranış şekillerinin önümüze sunulan alternatiflere kısırıldığı gözlem ve vurgusuna sahip sunumlar olduğu gibi, çeşitlilik ve özgünlükler dünyasında yaşadığımızı, kimliği dışavuran işaretler, sembollerin giyim kuşamdan, kullanılan kozmetik ürüne, yaşanılan sokağa, kullanılan dile kadar birçok şeyde ve yerde farkedilebildiğini vurgulayan sergiler aynı etkinlikte yer alıyor.

Sergide, Ali Rıza Aslan, Arzi Şan, Arzu Eke, Aykut Fırat, Aysel Altun, Burcu Vardar, Duygu Üçüncü, Eda Korçak, Elif Aktamış, Füsün Göksel, İsa Özdemir, Leyla Bayazıt, Melda Göksu, Minu Farzini, Neslihan Toker, Nuray Akal, Nursabah Başçı, Sevda Demi, Süha Kalcı, Türker Taner, Ufuk Duruman, Veysi Özcan ve Volkan Öztuna'nın eserleri gösterimde.

Farklı düşünce ve sunumlara imkan sağlayan bir mekan seçimi yapılmış sergi için: Her sanatçının başka bir odasında sergisini düzenlediği, küçük odalardan oluşan bir otel. Serginin mekan seçimi düzenleyicilerin ve sanatçıların yenilikçilik arayışını ve standart kalıplar içinde düşünmek istemediğini gösteriyor. Galeriler, müzeler, sergi salonları dışında da sanatsal sunum yapılabileceği noktasından hareket edilmiş. İlaveten, her odasında başka bir kişinin, dolayısıyla kimliğin kaldığı otelin sergi temasıyla uyumlu olacağı düşünülmüş.

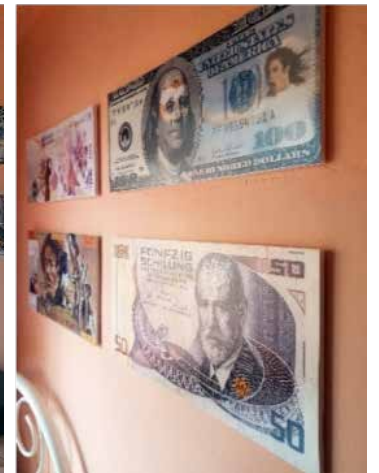
Sergi ile ilgili söyleşi videosuna gazetesolfasol.com'dan ya da bu karekodla ulaşabilirsiniz. >>



Serginin yapıldığı yer Altındağ Belediyesi'nin hemen arkasında yer alan Tuna Otel. ... Sergi sırasında bazı otel odalarında halen müşteriler kalmaya devam ediyor.

Sergide yer alan sanatçılardan Elif Y. Aktamış'ın "Kutsanan Kimlikler" başlıklı yerleştirmesi 12 nolu odadaydı. (aşağıda)

Eda Korçak sergide "Kim olduğunu nereden geldiğini unut" başlıklı yerleştirmeye 30 nolu odada yer aldı. (en altta)



Melda E. GÖKSU'nun "Şarap bardakları" adlı yerleştirmesi (Oda no: 22)

>>

Çoğu sanatçı sergisini enstalasyon mantığı ile kurgulamış; bavul, akvaryum, yataкта oturan biri, masanın üstünde duran bir parfüm şişesi vb. objeleri görselliğin parçası durumunda kullanmışlar. Ziyaretçiler genellikle sanatçılardan bir veya birkaçının yakını.

Sergiyi gezerken sanatçılar ile ilişki kurmak mümkün, çünkü hepsi odasında ziyaretçilerine kendi eserini ve yaklaşımını aktarmak isteğine sahip; dolayısıyla sanatçı-izleyici ilişkisi oldukça sıcak. Marka, moda, standart ürün vb araçlarla ayrılaşan, kimliksizleşen birey hali çoğu sanatçının ortaklaştığı rahatsızlık. Doğal olmayan, giydirilmiş kimlik olarak da ifade edilen durumun, egemenlik ilişkileri içinde oluştuğu ve kendisini dayattığı tesbiti yapılıyor.

Serginin yapıldığı yer Altındağ Belediyesi'nin hemen arkasında yer alan Tuna Otel. Bir otelde sergi yapmak fikri oldukça yeni ve yaratıcı; Otel lobisinde, ortak mekanlarında veya odalarında enstalasyon veya sanatsal dekorasyon kullanılması yeni bir konu değil. Bunlar otel açısından estetik mekanlar oluşturma veya ünlü bir sanatçının eseri kullanılıyorsa prestij sağlama amacını güdüyor olabilirken, sanatçı açısından da otelin popülaritesinden yararlanmak olabiliyor;



ancak, bu kez Tuna Otel'deki sergi farklı saiklere sahip. Sergi sırasında bazı otel odalarında halen müşteriler kalmaya devam ediyor.

Sergide hem eseri sergilenen, hem atelyenin hocası aynı zamanda serginin küratörü durumundaki İsa Özdemir sergiyle ilgili şunları söylüyor: "Postmodern bir sürecin içindeyiz. Farklılıkların yok olduğu, bilinçsiz bir çağ yaşıyoruz. İnsanlar birbirlerine benzemeye çalışıyor. Galeride sergi açmak, sanat dünyasının öne sürdüğü bir yaklaşım. Biz de standartlaşmanın dışına çıkalım dedik. Kendine özgü bir kimliği olsun istedik. Tarihi bir mekanda eski bir otel seçtik." Otel sahibine sergi fikrini söylediklerinde, ilk başta şaşırıldığını sonrasında

kabul ettiğini anlatıyor.

Özdemir, "Otel kalıcı yapılar. Her otelin, bir kimliği, kokusu ve bir karakteri var. Orada kalan insanların da kendi içinde ayrı ayrı karakterleri var. Kalıcı bir kimlik içinden başka kimlikler gelip geçiyor. Bu sergiyi burada yapmamızdaki en büyük nedenlerden birisi de bu." diyor.

Otel eski kentte yer alıyor; daha yukarıdaki Erimtan Müzesi'nin dışında, hemen yakın çevresinde başkaca galeri ve sergi mekanı yok. Otel sahibi Murat Bey sıkılgan, konuşmayı, demec vermeyi sevmeyen birisi. Otelin yalnızca sanatsal gösterinin mekanı olduğunu, bu sergiden bir fayda beklentisi olmadığını söylüyor.

Fotokolektif sanatçılarından Elif Aktamış sorularımızı yanıtladı:

Sergide 23 sanatçı var; "siz" kimsiniz, kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz? Başka birisinin de aranıza dahil olabilmesi için kriterleriniz var mı?

Bir çoğumuz AFSAD ve çevresinden geliyoruz. Burada İsa Özdemir hocamızın çevresinde toplanan bizler, kendisinin sunum yaptığı fotoğraf atölyelerinde (fotoğraf sanatının temelleri ve dünya fotoğrafını anlamak) çağdaş sanat kavramını irdeleyebildiğimiz bir ortamı bulduk.

Fotokolektif Atölye de, iki yıl önce faaliyetlerine başlamış olmasına rağmen, katılımcılarının üzerinde yarattığı etki, sinerji ve sağladığı enerjisi sayesinde kolektif bir birliktelik oluşumuna dönüşmeye başladı. Atölye ve kolektif oluşumlarımızın birleşmesi ile yepyeni bir sanat platformuna evrilmeyi hedefliyoruz. Halen sadece Fotokolektif üyeleri sergilerimize dahil oluyor, ancak hedefimiz her sene yapacağımız sergilerimize, muhtelif çevrelerden ve akımlardan etkilenen ve muhtelif sanat dallarında üretim yapan sanatçıların yer almasıdır. Aslında, sadece 23 kişi değiliz. Bu sergiyi oluşturma sürecinde, temanın belirlenmesi ve sonrasında, temayı felsefi olarak yorumlamamız, tartışmamız yaklaşık bir sene sürdü. Her hafta yaptığımız toplantılar sonunda konularımız ortaya çıktı. Fotoğraf oluşturabilme aşamasına gelen ve kafasında oluşan fikri, fotoğraflar, başka teknikler ve ifade şekilleri ile sunan 23 arkadaşımız oldu.

Bu sergi ve mekanın seçimine dair fikir nereden doğdu? Yani bir başka sergiye benzeterek mi geliştirdiniz bu fikri, yoksa özgün bir şey

olmasını arayarak mı, yoksa arkasındaki fikri yansıtmak fikre uygun mekan arayarak mı, yoksa o mahallede karşılaşmayı beklediğiniz izleyici ile buluşmayı düşünerek mi, yoksa ... başka bir şey mi?

"KİMLİK" temasını belirledikten sonra felsefi açıdan çok tartıştığımızı söylemiştim. Bize dayatılan, öğretilen normların kimliklerimizi tek tip hâle getirmesiyle ilgili derdimiz nedeniyle, sergi alanından ikramlarımıza, sunum şeklimizden sunum zamanına kadar herşeyi KİMLİK temasına uygun olacak şekilde ince ince düşündük, araştırdık, tartıştık. Bize öğretilen, "bir sergi nasıl olur" dayatmasını reddettik. Dünyada yapılan festivalleri, sanat etkinliklerini araştırdık ve birlikte oluşturduğumuz fikirlerimiz doğrultusunda bu otelde yapılmasına karar verdik.

Otel odaları, orada kalan kişinin kimliğine bürünen geçişken mekanlardır. Elbette her otel değil; örneğin beş yıldızlı bir otelde kalan müşterilerin taşıdığı kimlikler genellikle birbirine yakın ya da benzeşen kimliklerdir. Amacımız çok farklı kimliklere ev sahipliği yapmış bir mekan bulmak ve "kimlik" meselesini orada sorunsallaştırmaktı. İsa Özdemir Hocamızın bulunduğu Tuna Otel, ambiyansı ve yaşanmışlığı ile hepimizi, uygunluğuna ikna etti ve serginin burada yapılması konusunda heyecanlandırdı.

Farklı birkaç sanatçı veya dünyadaki bazı festivaller tabii ki otel odalarını sergi alanı olarak kullanmış. Ama çalıştığımız kavram doğrultusunda oluşan konularımız ve mekan ilişkisi idi asıl derdimiz. Bundan sonraki sergilerimizi, belirleyeceğimiz temamız ve o temaya uygun başka mekanlarda, aklınıza hiç gelmeyecek sunumlarla yapacağız.

Bir başka düzenleme yapacak mısınız? Eğer evet ise hangi "kavram" üzerinde kurgulayacaksınız? Aynı kadro mu? Nasıl karar vereceksiniz "kavram"sal çerçeveye, mekan seçimine?

Tabii burada duracağımızı düşünmediniz umarım! Sergiden sonra İsa Özdemir Hocamız ile yaptığımız ilk toplantıda öncelikle kendimizi eleştirdik. Biliyorsunuz eleştiri Türkçemizde doğru anlamı ile kullanılmıyor, daha çok olumsuz olarak algılanıyor. Biz kendimizi geliştirmek için doğru, yanlış veya eksik kalan yönlerimizi tartıştık. Hangi kavram üzerine olacağını aramızda kararlaştırdık ama izninizle küçük bir sır olarak kalsın şimdilik. Size garanti ederim ki belirlenen kavramla oluşacak sergimiz aylarca sürececek bir düşünsel yolculuğun sonucu olacak... Kadro değişir, azalır veya çoğalır... Amaç sanatçının kendi düşüncelerini, kendisini doğru bir dille anlatabileceği bir yol, bir arayış bulabilmesidir. Bu doğrultuda umarım hepimiz katılım sağlar ve daha ses getiren sergiler düzenleyebiliriz. Kavram-tema seçiminden sonra yaşadığımız süreçleri anlatmıştım. Mekan seçimimiz yine seçtiğimiz kavram ile ilişkili olacak belki yine otel, belki hiç aklınıza gelmeyecek bir mekan ile karşınıza çıkacağız.

Bu sergiyle Ankara'daki sanat yaşamına, sergi mahallindeki sosyal çevreye yapmak istediğiniz bir müdahale, bir dokunma, bir test ve anlama gayreti var mıydı?

Fotokolektif Atölye olarak hem kimlik yapılanması hem de bu yapılanma sürecine her türden iktidarın dayatması ve şekillendirmesi üzerinden bakmaya çalıştık projemizde. Bu sergimiz ve sonraki sergilerimizde Ankara'daki sanat yaşamına keskin bir eleştiri var ve olacak kesinlikle.

Bu sorulara bireysel olarak mı yanıt veriyorsunuz, yanıtlarınız grubunuzun ortak yanıtları mı? Ortak yanıtlara nasıl ulaşıyor sunuz?

Bireysel olarak yanıt veriyorum. Ama tüm Fotokolektif Atölye üyeleri adına konuşuyorum. Yıllar içinde atölyemizdeki oluşturduğumuz samimiyetimiz ve birlikteliğimiz ile oluşan ortak düşünce ve eleştirilerimiz burada anlattıklarım.



Ankara Üzerine Yeni Bilgiler, Yeni Yayınlar, Yeni Tartışmalar

Akın Atauz

Geçtiğimiz iki ay içinde, Ankara ile ilgili inanılmaz derecede zengin ve ilginç yeni bilgiler yayımlandı. Bu bilgiler, üç kitap, iki de dergi içinde bizlere ulaştı. Gerçi dergilerden biri doğrudan Ankara aile ilgili değil, ama bu derginin son sayfalarındaki Ankara Ansiklopedisi, inanılmaz derecede ilginç olmaya devam ediyor... İki kitap aşağıda, Çukurambar ile ilgili olan üçüncü kitap ise, biraz daha fazla ayrıntıya yer verilerek, ayrıca tanıtılacak.

Bunları sırayla anlatmadan önce belirtmeliyim ki, bu yeni bilgilerin bir kısmı, bilimsel makaleler olarak VEKAM yayını bir kitap ve bir derginin içinde yer alıyor. Diğer dergi ve kitap da Kebikeç tarafından yayımlanmış ve buradaki bilgiler, daha çok antropolojik nitelikte, anlatılar, anılar ya da belgelere dayanan öznel açıklamalar biçiminde. Yayınların hepsi de o kadar ilginç ve o kadar zenginleştirici, düşünce kışkırtıcı nitelikte ki, bunları nasıl küçük bir yazıda anlaşılabilir hale getirebileceğimi, bilemiyorum. Diğer bir deyişle, aniden çok temiz bir havayla karşılaşmış birinin sarhoşluğu gibi bir durumla karşı karşıyayım.

En iyisi, sırasıyla anlatmaya çalışmak:

Önce Sof kitabı. Sof, Ankara için önemli bir madde aslında tıpkı Ankara keçisi gibi... Kent için ender rastlanan, olağanüstü bir durum ve avantaj yaratıyor ki, bugüne kadar, bu kadar az araştırılmış olması oldukça şaşırtıcı. Gerçi, 2003 yılında Ankara Ticaret Odası tarafından yayımlanmış Erman Tamur'un Ankara Keçisi ve Ankara'da Tiftik Dokumacılığı adlı, gerçekten bir coğrafyacı titizliği ile yazılmış kitabı vardı ama yayımlanmış bütün kitaplarda/makalelerde, sof dokumacılığı önemle anlatılmakta olsa da, özgün araştırma ve makale sayısı oldukça azdı. Ankara müzelerinde de sof, kendine pek fazla yer bulabilmiş değildi. Artık bu konuda yeni bir kaynağa sahibiz.

Kitap daha önce Solfasol'da tanıtılmış olan sergiye paralel bir biçimde hazırlanmış ve aynı zamanda sergi kataloğunu da içeriyor. Kitabın tam olarak künyesi şöyle:



**Filiz Yenişehirlioğlu,
Gözde Çerçioğlu
Yüksel -yayına
hazırlayanlar-
(2018),**

**Tarihi Dokumak
Bir Kentin Gizemi
Sof,**

**Koç Üniversitesi
VEKAM,
Ankara**

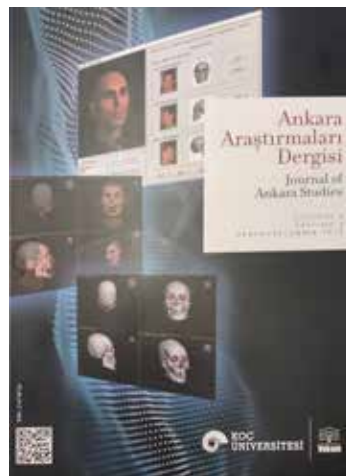
İçindeki makalelerin başlıklarını iletebiliyorum sadece.

- *Bir Sergi Hazırlanırken: Filiz Yenişehirlioğlu,*
- *Tarihi Dokumak: Bir Kentin Gizemli Sergisi Sof ve Ankara Keçisinin 600 Yıllık Serüveninin İzinde: Gözde Çerçioğlu Yüksel*
- *Anadolu'da Dokunma Devrimi Neolitik Çağdan Demir Çağına Yünün Tarihi ve Maddi Değeri: Çiğdem Maner*
- *Anadolu Yaylalarını Süsleyen Nadide Mahluk: Ankara Keçisi: Bengi Çınar Kul*
- *Ankara Keçisi Yetiştiriciliği ve Ankara Tiftik*

Sanayi Tarihine Genel Bir Bakış: Erman Tamur

- *Ankara Keçisinin Fransa ve Güney Afrika'daki Serüveni: Frederic Hitzel*
- *Koyunun Olmadığı Yerde Keçiye Abdurrahman Çelebi Derler, Ankara Eyaleti'nde Tiftik Keçisi Ekonomisinin Zaman Uzamsal Analiz Denemesi (1889-1905): Semih Çelik*
- *Rijkmeuseum Ankara Manzarası, Bir Resmin Hikayesi: Feyza Akder*
- *Ankara Sofu Boyamacılığında Kullanılan Doğal Boya Kaynakları TCF DATU*
- *Ankara Keçisi ve Tiftik Arz Zinciri: A. Halis Akder*
- *Ankara Keçisi Ülke Ziraatını Nasıl Temsil Etti? Tablo Pul ve Banknotlarda Ankara Keçisi: Feyza Akder*
- *Anki: Sadık Karamustafa*
- *Tarihi Dokumak: Bir Kentin Gizemi Sof*
- *Sözlük*
- *Sergi ve katalog kaynakçası*

Görüldüğü gibi, kitap daha çok, sofun ve tiftiğin ve dolaylı olarak da sof kumaşının ekonomik boyutu ile ilgili makaleler içeriyor, ama ne yazık ki bu ekonomik bilgiler, sergide de olduğu gibi, kentle pek fazla ilişkilendirilmiyor. Kenti en fazla anlatan, daha çok fiziki mekanlar ve toplumsal işlevler/durum üzerinden tartışan makale, Feyza Akder tarafından yazılmış olan "Rijkmeuseum Ankara Manzarası, Bir Resmin Hikayesi" başlıklı makale. Diğerlerinin başlıklarını da yukarıda görüyorsunuz.



**Ankara
Araştırmaları
Dergisi [6 (2)
Aralık 2018]**
ise, VEKAM'ın yaptığı diğer yayın.

Derginin altıncı yılının ikinci sayısı, birçok ilginç makaleyi içeriyor.

Derginin içindekilerin, yine ancak başlıklarını iletebiliyorum:

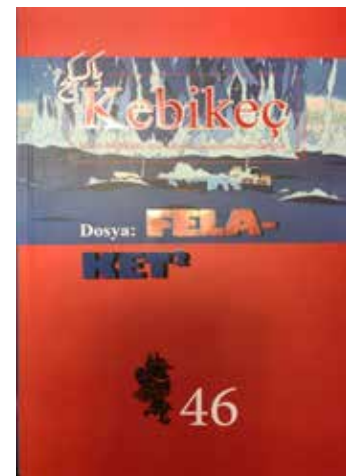
- *Juliopolis Antropolojik Araştırmaları, İlk Çalışmalar: Büyükkarakaya-Alpagut-Çubukçu ve Cavalli*
- *Ankara Metropolen Alanında Bilgi Yoğun İş Hizmetleri Faaliyetlerinin Lokasyon Tercihleri: M. T. Şahin-M. Yılmaz-Ç. Varol*
- *Nostaljiyi Yeniden Yaratmak, Ankara'nın Kale, Hamamönü ve Hamamarkası Mahallelerinde Kent Kültürü: Petek Onur*
- *Kültürel Bellek Kurumlarında Dijitalleşme, Ankara'daki 17 Kurumunu Uygulamalarının Analizi: Tolga Çakmak*

- *1920'lerde Ankara'nın Konut Mimarisi, Yeni Bir Başkent Yerleşim Bölgelerinde Konut Tipleri: D. A. Horasanlı-T. E. Altan*
- *Erken Soğuk Savaş Döneminde Türk Amerikan Yakınlaşmasının Ankara Kent Kültürüne Etkileri: Semih Gökaltay*
- *Kaybolan bir Mimari Miras, Ankara Belediye Dairesi: Emre Kolay*

Makalelerin birçoğu, kent içini mekansal olarak doğrudan ilgilendiren konularda. Bunun dışında kalan iki makaleden biri, Ankara'daki Kültürel Bellek Kurumlarında Dijitalleşme başlıklı olan Tolga Çakmak makalesi, diğeri de, Ankara'nın çevresinde yer alan ve Ankara'nın Roma dönemini anlamak bakımından önemli, ancak, bugüne kadar üzerinde fazla yayım yapılmamış olan Juliopolis kazısı ile ilgili, dört yazarlı makale.

Dergide, kent gezginleri için, ilgi çekici olabilecek iki makale var: Ankaralıların belki önünden geçerken her zaman merak ettikleri bazı binalar, apartmanlar ve konutlarla ilgili olan Deniz Avcı Horasanlı ile T. Elvan Altan makalesi. Diğeri ise "restorasyonu" yapılan Hamamönü-Hamamarkası ve Kaleiçi'nde son 10 yılda geliştirilen "nostalji" mekanlarındaki kent kültürü üzerine yazılmış, Petek Onur makalesi.

İlk makalede, hem kentin eski mahallelerinde (Ulus ve çevresi), hem de Yenişehir'deki yeni ve eski ev tipleri, yani, tek evler, apartmanlar, mevcut geleneksel evler, bağ evleri ve eski biçimde yapılmış yeni evler ele alınıyor.



Kebikeç Dergisi'nin son sayısında ise [Kebikeç İnsanbilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi, sayı 46/2018, Doğal Felaketler Dosya 2] 2017 yılından beri, Turan Tanyer'in derginin son sayfalarında yayınlamaya başladığı ve şimdikiye kadar 58 madde

başlığı yayımladığı daha önceki sayımızda duyurulan Ankara Ansiklopedisi devam ediyor (s. 443-462). Bu sayıda yer alan madde başlıklarıyla sayı, 69'a ulaşıyor:

- *Ankara Demirspor Kulübü*
- *Hale Sinema Salonu*
- *Hayati Bey Apartmanı*
- *Hikmet Şevki*
- *Maarif Vekaleti Yayınevi*
- *Mektepliler Pazarı*
- *Posta Caddesi (şiiir)*
- *Tabakhane Cinayeti*
- *Tank Edip Kitapevi*

- Tercüme Bürosu
- Yüzbaşıoğlu Apartmanı

Daha önceki tanıtım yazısındaki dörtlü sınıflamayı kullanmaya devam edecek olursak, Hikmet Şevki (aslında Tabakhane Cinayeti maddesinde açıklanıyor), "kişiler" kategorisinde, Maarif Vekaleti Yayınevi maddesi ve Tercüme Bürosu, hatta Yüzbaşıoğlu Apartmanı maddeleri (sonuncusu mekanla ilgili olmakla birlikte) aynı öykünün devamı gibi ve 1940'lı yıllarda Ankara'nın heyecan dolu bir biçimde filizlenen entelektüel havasının oluşmasıyla ilgili gelişmeleri, hatta Türkiye'nin, dünya kültürel birikimiyle tanışmasını ve sel gibi gelen bir çabayla, doğu ve batı dünyasının kültürüyle buluşmasını anlatıyor.

Hale Sineması, 1920'li yıllarda Yenişehir'de (Sihhiye) açılmış bir sinemayı tanıtıyor, ne yazık ki çok kısa sürmüş. Mektepliler Pazarı, Tarık Edip Kitapevi ve Posta Caddesi şiiri de, hem mekanlardan, hem de bu mekanların kent kültürüne ilişkin işlevleri ve katkılarından bahsediyor. Ankara Demirspor Kulübü ise, spor çabalarının 1930'lu yıllardan itibaren örgütlenmesi bakımından, ilginç bilgiler sunuyor; sonuç olarak işçilerin ve devlet memurlarının sporcusu olduğu bir kulüp.

Turan Tanyer, daha önceki sayılarda olduğu gibi, bu maddelerle de, bambaşka ve sivil bir Ankara resminin, gözümüzün önünde parça parça tamamlanması beklenen, eksikleri yerine yerleştirdiğimiz bir bilmeceyi çözmüşçesine, heyecan duymamızı sağlıyor.

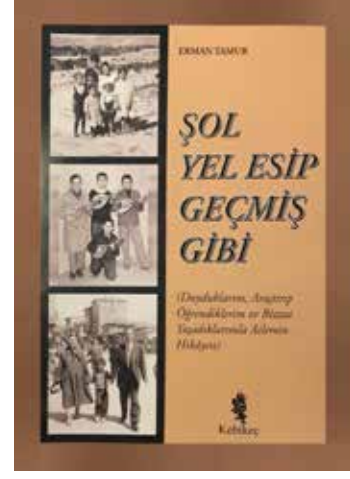
Erman Tamur'un son kitabı gerçekte bir aile hikayesi. Zaten kitabın alt başlığı da, bunu söylüyor: Duyduklarım, Araştırıp Öğrendiklerim ve



Gazi Terbiye Enstitüsü'nde İzcilik Semineri - 1952 / Erman Tamur (2018), Şol Yel Esip Geçmiş Gibi, Kebikeç Yayınları, Ankara

Bizzat Yaşadıklarım Ailemin Hikayesi.

Erman Tamur'u daha önceden, Ankara üzerine yazdığı iki kitaptan (Ankara Keçisi ve Ankara Tiftik Dokumacılığı/2003 ve Suda Suretimiz Çıkıyor Ankara Dereleri Üzerine Tarihi ve Güncel Bilgiler/2012) ve Ankara ile ilgili çeşitli yazılarından ve makalelerden tanıyoruz.



Kitap gerçekten bir aile öyküsü. Hiçbir edebiyat türüne yaklaşma çabası gösterilmeden, olduğu gibi ve sadece bir dille anlatılmış bir öykü bu. Ailenin öyküsü olduğu için, kitap, "Oltu'dan Çıktık Yola", "Koçhisarlı Müstakimzadeler" ve Öğretmen Ailesinin Köy-Kasaba Dolaşması"

bölmeleriyle başlıyor. Sonra aile, Ankara'ya geliyor.

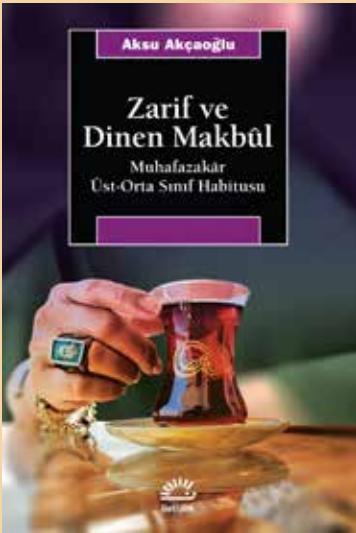
Bu öyküyü ilginç yapan, 1950'li yıllarda Ankara'ya tayini yapılan bir öğretmenin, yani orta sınıftan bir aydın ailesinin, o yıllarda, kent çeperlerinde, kent büyük bir olasılıkla bütün halkının ortalama gelir (ya da yoksulluk) düzeyinde, gecekondulu olmaksızın, ama okul nedeniyle gecekonduyla ilişkilenen bir ailenin, gündelik yaşamından sahneler içermesi. 1950'li yıllardaki kenar semtler Cebeci-Demirlibahçe, gecekondulu mahalleleri Yenidoğan, Aktaş ve oradaki okullar, eğitimin gecekondulu çocuklar için nasıl bir dünya oluşturduğu ve onları nasıl geliştirdiği, daha sonra Maltepe'deki dayı evi...

Ankara'nın 1950'li yıllardaki evleri, sokakları, çocukların oyun yerleri-bahçeler, ilkokullar ve bisiklet üzerine eskizler... Ayrıca ev içinden ve yaşamın, hayatta kalma-kente tutunma mücadelesinin, adım adım geliştirilerek sürdürülmesinin, samimi bir öyküsü...

Zarif ve Dinen Makbûl

Muhafazakar Üst-Orta Sınıf Habitusu

Aksu Akçaoğlu



Üçüncü kitap ise İletişim Yayınları'ndan yeni çıkan, Zarif ve Dinen Makbul başlığını taşıyan, Aksu Akçaoğlu tarafından yazılmış olan kitap. Kitabın alt başlığı, Muhafazakar Üst-Orta Sınıf Habitusu.

Yazarın Çukurambar'da yaptığı alan çalışmasına dayanan doktora tezinden yararlanılarak kitaplaştırılmış. Çukurambar'ın geçirdiği değişimi, fiziksel ve mekansal olarak belki hepimiz gördük ve bu inanılmaz serüveni şaşırarak izledik. Ancak asıl soru, "nasıl oldu da Çukurambar böyle bir gelişme gösterdi?" ve daha önemli olan soru: "Çukurambar nasıl bir yer ve buradaki yaşamın, kent büyük bölümündeki gündelik yaşamın ve insan ilişkilerinin niteliği nedir?" Yanıtlanması asıl zor olan soru, kent gelişimindeki yeni sınıflar, yeni kültürel tutum ve ilişkiler ve kısaca bu "habitus" hakkında bilmek isteyebileceğimiz birçok toplumsal ve antropolojik gerçeklikle ilgili...

Akçaoğlu'nun kitabının ilginç yanı da, bu soruları yanıtlıyor olması. Ankara'da ve Türkiye'nin diğer kentlerinde, 1980'lerden sonra uygulanan "neoliberal" iktisat politikaların, Anadolu'nun kentlerine yansımaları ortaya çıkan yeni durumu, bugüne kadar gözlemleyebildiğimiz mekansal özellikleri, Çukurambar üzerinden anlatması. Mekanı kuran ve onun arkasında bulunan toplumsal olgunun anlaşılması ve açıklanması bakımından ilginç olan bilgileri, düşünceleri ve savları içeriyor olması.

Kitabın, Giriş'ten sonraki ana bölümlerinin başlıkları şöyle:

- *Fikirlerden Eğilimlere: Muhafazakar Faillerin Muhafazakarlığı*
- *Siyasi Mücadeleler ve Sembolik Kutuplaşma: Bedensel Muhafazakarlığın Kaynakları, Muhafazakarlığın Etnografisi*
- *Çukurambar'ın Toplumsal Üretimi ve Dönüşümü*
- *Muhafazakar Orta Sınıf Beğenisi: Zarif ve Dinen Makbul*
- *İnşa Edilmiş Muhafazakarlık: Benlik ve Toplumsal Dünya Hakkında Muhafazakar Görüşler*
- *Sembolik Kutuplaşmanın Geleceği*

Akçaoğlu, Zarif ve Dinen Makbul adlı kitabında, yeni gelişen muhafazakar orta ve orta üst sınıfları tanıtıyor. Gerçekte bu sınıfın, Çukurambar'ı nasıl yaptığı ve sahip olduğu özellikleri ona nasıl kazandırdığı ve bu sınıfın, ekonomisiyle, toplumsal bağlarıyla ve ilişkileriyle, kültürüyle ve kültürel-entelektüel beslenme kaynaklarıyla, sembollerıyla, mekanıyla ve fiziksel özellikleriyle,

mekanı nasıl kurduğunu ve yaşattığını anlatıyor; ama anlatılan sadece Çukurambar değil. Kitap, Anadolu'daki kentlerin ve Ankara'daki/İstanbul'daki yeni gelişen pek çok mahallenin anlaşılabilmesi bakımından, pek çok ilginç tartışmayı gözler önüne seriyor.

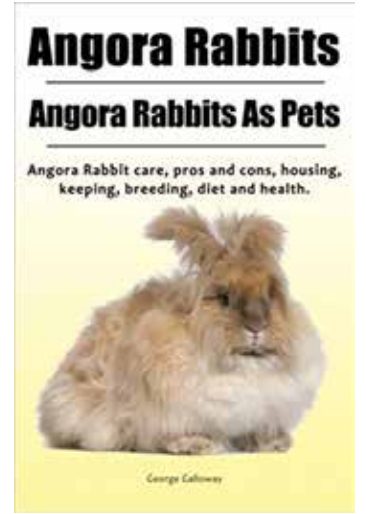
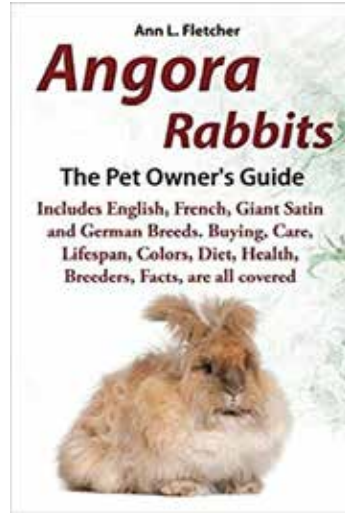
Geliştirilen tezler ve görüşler, 2013 yılında Çukurambar'da yapılmış olan bir saha araştırmasına dayanıyor. Kitabın amacı, kenti ve kent gelişimini anlatmak değil. Kitap, kentteki yeni bir toplumsal olguyu ve onun kendine özgü yaşam biçimini ve mekanlarını, "muhafazakar habitus"un nasıl inşa edildiğini ve nasıl gelişme göstererek değiştiğini ve bu değişimin anlamını tartışıyor. Bugün bütün kentlerde gördüğümüz, mimari-kentsel mekanların ve "sembolik ürünler" piyasasının nasıl gelişip evrildiği ve bu dünyanın nasıl temsil edildiği ve sosyalleştiği üzerine yapılan tartışmalar, neoliberalizm sonrası Türkiye kentlerindeki gelişmeleri anlamlandırabilmek bakımından, çok ilginç görünüyor.

Gerçi araştırmanın yapıldığı ve Gezi direnişinin gerçekleştiği 2013 yılının üzerinden epey fazla zaman geçti ve muhafazakar iktidar bakımından, son derece önemli ve radikal denilebilecek değişimler/gelişmeler söz konusu oldu. Büyük bir olasılıkla Çukurambar'ın, 2013'te sahip olduğu özelliklerin bir kısmı, değişmiş olabilir. Ancak hem 2013'e kadar olan dönemi anlamak, hem de, daha sonraki gelişmelerin kente olası etkilerini tartışabilmek bakımından, Akçaoğlu'nun anlattıkları, Ankara'nın ve Türkiye'nin diğer kentlerinin içinde bulunduğu aşamayı kavrayabilmek bakımından, doğurgan bir zemin oluşturuyor.



Keçiler gibi, Tavşanları da Kaçırılmışız Ankara Tavşanı / Angora Rabbit

Önder Şenyapılı



Keçisinden söz ettik¹, ama kedisi var, tavşanı var². Üçü de uzun tüylü. Üçü de Ankara adını yineletiyor dünyada. Angora goat, Angora cat, Angora rabbit. Ne var ki, üçünün de “ahı gitmiş, vahı kalmış”. Keçinin tiftiğini, tavşanın yününü artık başkaları üretip sebepleniyor. Yanlış dedim: Sebeplenmek, dolaylı olarak yarar sağlamayı anlatır. Oysa yeni üreticiler dolaylı olarak filan değil, bilinçli olarak yarar sağlıyorlar. İngiltere 1 numaralı tiftik üreticisi, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) 1 numaralı tavşan yünü üreticisi. Dünyada yılda 8-12 bin ton arasında üretilen Angora tavşanı yününün yüzde 90'ını ÇHC karşılıyor.

Keçileri kaçırdığımız gibi, tavşanların kaçırılmasına da engel olamadık. 18. yüzyılın ilk çeyreğinin sonlarında Ankara tavşanı Fransa'ya götürülmüş. Aynı yüzyılın ortalarında Fransız karaliyet ailesinin gözde evcil hayvanlarından biri olup çıkmış. Yüzyılın (18.) sonuna gelindiğinde Avrupa'ya yayılmış. ABD'yi onurlandırması için ise 20. yüzyılı beklenmiş.

Günümüzde Ankara'nın adını taşıyan tavşandan Ankara'da sadece 800 adet bulunduğu öne sürülüyor.

Angora rabbits/Ankara tavşanı hakkında yayımlanan kitaplar, “tavşanı alanın, Üsküdar'ı çoktaaan geçtiğini” sergiliyor. Türkiye'de Ankara tavşanı hakkında yazılmış kitap yok gibi. İnternette birkaç makaleye rastladım. Oysa, bu sayfada yer alan kitaplar Ankara tavşanının özellikleri, türleri, nasıl yetiştirileceği, nasıl besleneceği, satın alınması, ederi, nasıl bakılacağı,

vb. hakkında ayrıntılı bilgiler içeriyor.

Kitaplardan biri “Ankara tavşanının hangi türü size uygundur” sorusunu yanıtlamaya çalışıyor. Ann L. Fletcher imzalı kitap özellikle İngiliz, Fransız, Dev Atlas ve Alman Angora tavşanları hakkında bilgilendiriyor. Bir diğer kitap, arka bahçede yetiştirilen Angora tavşanı elyafının satılması konusunu aydınlatıyor.

Fletcher'in kitabının kapağında anılan Ankara tavşanı türleri o kadarla da sınırlı değil. Kısaca ARBA diye anılan (American Rabbit Breeders Association) Amerikan Tavşan Yetiştiricileri Birliği Ankara tavşanının 12 bağımsız türü olduğunu belirlemiştir.

Türler gene “Angora” yani “Ankara” nitesiyle birlikte anılıyor: English (İngiliz) Angora, French (Fransız) Angora, Giant (Dev) Angora, Satin (Atlas) Angora, German (Alman) Angora, Chinese (Çinli) Angora, Finnish (Finli) Angora, Japanese (Japon) Angora, Korean (Koreli) Angora, Russian (Rusyalı) Angora, St. Lucien (Kanada/Kebecli) Angora, Swiss (İsviçreli) Angora.

Ankara tavşanının kırpılan tüyleri işlenince Ankara tavşanı yünü eldelenebiliyor ki, anti-alerjik, yüksek ısı tutan, elektromanyetik ve ses dalgalarını iyi geçirmeyen özellikleri dolayısıyla tıpta ve uzay sanayiinde diğer yünlere yeğleniyor.

Ankara tavşanının encamını araştırırken, kimi girişimcilerin yeniden çiftlikler kurduklarını okudum. Örneğin, bir gazete haberinde, 2011 yılında Antalyalı bir üstlenicinin Fransa'dan 20 dişi 4 erkek Ankara tavşanı getirerek çoğaltmaya çalıştığını okudum. 6 ay sonra 24 tavşan 290

tavşan olmuş. Girişimcinin dediğine göre, Angora tavşanının tüyü, niteliğine göre tonu 50-100 bin dolar arasında alıcı buluyormuş. Bir tavşandan yılda 800-1000 gram tüy alınabiliyormuş.

O sıralar çok yüksek kazanç sağlayan bir iş olarak görülmüş ve başka girişimciler de alana el atmış. Anlaşılan işler hiç de umulduğu gibi gelişmemiş. İnternette bir yakınmaya rastladım.

“Tavşan başına 800-1000 gram nerde, 400 gram bile almak zor” diye başlıyor, her bir tavşanla tek tek ilgilenmek gerektiğinden, pislüğünden kimse söz etmedi diye sürüyordu. Son yıllarda Ankara tavşanı çiftlikleri kurma yönelimi yok ki, bu konuda haber de yok.

Keçilerden sonra tavşanlar da artık başka diyarlarda yaşıyor, ama Angora, yani Ankara adını yaşatmayı sürdürüyor.

Bu arada, Sadri Ertem'in 1929 yılında Vakit gazetesinde tefrika edildikten sonra 1930 yılında kitaplaşan “Çıkrıklar Durunca” adlı romanı, SOFASOL'un 78. Sayısındaki Ankara keçisi yazımından sonra yeniden yayımlandı. Ankara keçisinin neden ve nasıl yitirildiğini çok iyi anlatan, iyi yazılmış bir roman. Kor yayınlarından çıkan kitabı okumanızı öneririm.

¹ Bkz.: SOLFASOL, sayı:78, Nisan-Mayıs 2018

² Anılan yazıda dibe not düşmüştüm: “Öteki simgeleri: kedi, tavşan, armut ve de Ankara tavası”



Soldan sağa: İngiliz, Koreli, Atlas, Japon ve Fransız Angora tavşanı



ANKARALI MAYMUN BÜYÜĞÜMÜZ ANKARAPITHECUS METEAI

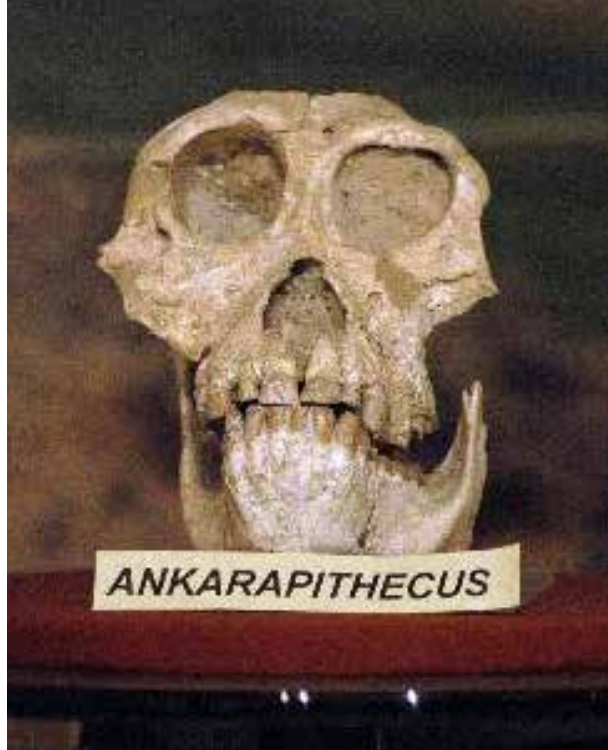
Deniz Nazlım

John Sibbick

Bilim insanları bir mağara içinde ya da kemikleri koruyan uygun bir kayaç yapısında, yeni bir cins ve türe ait fosil kalıntılarını bulduklarında, isimlendirme için genelde buldukları bölgenin adını kullanırlar. Popüler bilimin sayfalarında sıklıkla karşılaştığımız Homo neanderthalensis'in fosillerinin bulunduğu Almanya'nın Neander Vadisi'nden adını alması ya da Endonezya'nın Flores adalarında yaşayan, hobbitler olarak tanıdığımız, 13 bin yıl önce soyları tükenen Homo floresiensis gibi.

Ankarapithecus meteai de isminden anlaşılacağı üzere Ankara'da bulundu. Kazan'ın Sinap bölgesinde ilk olarak 1957'de fosillerine ulaşılan tür, sonraları Ankara Maymunu olarak anılmaya başlandı. O dönem Ankarapithecus meteai'nin sadece alt yüzü ve çenesi bulunmuştu, muhtemelen erkek bireye aitti. 90'lı yıllara kadar bilim dünyası bu zamana kadar miyosenin son döneminde insansı kuyuksuz maymunlara dair yeteri kadar bilgiye sahip değildi. 1996'da yine aynı bölgede, Ankarapithecus meteai'ye ait daha eksiksiz kafatası fosil kalıntılarına ulaşıldı. Bu fosiller bu kez kadını işaret ediyordu. Bulanana fosiller ve yer biliminin de katkısıyla yapılan tahminlerde, yaklaşık 30 kilosu olan Ankarapithecus meteai, Ankara'nın ormanlarında, kuyuksuz vücuduyla dilediği gibi yaşıyordu, diyetine sadece meyveyi almıştı, yani bizim için iyi bir vegandı (!) Yüzü şempanzeyi, gorili ve orangutanı andıran bir morfolojiye sahipti. Bu üçleme onu kendinden önce bulunan türler arasında benzersiz yaptı. Kimileri onu insan evriminde önemli bir yeri olan, orangutanların atası Pakistanlı sivapithecus ile benzeştirdi ama o yeni bir türdü, bundan milyonlarca yıl önce soyu tükenen, bizim Ankaralı maymun büyüğümüzüzdü.

Ankarapithecus'un fosilleri 9,7 milyon yıl öncesine tarihlendirildi. İnsanın doğaya müdahalesi henüz başlamadan yaşadığımız holosenden çok daha önce, geç miyosen çağından bahsediyoruz. Anadolu'nun Afrika ile kara bağlantısının bulunduğu ve kuraklığın giderek artmasının



İnsan biraz su, biraz bitki, biraz da havadır. İnsan, milyarlarca yıllık evrenin yoğunlaşmış halidir ve yaşama dair sorumluluğu buradadır.

yaşama yön verdiği bu zaman diliminde, Ankarapithecus'un hikayesi başlamış ve sürmüş olabilir. Afrika ile Avrasya arasındaki karşılıklı insansı büyük karar maymunlarının göçüne Ankarapithecus meteai de katılmış ve kentimizi uğrak yeri yapmış ya da burada benzersiz evrim yoluna girmiş de olabilir. En nihayetinde biliyoruz ki maymun büyüğümüz buraların ev sahibiydi; şimdilerde meyve veren ağaçların yerini devasa betonların aldığı, ormanlarının ve nehirlerinin kurutulduğu, gökyüzün görünmez kılındığı, griyle özdeş Ankara'nın.

Bizler, homo cinsinin yaşayan tek türü sapiensler, ironik namıyla "vicdanlı insan", Ankarapithecus meteai ile tabi ki hiç karşılaşmadık. Bundan 7 milyon önce, iki ayak üzerinde yürümeye başlayan öncüllerimiz ya da insan-şempanze ayrışmasından

önce ortak atamız olan primat da karşılaşmamıştı. Onlar Afrika'da, muhtemelen su kenarında bir yerdedi. Paleontologların çoğu fosillere Afrika'nın jeolojik yapısı nedeniyle ulaşamayacağımızı düşünüyorlar. Ortak ata bilinmese de bundan 200 bin yıl önce Afrika'nı doğusunda "cennet bahçelerinde" ortaya çıktığımızı, 50-60 bin yıl önce ise bir ya da birden çok kez Afrika'dan çıkış yaptığımızı ve dünyanın her yerine yayıldığımızı biliyoruz. Ankarapithecus meteai gibi bizim de göç yollarımız üzerinde Anadolu bulunuyordu. Buralarda yüzbinlerce yıl avlandık, alet yapıp kültür oluşturduk, toplumsallaştık, bilgi biriktirdik, tarihe müdahale ettik, tarıma geçtik; iktidarlar ve devletler kuruldu, karşı koyuldu. Yaşanan bunca "ilerlemeye" rağmen, ondan milyonlarca yıl sonra konuk olduğumuz ormanlarında, maymun büyüğümüzün mekânında ne iyi bir misafir ne de ev sahibi olabildik.

Ankarapithecus meteai ile ilgili haber ve yazılarda "Ankara'nın neyi meşhur dersiniz, maymunu" gibi cümleler okuyabilirsiniz. Bu tarz söylemler son derece insanmerkezli düşüncenin ürünüdür. O bizim meşhurluğumuz, bir kenti tanıtan araç ya da pazarlanacak bir nesne değildir, o kendi zamanının öznesidir. İnsan evrimi bize, hayvanlar âleminin bir üyesi olduğumuzu anlatır, onlarla eşit temelde bir yaşam sürmemiz gerektiğinden bahseder. Bizden öncekilerin bize bıraktığı ekolojik mirası gelecek kuşaklara ya da yeni türlere en korunaklı şekilde bırakmamız gerektiğini, yaşamın böyle sürdürülebileceğini anlatmaya çalışır. Bilim dünyasına yaptığı katkının dışında Ankarapithecus'un işaret ettiği şey de insanmerkezliyetçiliğinin dışına çıkmamız gerektiğidir. Keza, günümüzde bu da yeterli değildir. Sadece insan ve hayvan denkleminin sıkışmaya gerek yoktur; insan biraz su, biraz bitki, biraz da havadır... İnsan, milyarlarca yıllık evrenin yoğunlaşmış halidir ve yaşama dair sorumluluğu buradadır.

NOT: Ankarapithecus meteai fosillerini görmek için Anadolu Medeniyetler Müzesi alt katını ziyaret edebilirsiniz.



AJANDA:

Pınar Özdemir

Ocak ayında Ankara konserleri en çok siyasi yönüyle konuşuldu. Protokolün ağırlıklı olduğu yerlerde siyaset sanatın önüne geçiyor çoğu zaman. Ama ajandanın sayfalarına konserlerin sanatsal yönü not edilecek elbette.

CSO'nun yeni yıldaki ilk konseri 11 Ocak akşamı gerçekleşti. Yeni yıl konserinden sonra daha ağır bir program seçilmişti. Konser Ulvi Cemal Erkin'in son eseri olan ve 1967 yılında TRT'nin siparişi üzerine bestelenen "Senfonik Bölüm" ile başladı. Erkin'in 1969 yılında bestelediği eserin ilk seslendirilişi 8 Ekim 1976 tarihinde CSO tarafından yapılmış. Birbirine bağlanan iki bölümden oluşan bu eseri CSO yaylıların yerinde ve uyumlu tonlamaları içerisinde tamamladı. Arp sololarının da bulunduğu eserde CSO'nun arp grup şefi Çağatay Akyol'a adaşı Çağatay Elitok da destek verdi. Konserin ilk bölümünün ikinci eseri Ahmet Adnan Saygun'un "İnsan Üzerine Deyişler"i oldu. Saygun'un son bestelerinden biri olan, şan ve orkestra için yazılmış bu eseri CSO ile birlikte mezzo soprano Ferda Yetişer seslendirdi. Kimi sözlerin tam anlaşılmasına ve orkestra Yetişer'in sesini zaman zaman bastırmasına rağmen başarılı bir seslendirme gerçekleştirildi. Konserin ikinci bölümünde ise hüznün tonu ağır basan eserlere yer verilmişti. İlk eser Gustav Mahler'in "Ölü Çocuk Şarkıları" idi. Mahler'in 1901-1904 yılları arasında bestelediği eserin

hikâyesi oldukça hazin. Alman şair Friedrich Rückert, iki küçük çocuğunu salgın hastalık nedeniyle kaybettikten sonra onların ardından bir dizi şiir yazmış. Rückert hayattayken bu şiirlerin yayınlanmasını istememiş ancak ölümünden sonra Gustav Mahler bu şiirlerden beşini bestelemiştir. "Ölü Çocuk Şarkıları" nı çalışmalarını halen İstanbul Devlet Opera Balesi'nde solist sanatçı olarak sürdüren Caner Akgün'den dinledik. CSO'nun özellikle yaylılarda yakaladığı uyum çok iyiydi. Caner Akgün dizelerin yoğun duygusunu hem sesine ve yorumuna, hem de mimiklerine çok başarılı biçimde yansıtarak eserin bütün etkisini izleyiciye geçirdi. Bu duygulu eseri Cemi'i Can Deliorman yönetimindeki orkestra da çok iyi seslendirdi. Eserler arasında tematik uyumun da gözetildiği akşamın son eseri, Sergey Rachmaninov'un İsviçreli ressam Arnold Böcklin'in "Ölümler Adası" resminden yola çıkarak bestelediği 1907 tarihli "Ölümler Adası" bestesiydi. Eser şef Cemi'i Can Deliorman yönetiminde tüm tematik nüanslar ortaya çıkacak şekilde, başarıyla seslendirildi. Sezonun bugüne kadarki en iyi konserlerinden birini dinlemenin mutluluğuyla ayrıldık salondan.

12 Ocak akşamı CerModern'in konser salonu İsraili besteci, perküsyon ve ud sanatçısı Yinon Muallem'i ve beşlisini ağırladı. Muallem'e piyanoda Orel Oshrat, vokalde Sivan Oshrat, vurmalarında Maayan Doari ile kontrbasta Meni Welt eşlik etti ve grup son çalışmaları olan "Back Home" projesinden Desert Song, Hicaz Sırto, Antalya gibi besteleri seslendirdi. Konserde özellikle piyano, ud ve vurmaları güzel bir uyum içinde tınladı. Grubun genç başçısı Maayan Doari sololarda harika bir performans sergiledi. Yinon Muallem'in bis parçası olarak Diyarbakır türküsü "Fincanın Etrafı Yeşil"i seçmesi ve grubun içtenlikli yorumu dinleyiciden tam not aldı.

18 Ocak akşamı Fazıl Say Truva Sonatı ve İzmir Süiti bestelerinin prömiyeri için Ankara'daydı. Congressium'da gerçekleşen konser Fazıl Say'ın sevilen eseri Kara Toprak ile açıldı. Programın ikinci parçası Say'ın, Çanakkale Belediyesi'nin Truva Yılı kapsamında sipariş ettiği ve ilk seslendirilişi Ağustos ayında Çanakkale'de gerçekleştirilen 10 bölümlük "Truva Sonatı" idi. "Ozan Anlatıyor, Homeros", "Ege Rüzgârları", "Troya Kahramanları", "Sparta", "Helen, Aşk", "Troya", "Aşil", "Savaş", "Truva Atı" ve "Sonsöz" başlıklı bölümlerden oluşuyordu. Sunucu ve yazar Yekta Kopan da Fazıl Say ile eser üzerine bir mini söyleşi gerçekleştirdi. Söyleşide Yekta Kopan'ın sorusu üzerine "Truva mı, Troya mı?" çelişkisi de konuşuldu. Fazıl Say bu mitolojik destanı simgeleyen Truva atı nedeniyle eserin adını Truva Sonatı olarak belirlediğini açıkladı. Doğrusu benim de anlayamadığım konulardan biriydi Çanakkale'de geçen bu destanın Troya olarak anılmaya başlanması. Başrolünü Brad Pitt'in oynadığı 2004 yapımı Troya filminin bunda payı olsa gerek diye düşünüyorum. Eseri çalmaya başlamadan önce Fazıl Say, eserin ana temaları olan ve eserin içinde pek çok defa duyulan Helen'in yumuşak aşk ve tedirginlik temasını, Agamemnon'un biraz daha karanlık üslupla resmedilen tınıları ve karakterlerin kaçamadığı kaderi belirten notaları çalarak açıkladı. Fiziksel güç de gerektiren sonat temalar bakımından zengin ve güçlüydü. Özellikle zalim, ölümcül, çevik ve güçlü Aşil'i anlatan bölümde Aşil'in öfkelerini hissetmek mümkündü. "Truva Atı" bölümünde atın yürütülüp kapıdan içeri sokuluşunu notalardan ayırt edebildik. Sonatta Fazıl Say Truva savaşının olaylarını, mitolojik kahramanlarını, savaş ve aşk, güç ve cesaret gibi çatışmaları müzikle başarılı bir biçimde anlattı. Özellikle Homeros, Ege Rüzgârları, Aşil ve Truva Atı bölümleri etkileyiciydi. Perdeye yansıtılan ekranda Mustafa Toygun Özdemir'in

Müzik köşesi:



PERSONA - Ercüment Orkut:

Ercüment Orkut, piyanoda Tamer Temel ve Cem Aksel'e eşlik ettiği TÖZ albümünden sonra kendi bestelerinden oluşan Persona albümüyle karşımızda. Sanatçı, ülkemizde İstanbul Caz Festivali ve Akbank Caz Festivali'nin de içinde olduğu çeşitli festivallerde çalmış, ülkemizin ve dünyanın önde gelen müzisyenleri ile sahne almış. İlk solo albümü 'Low Profile' Kalan Müzik etiketini taşıyor ve 2015 yılında yayımlanmış. Persona albümünde besteciye kontrbasta İstanbul'da yaşayan Amerikalı başçı Matt Hall ve davulda usta sanatçı Volkan Öktem eşlik ediyor. Albümde Orkut'un The Poet, Chaos, Enthusiasm, Relic, Cornered, BMX, Diş Perisi ve Amigdala adlı besteleri yer alıyor. Lin Records tarafından yayınlanan albüm 2018 yılında kaydedilmiş. Albümdeki besteler piyanonun etrafında şekilleniyor. Albümün dili klasik caza daha yakın ve parçalar Kuzey cazı ekolünden izler taşıyor. Piyano, vurmaları ve bas dengeli, dingin bir uyum içinde. Ercüment Orkut'un Jung'un persona arketipinden yararlandığını dile getirdiği alt yapısı sağlam bestelerin naif bir tarzı var. Son zamanların en başarılı caz albümlerinden birine imza atmış Ercüment Orkut.



For Gyumri - Tigran Hamasyan:

For Gyumri Tigran Hamasyan'ın 2017 yılında çıkardığı "An Ancient Observer" albümünden sonra onuncu solo albümü. Gyumri, (Gümrü) bestecinin Ermenistan'da doğduğu şehrin adı. Tigran Hamasyan bu albümünde doğup büyüdüğü ve piyano çalmaya başladığı şehre selam göndermiş. Hamasyan'ın ataları Kars'tan Gümrü'ye göçmüş. Ailesi ise Hamasyan'ın ilk gençlik yaşlarında California'ya yerleşmiş. Hamasyan daha sonra Ermenistan'a dönmüş. Kars, Hamasyan'ın 2015'te yayımlanan Mockroot albümünde iki bestede vardı. "Gümrü için" yaptığı albüm; Aragatz, Ray of Light, The American, Self Portrait 1 ve Revolving - Prayer adlarında beş parçadan oluşuyor. Bu albümde Hamasyan "bir antik gözlemci" olarak doğduğu ve yaşadığı coğrafyaların izinden gidiyor. Piyanosuna sesiyle de eşlik ediyor zaman zaman. Albümde The Poet, An Ancient Observer gibi bestelerini çağrıştıran temalar var. Bu anlamda albüm, önceki albümleriyle yapısal ve tematik bir bütünlük oluşturuyor. For Gyumri sağlam tonalitesi, derinden gelen vurguları ve Hamasyan'ın kökleri geçmişe dayanan yeni besteleriyle tekrar tekrar dinlenesi bir albüm olmuş.

Sergiler:

Eren Eyüboğlu: Yaşamı ve İşleri,
5 Ekim 2018 – 10 Mart 2019, CerModern

Hasan Kırdı, Resim Sergisi,
27 Şubat - 23 Mart 2019, Sevgi Sanat Galerisi



İdealist Mektep, Üretken Atölye,
1932'den 1973'e Gazi Resim-İş Sergisi,
4 Mart – 10 Nisan 2019, Çankaya Belediyesi
Çağdaş Sanatlar Merkezi

Peruze Hamurcu, Resim Sergisi,
8 - 27 Mart 2019, Galeri Soyut



çizimleriyle eser görsellik de kazandı ve seyirci açısından bölümleri takip etmeye yardımcı oldu.

İzmir Süiti eserinde ise Fazıl Say İzmir'in Dağları marşını temel almış. Eser "Körfez Dalgaları", "Brahms İzmir'de", "Kordon'da Sessiz Sabah", "Chopin İzmir'de", "Urla Şiiri", "Rachmaninov İzmir'de" ve "Final Caz – Zeybek" başlıklarını taşıyan yedi bölümden oluşuyordu. Fazıl Say, süiti bestelerken "İzmir Marşı'nı bu üç besteci nasıl yorumlardı?" sorusunun cevabını aramış, üç bestecinin gözünden, onların üslubunca İzmir'i anlatmış. Sanatçı konseri kızı doğduğu zaman bestelediği Kumru baladını biste seslendirerek noktalandı.

25 Ocak'ta Antonio Pirelli yönetimindeki CSO konserinde barok eserlere ağırlık verilmişti. Programın ilk eseri olarak seslendirilen Vivaldi'nin re minör gitar konçertosunda oda orkestrası düzeninde sahne alan yaylılara gitarda Ayşegül Koca, lavtada Cem Çeliksirt ve klavsende Burak Basmacıoğlu eşlik etti. Alkışlar üzerine Ayşegül Koca bis olarak Avusturyalı besteci Johann Kaspar Mertz'in "An Malvina" adlı eserini, geçtiğimiz günlerde bir trafik kazasında yitirdiklerini belirttiği ve genç yaşta ölümüyle gitar dünyasını yasa boğan arkadaşısı Sabrina Vlaskaliç anısına seslendirdi. İlk bölümün ikinci eseri olan Bach'ın Brandenburg Konçertosu'nda solist olarak flütte usta sanatçı Günay Yetiz, kemanda Özgür Baskın ve klavsende Burak Basmacıoğlu orkestraya eşlik etti. Sanatçılar eserin virtüöziteye yer veren ve zaman zaman klavsenli bir trioya dönüşen bölümlerini başarıyla seslendirdiler. Konserin ikinci bölümünde Ottorino Respighi'nin "Antik Dans ve Aryalar Süiti" ile Edvard Grieg'nin Holdberg Süiti orkestranın yaylı grupları tarafından başarıyla seslendirildi. Orkestra, esasında lavta ve barok gitar için yazılmış "Antik

Dans ve Aryalar Süiti'nin melankolik havasını çok iyi yansıttı. Bir geçiş dönemi eseri olan Holdberg Süiti'nde ise İbrahim Aydoğdu şefliğindeki viyolonsel grubu ile Artemis Sis Balkız şefliğindeki viyola grubu çok başarılı ve etkileyici bir yorum ortaya koydular. Bu başarılı icra karşılığında şef Antonio Pirelli de grup şeflerini sahnenin önüne çıkarıp alkışlattı. Yeni yılın bir diğer iyi konserini dinlemiş olduk böylece.

Bilkent Senfoni Orkestrası ise, verdiği dönem arasının ardından orkestra konserleri ve Bilkent Müzik Günleri etkinlikleri ile devam ediyor. Bilkent Müzik Günleri kapsamında 20 Şubat'ta "19. yüzyıldan 20. yüzyıla Yolculuk" temalı konser var. Konserde Bosphorus Trio ve Agora Piyanolu Dörtlü tarafından Dvorak, Turina, Mahler ve Schinittke'nin eserleri seslendirilecek. 27 Şubat akşamı ise Bilkent Gençlik Senfoni Orkestrası, şef Rustam Rahmedov yönetiminde sahne alacak. 13 Mart'ta Trio Dada ve Jerfi Aji, Çağdaş Özkan, Alican Öztan üçlüsünden Peterson, Schmitt, Stravinsky eserleri dinlenecek. 20 Mart'ta Duo Balkan ve Olten Quartet Gershwin, Antheil, Kapustin, Shostakovich ve Erkin'den seçme eserler seslendirecekler.

25 Şubat akşamı Gürer Aykal yönetimindeki Bilkent Senfoni Orkestrası konserinde yetenekli ve çok başarılı genç solistler Elvin Hoxha Ganiyev (keman) ile Emre Yavuz'u (piyano) peş peşe dinledik. Elvin Hoxha Ganiyev, Ernest Chausson'un lirik, ezgisel bestesi Poème'i başarıyla yorumladı.

Ganiyev'in ardından sahne alan Emre Yavuz da orkestra ile birlikte Rachmaninov'un Paganini'nin Bir Teması üzerine Rapsodisi'ni yetkin bir yorumla seslendirdi. Konserin ikinci bölümünde orkestradan Brahms'ın ikinci senfonisini dinledik.

8 Mart akşamı BSO'da "Dünya Kadınlar Günü" temalı konser seslendirildi. Günün anlam ve önemini ortaya koyacak bir program seçilmişti. Konserin ilk parçası 1800'lü yıllarda bestecilik kariyerini sürdürmüş çok az sayıda kadın sanatçıdan biri olan Alman Romantik Dönem bestecisi Emilie Mayer'in yoğun bir lirizm içeren Faust uvertürü idi. İbrahim Yazıcı yönetimindeki BSO da bu eseri tınısal derinliğini ortaya çıkararak bir yorumla çaldı. İlk bölümün ikinci parçası olarak Aaron Copland'ın Klarnet Konçertosu seçilmişti. "Swing'in Kralı" lakabıyla bilinen Amerikalı caz müzisyeni Benny Goodman'ın siparişiyle bestelenmiş, lirizmden müthiş bir kadansla caza bağlanan bu eseri klarnet sanatçısı David Orlowsy, özellikle sololarda tüm virtüözitesini ortaya koyacak parlaklıkta bir yorumla seslendirdi. Konserin ikinci bölümünde yıllarca Devlet Çoksesli Korosu şefi, orkestra şefi, piyanist olarak izlediğimiz İbrahim Yazıcı'nın BSO siparişi ile bestelediği "Kadın(ım)" adlı orkestra eserinin ilk seslendirilişine tanık olduk. Eserde solist-anlatıcı Selen Öztürk, Şirin Aktemur'un yazdığı metni seslendirdi. On bölümden oluşan bu eserde İbrahim Yazıcı, kimi bölümlerde piyanonun başına geçerek eseri yönetti. Eserin orkestra müzikleri güçlü ve dengeliydi. Selen Öztürk'ün güçlü vurgularıyla seslendirilen metin ise; Adem ile Havva anlatsından başlayarak kadın-erkek ilişkisi, kadınla erkeğin giderek birbirine yabancılaşması, yalnızlığı, evlilik, kadının eşitlik mücadelesi, erkeğin mülk edinme hırsı gibi temalar üzerinden ilerledi. Orta Çağ karanlığı ve Jeane d'Arc'tan başlayıp Fransız Devrimini simgeleyen Delacroix tablosuna kadar özgürlük mücadelesine atıf yapan final bölümü ise metnin en etkileyici bölümü idi. Yoğun alkışlar üzerine final bölümü sanatçılar tarafından bis olarak tekrar seslendirildi.



Hasan Çağlayan - Zamanın Tanıkları, Resim Sergisi,
8 - 27 Mart 2019, Galeri Soyut

S. Suphi Ertuğrul, Geceye Özgü, Heykel Sergisi,
8 - 27 Mart 2019, Galeri Soyut

Bengisu Suğür, İçimizdeki Bahçeler, Resim Sergisi,
8 - 27 Mart 2019, Galeri Soyut

Gökçe Er: Üstün His, Resim, Karışık Teknik, Yerleştirme Sergisi
14 Mart - 14 Nisan 2019, CerModern

Arzum Onan: Kadın, Heykel Sergisi
23 Mart -28 Nisan 2019, CerModern



ARZUM ONAN
KADIN/WOMAN

sergihibiçim
23 MART/MARCH - 28 NISAN/APRIL 2019

cermodern





HERZOG'UN RENKLİ VE SIRADIŞI DÜNYASI

30. ANKARA ULUSLARARASI FİLM FESTİVALİ'NDE

Alman ve Dünya Sinemasının ünlü, renkli ve sıradışı yönetmeni, senarist, yazar, oyuncu ve opera yönetmeni Werner Herzog'un 6 önemli filmi bu yıl 30. Ankara Uluslararası Film Festivali'nde sinemaseverlerle buluşacak. Herzog Retrospektifi'nde izlenebilecek filmler, François Truffaut tarafından "yaşayan en önemli yönetmen" olduğu ileri sürülen Herzog'un, başta Amerika olmak üzere tüm dünyadaki sinema anlayışını etkileyen eserlerinden oluşuyor. Werner Herzog, kariyeri boyunca aralarında Oscar, Emmy, BAFTA, Berlin UFF, Cannes FF, Locarno UFF, Venedik FF ve Sundance FF'nin de bulunduğu çeşitli önemli festival ve kurumdan pek çok ödül alan sıradışı bir yönetmen. 18-28 Nisan 2019 tarihleri arasında 30. Ankara Uluslararası Film Festivali kapsamında, Goethe Enstitüsü'nün katkılarıyla gerçekleştirilecek Herzog Retrospektifi'nde izlenebilecek filmler şunlar:



Aguirre, Tanrının Gazabı

1972 yapımı film, 16. Yüzyılda El Dorado'yu bulması için gönderilen bir keşif biriminin ve liderleri Don Aguirre'nin bu macera sırasında başından geçenleri anlatıyor. Klaus Kinski ve Werner Herzog'un beraber çalışmaya başladığı ilk film olarak dikkat çeken Aguirre, 1973 yılında Cannes Film Festivali'nde de büyük ses getirmişti. Film aynı zamanda Francis Ford Coppola'nın 1979 yapımı Apocalypse Now filmine de ilham vermiştir.

1976 Fransız Sinema Eleştirmenleri Sendikası; En İyi Yabancı Film / 1973 Alman Film Ödülleri; En İyi Görüntü Yönetmeni / 1976 Belçika Film Eleştirmenleri Birliği; En İyi Film / 1977 ABD Ulusal Film Eleştirmenleri Birliği Ödülleri; En İyi Görüntü Yönetmeni



Nosferatu the Vampyre

Film, hem Bram Stoker'ın 1897 tarihli romanı Dracula'nın hem de Dracula'dan esinlenen F. W. Murnau'nun Bir Dehşet Senfonisi'nin kaba bir uyarlamasıdır. Bir emlak satışı için Transilvanya'ya gönderilen Jonathan Harker'ın, yeni müşterisi bir vampirdir. İnsan kanıyla beslenen bu hortlak ölümsüzdür ve tek isteği huzura kavuşmaktır. Ancak Harker'ın karısının fotoğrafını görünce fikrini değiştirir ve gemiyle Almanya'ya doğru yola çıkar ama beraberinde felaketi de getirir.

1979 Berlin UFF; En İyi Yapım Tasarımı / 1980 Sant Jordi Ödülleri; En İyi Yabancı Erkek Oyuncu / 1979 Alman Film Ödülleri; En İyi Erkek Oyuncu / 1980 Cartagena FF; En İyi Erkek Oyuncu



Woyzeck

Woyzeck, 1979 yılında Cannes Film Festivali'nde ilk kez gösterilerek Eva Mattes'in Marie rolündeki performansıyla En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Ödülünü almış ayrıca En İyi Film kategorisinde de yarışmıştır.

Alman oyun yazarı Georg Büchner'in aynı isimli bitmemiş oyunundan uyarlanan film, akıl sağlığı çok yerinde olmasa da toplum içinde bir yer edinebilmiş bir asker, eş ve babayı anlatmaktadır. Komutanı çok sevdiği ailesiyle ilgili hiç de hoş gitmeyecek şeyler söyleyince, delirir.

1979 Cannes FF; En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu, Alman Sinema Sendikası En İyi Film Ödülü.



Fitzcarraldo

1982 yapımı film, Amazonlarda görkemli bir opera binası inşa etmek için her şeyi göze alan, bu uğurda bir gemiyi karadan yürütmeye çalışan Fitzcarraldo'nun hikayesini anlatıyor.

Film aynı zamanda San Sebastián Uluslararası Film Festivalinden de OCIC Ödülünü almıştır.

1982 Cannes FF; En İyi Yönetmen / 1982 San Sebastián UFF; OCIC Ödülü / 1982 Alman Film Ödülleri; En İyi Film / Alman Art House Sinemaları Birliği; En İyi Alman Filmi



Yeşil Kobra

1987 yapımı Yeşil Kobra yönetmenin Klaus Kinski ile yaptığı son film olmasıyla öne çıkıyor. Film Bruce Chatwin'in Ouidah Naibi isimli romanından uyarlanmış. Haydut Yeşil Kobra, kölelerine sahip çıkması için bir adam tarafından işe alınır. Fakat patronu bir süre sonra haydut Yeşil Kobra'nın kızlarıyla ilişkisi olduğu şüphesine kapılır. Onu Afrika'ya yollamak ister. Film, gösterildiği yıl Berlin Uluslararası Film Festivali'nde de büyük ilgi görmüştü.

1988 Bavyera Film Ödülleri; En İyi Yapım, En İyi Ses



Stroszek

1977 yılında hem Berlin hem San Sebastián hem de Toronto Uluslararası Film Festivali'nde gösterim yapan film, Berlinli üç kaybeden karakterin; bir sokak müzisyeni, bir fahişe ve tuhaf uğraşları olan yaşlı bir adamın; yeni bir hayat kurmak için Amerikan taşrasına yerleşmelerini anlatıyor. Wisconsin'e taşınan üçlünün hayatı hiç de bekledikleri gibi olmayacaktır.

1978 Alman Film Eleştirmenleri Birliği Ödülleri; En İyi Film / 1977 Taormina UFF; Jüri Özel Ödülü



ANKARA KONSER PROGRAMI

(Seçki: Pınar Özdemir)

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO):

1 Şubat

Cemi'i Can Deliorman, şef
Ferda Yetişer, mezzo soprano
Ulvi Cemal Erkin, Senfonik Bölüm
Ahmed Adnan Saygun, İnsan Üzerine Değişler
Gustav Mahler, Ölü Çocuk Şarkıları
Sergey Rachmaninov, Ölüler Adası

7-8 Şubat

Thomas Caroll, şef
Cemal Aliyev, viyolonsel
Ludwig van Beethoven, Coriolan Üvertürü, Op.62
Dmitri Şostakoviç, Viyolonsel Konçertosu, Mi Bemol Majör Op. 107 No:1
Felix Mendelssohn, Senfoni No. 3 La Minör Op. 56 "İskoç"

14-15 Şubat

Rengim Gökmen, Şef
Gülsin Onay, Piyano
Nurdan Küçükemekçi, Soprano
Arda Aktar, Bariton
Edvard Grieg, Piyano Konçertosu La Minör Op.16
Gabriel Faure, Requiem Op. 48
Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Korosu / Burak Onur Erdem, koro şefi

28 Şubat - 1 Mart

Antonio Pirolli, şef
Ali Başeğmezler, viyola
Gökhan Aybulus, piyano
Sergey Prokofiev, Piyano Konçertosu

No:3

Ralph Vaughan Williams, Flos Campi
Saygun Filarmoni Korosu / Çiğdem Aytepe, koro şefi

7-8 Mart

Dünya Kadınlar Günü Özel Konseri
Natalia Ponomarchuk, şef
Elif Ece Cansever, keman
Edouard Lalo, İspanyol Senfonisi Op.21
Bela Bartok, Orkestra Konçertosu 14 - 15 Mart

18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri

Anma Özel Konseri
Burak Tüzün, şef
Angela Ahıskal, soprano
Onur Şenler, viyolonsel
Can Atilla, Gelibolu "57. Alay Senfonisi" (Ankara'da ilk seslendirilişi)

21 Mart

Türkiye-Hindistan Dostluk Konseri
Lakshminarayana Subramaniam, keman

28 Şubat - 1 Mart

Dağhan Doğu, şef
Çağatay Akyol, arp
Ferhat Erdem, sipsi, cura, ney, kaval
Cemal Özkızıtaş, perküsyon
Arp Anatolia, "Anadolu'dan Anzamlara"

Salı Konserleri - Erimtan Müzesi:

12 Şubat

Üç Kalp: Tura, Erdener ve Say Şarkıları
Selva Erdener (Soprano)-İbrahim Yazıcı (Piyano)

26 Şubat

Orient Express Tuşlarla Seferde...
Güray Başol Piyano Resitali

5 Mart

Dünya Kadınlar Günü Konseri
Nilüfer Verdi Caz Trio

18 Mart

Marco Morrone Prömiyerleri
Eren Süalp ve Erkan Mehmet Karagülle (Klasik Gitar)

Bilkent Senfoni Orkestrası (BSO):

14 Şubat

Sevgililer Günü Konseri
Ayyub Guliyev, şef
Feryal Türkoğlu, soprano
Ferda Yetişer, mezzo-soprano
Arda Doğan, tenor
Umut Kosman, bariton
G. Rossini, W.A. Mozart, C. Saint-Saens, G. Verdi, F. Lehar, G. Bizet, L. Delibes

25 Şubat

İhsan Doğramacı Anısına
Gürer Aykal, şef
Elvin Hoxha Ganiyev, keman
Emre Yavuz, piyano
E. Chausson, Poème, Op.25
S. Rachmaninov, Paganini'nin Bir Teması Üzerine Rapsodi, Op.43
J. Brahms, Senfoni No.2, Re majör, Op.73

Ankara Piyano Festivali - MEB Şura Salonu

16 Şubat

Alexandre Tharaud, piyano

3 Mart

Rembrandt Frerichs Trio

Mozarthaus Sanat ve Konser Evi

13 Mart

Pınar Turan & Ayten Türker Viyolonsel ve Piyano Resitali

16 Mart

Çizem Önver Zafer & Gizem Alkan Flüt ve Piyano Resitali

20 Mart

Batıdan Anadolu'ya - Tuncer Önder Gitar Resitali

23 Mart

İris Şentürker Piyano Resitali

24 Mart

Türk Dünyası Bestecileri Akşamı

27 Mart

Jerfi Aji, Yüzyıl Dönümünde Paris'ten Esintiler

29 Mart

TangoArtı, Tango'nun Yolculuğu

30 Mart

Atiye Eşkiza & Bal Ertürk Keman ve Piyano Resitali

8 MART ETKİNLİKLERİ

5 Mart 2019, 18.30, Mimarlar Odası Konferans Salonu

Panel: "Ve Kadın..."
Şenal Sarıhan, moderatör
Konuşmacılar: Özlem Akarsu Çelik, Canan Güllü, Ayşe Füsün Gönül, Gamze Taşçier ve Tezcan Karakuş Candan

6-7 Mart 2019, Mimarlar Odası - Bahçe Üretici Pazarı

7 Mart 2019, Mimarlar Odası Toplantı Salonu - Mor Rota yürüyüşü, Funda Şenol Cantek rehberliğinde

8 Mart 2019 Yürüyüşü, Buluşma: 12.30, Sakarya Meydanı

8 Mart 2019, Sakarya Meydanı, 13. Feminist Gece Yürüyüşü



Mahatma Gandhi 150 Yaşında ve Ankara'da!



Hindistan Büyükelçiliği tarafından bu yıl ilki düzenlenen kültür sanat günleri kapsamında iki bin yıllık geçmişi bulunan geleneksel Odissi dansı gösterisi ile Nrityagram - Smarana 26 Nisan'da saat 19:00'da Leyla Gencer Sahnesinde olacak.



Festival kapsamında Milli Kütüphane 24-28 Nisan tarihleri arasında tanınmış basın fotoğrafçısı Kulwant Roy'un Mahatma Gandhi'nin nadir arşiv fotoğraflarından oluşan "Gandhi @ 150" koleksiyonuna ev sahipliği yapacak.



Ünlü kuklacı Dadi Pudumjee'nin Ishara Kukla Tiyatrosu Mahatma Gandhi'nin şiddetsiz ve şiddet-dışı direniş (Satyagraha) mesajlarını sözsüz bir performans ile izleyicilere anlatacak. (18 Nisan-Akün Sahnesi, 19 Nisan-Bilkent Ün.)



**DAHA ÇOK
YEREL DEMOKRASI**

**DAHA ÇOK
BELEDİYE MECLİSİ**

**BİRLİKTE
DEMOKRASIYE**

FİLİZ KERESTECİOĞLU
HDP Çankaya Belediyesi Başkan Adayı


HDP